STRIPSCHRIFT

IOURI JIGOUNOV
WILLIAM VANCE

NUMMER 389 * €6,70

ROODBAARD

5 414306 146501 00080

→ REDACTIO

De schrijver en journalist Jeroen Brouwers weigerde de Prijs der Nederlandse Letteren. Een 'aalmoes', een 'fooi', 'biergeld': zo betitelde hij de eervolle prijs waaraan een geldbedrag van €16.000 is verbonden. Hij ging ook nog even op de zielige toer en vertelde dat zijn uitgebreide oeuvre in 2006 slechts €6000 had opgebracht. Daarbij 'vergat' de in Vlaanderen woonachtige auteur te vertellen dat hij in 2006 van het Nederlandse Fonds voor de Letteren via werkbeurzen €85.000 ontving, zo meldde *HP/De Tijd* onder het kopje 'Steuntrekker'. Ook werd nog even herinnerd aan de ƒ335.000 subsidie die Brouwers in de jaren 1980 beurde en de ƒ440.000 in de jaren 1990.
Als dit soort over het paard getilde kunstenaars de Prijs der Nederlandse Letteren, ingesteld door de Nederlandse en de Belgische regering, beneden hun stand vinden, is het misschien te overwegen voor minister Plasterk en zijn Belgische confrère om de prijs om te vormen in de Prijs voor de Nederlandstalige Strip. De instelling van zo'n prijs, eerder al tevergeefs bepleit door onder anderen de tekenaar Jean-Marc van Tol, zou niet alleen een terechte opsteker zijn voor de zich vernieuwende en verdiepende stripwereld in het algemeen, maar ook, zelfs bij dit 'schamele' bedrag, een financiële meevaller waarbij de gemiddelde striptekenaar zich het geeneens zou kùnnen veroorloven er zijn neus voor op te trekken.

→ OMSLAG

De tekening op het omslag is oorspronkelijk door Marc Bourgne gemaakt voor de Franse website *www.opalebd.com* die er in 2000 een mooie prent in gelimiteerde oplage van heeft uitgebracht. *Opalebd.com* is een promotieplaats voor diverse Franse stripfestivals. Door informatie te centraliseren ontstaat een goed overzicht voor het publiek en wordt de kans dat de participerende festivals elkaar qua data in de weg zitten geminimaliseerd.

INHOUD

2 **ACTUA**

6 **STARS & STRIPS**
Olav Beemer

8 **WILLIAM VANCE**
Geert de Weyer

13 **BITS & PIECES**
Ben Bits

14 **IOURI JIGOUNOV**
Michel van Merriënboer

24 **ROODBAARD**
Olivier Wortel

28 **WINSOR McCAY**
Ger Apeldoorn

34 **DE BOVENTOON**

44 **HEINZ SERVICE SPREAD**

→ WEBFLITSEN

➲ 02 NOV Firma Rieks Swarte heeft in samenwerking met Toneelschuur Producties een theaterbewerking van *Tante Patent* gemaakt. Deze krantenstrip van Annie M.G. Schmidt en illustrator Fiep Westendorp stond in 1962 en 1963 in een aantal regionale dagbladen.

➲ 05 NOV Uitgeverij DC Comics is officieel gestart met *Zudacomics.com*, een website met internetstrips. Tekenaars kunnen digitale strips insturen die op de site bloot komen te staan aan lezerskritieken. De makers van de meest populaire webcomics krijgen een jaarcontract voor web- èn printpublicaties.

➲ 07 NOV Stripgerelateerde exposities blijken populair. Maar liefst vier tentoonstellingen zijn verlengd: over *Asterix*, W.G. van de Hulst sr, W.G. van de Hulst jr en *De ontdekking*.

➲ 08 NOV In het Gevangenismuseum in Veenhuizen loopt tot en met 1 juni 2008 de expositie *Geketend getekend – Feit en fictie in stripverhalen*. Door het tonen van zowel stripbeelden als historische documenten worden bezoekers geconfronteerd met de grens tussen fictie en de werkelijkheid van de misdaadwereld.

➲ 09 NOV In het Joods Historisch Museum loopt van 7 maart tot en met 8 juni volgend jaar de tentoonstelling *Superhelden en sjlemielen – Joodse herinnering in de stripkunst*. De expositie laat zien hoe de omgang met het joodse verleden in beeld wordt gebracht in stripverhalen en grafische romans.

➲ 16 NOV In mannenblad *Aktueel Sportief* verscheen afgelopen week de eerste aflevering van een nieuw vervolgverhaal van *FC Knudde*. Na een jarenlange strijd heeft maker Toon van Driel de rechten op zijn geesteskind weer helemaal terug.

➲ 22 NOV Het vanavond geopende International Documentary Filmfestival Amsterdam brengt een speciaal animatieprogramma. Op het programma staan onder andere films van Harry Geelen, Winsor McCay en Gerrit van Dijk.

➲ 23 NOV Sinds 16 november heeft het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal een nieuwe expositieruimte in gebruik die zij willen benutten door er voor kortere perioden tentoonstellingen met actuele onderwerpen in te richten.

➲ 30 NOV In februari 2007 startten de dagbladen *PZC* en *BN/De Stem* een actie waarbij je een *Suske en Wiske*-stripalbum kon krijgen op vertoon van een ingevulde bon uit de krant en een kleine bijbetaling. Deze maand werd een soortgelijke actie opgezet door een aantal andere dagbladen van uitgever Wegener.

IN HET KORT STAAT HIERBOVEN EEN AANTAL ONLINE-NIEUWSBERICHTEN UIT DE AFGELOPEN PERIODE. WILT U DE VOLLEDIGE VERSIE NALEZEN, SURF DAN SNEL NAAR **WWW.STRIPSCHRIFT.NL**

Spotprentenportret van Harry Mulisch

Eind juli werd Harry Mulisch tachtig jaar. Ter gelegenheid van het bereiken van die heuglijke mijlpaal organiseerde uitgeverij De Bezige Bij een verjaardagsfeest voor deze grote Nederlandse schrijver. Eén van de cadeaus die Mulisch ontving was de uitgave *Lachspiegel*, met daarin meer dan 150 karikaturen van hem.

De vaak als hautain ervaren Harry Mulisch is een dankbaar persoon geweest voor spotprenten. Er is geen cartoonist in Nederland die zijn profiel niet heeft getekend. De eerste tekening dateert uit 1959. Ies Spreekmeester laat zien hoe de schrijver op Ibiza wordt verwelkomd door een menigte met spandoeken: 'Welkom op het Leidseplein'.

Vele tekeningen volgden: met pijp, met hond, met lauwerkrans en in het gezelschap van vakgenoten. Volgens kunstkenner Rudi Fuchs, die het voorwoord schreef, zijn geen van deze prenten – in tegenstelling tot wat schilders maken – echte portretten van Mulisch. Het is gelegenheidswerk, ter gelegenheid van een nieuw verschenen boek, een interview of een evenement, zoals het Boekenbal. 'Een karikatuur is altijd een anekdote. De prenten lijken op een zekere Harry Mulisch, maar die Mulisch lijkt, onvermijdelijk, maar zelden op de schrijver.'

In de speciale feestuitgave *Lachspiegel. Harry Mulisch' spotprentenportret* (ISBN 978-90-23426-554, €24,90) heeft samenstelster Kitty Saal zo'n beetje alle spotprenten en getekende portretten van de afgelopen zestig jaar bijeengebracht. De meest uiteenlopende tekenaars hebben meegedaan: van Siegfried Woldhek en Waldemar Post tot aan Joost Veerkamp, Gummbah, en Peter de Wit en Hanco Kolk.

Saillant detail is dat Saal een paar tekeningen niet heeft kunnen thuisbrengen, waaronder een overduidelijke van Robert van der Kroft. RS

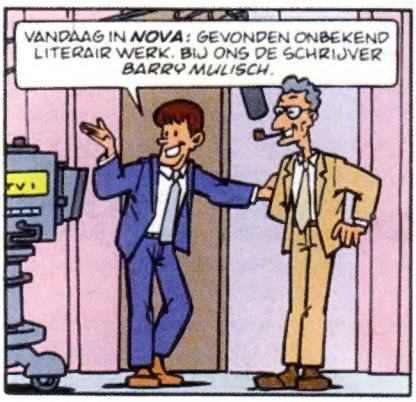

BOVEN - Illustratie van Waldemar Post voor *De Volkskrant* van 17-8-2001 bij een artikel van Arjan Peters: 'Te water! Ten onder aan het Lido'.

RECHTSBOVEN - Kuifje-pastiche met Che, Harry en Fidel van Joost Veerkamp voor *Vrij Nederland*, 1994.

RECHTS - De briljante schrijver getekend door Robert van der Kroft in *Rails*, december 1996.

→ SUVAAL

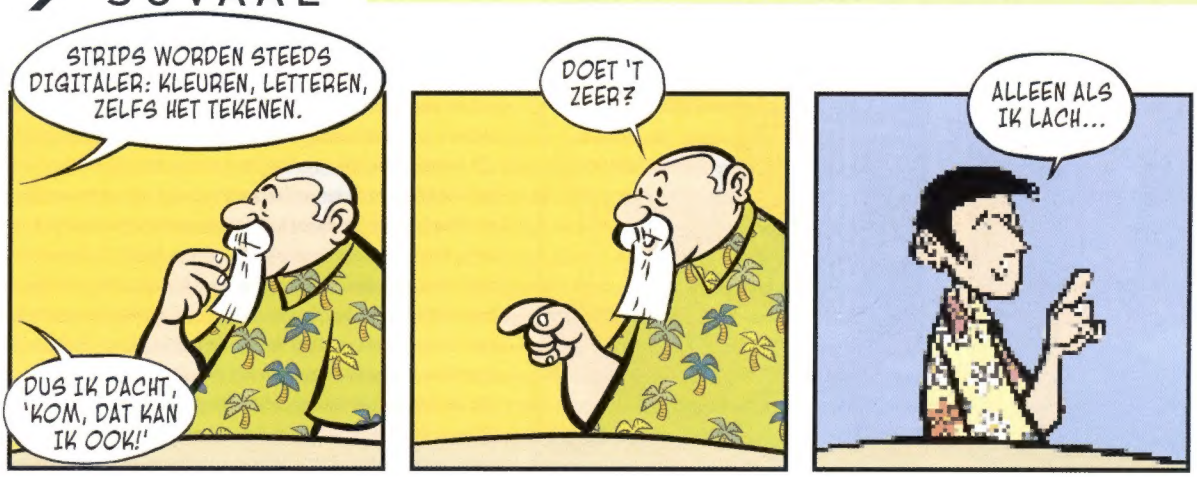
STRIPS WORDEN STEEDS DIGITALER: KLEUREN, LETTEREN, ZELFS HET TEKENEN.
DUS IK DACHT, 'KOM, DAT KAN IK OOK!'
DOET 'T ZEER?
ALLEEN ALS IK LACH...

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIP-COLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL@STRIPSCHRIFT.NL

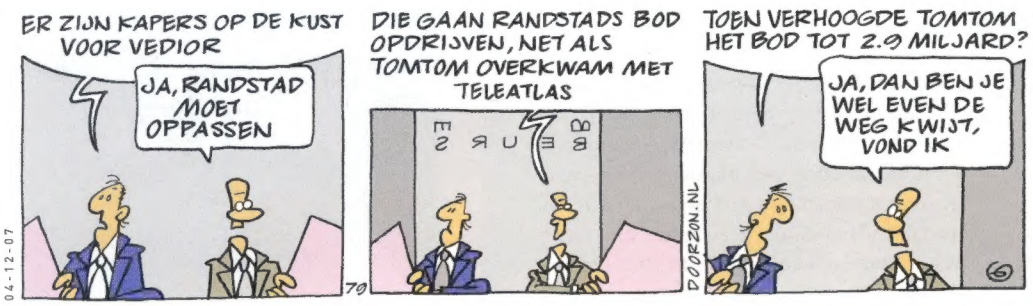
ER ZIJN KAPERS OP DE KUST VOOR VEDIOR
JA, RANDSTAD MOET OPPASSEN
DIE GAAN RANDSTADS BOD OPDRIJVEN, NET ALS TOMTOM OVERKWAM MET TELEATLAS
TOEN VERHOOGDE TOMTOM HET BOD TOT 2.9 MILJARD?
JA, DAN BEN JE WEL EVEN DE WEG KWIJT, VOND IK
04-12-07
DOORZON.NL

De Jager smeert Broodje beurs

Gerrit de Jager publiceert in de gerestylde *Het Financieele Dagblad* de dagstrip *Broodje beurs*. De tekenaar maakt in deze strip grappen over het reilen en zeilen van het financieel-economisch wereldje.

Hij is enthousiast over deze nieuwe opdrachtgever van naam die hij zelf benaderde. De Jager vertelt dat goede vriend Hein de Kort al lang en breed cartoons leverde aan de zakenkrant en hij daar eigenlijk de pest over in had. 'Het is het lijfblad van mijn vrouw. Die werkt in de financiële sector. Dat Hein er dan in staat en ik niet, vond ik eigenlijk niet kunnen. Hein jutte me op en had de redactie al ingelicht dat ik ze zou benaderen.'

Het duurde even voordat hij contact opnam met de krant, maar toen hij belde was dat op het juiste moment. *Het Financieele Dagblad* stond aan de vooravond van een grote restyling en de redactie en vormgevers wilden een nieuwe, frisse opmaak. 'De krant oogde nogal stijfjes. Nu is die zalmroze van kleur en werken ze met uiteenlopende illustratoren, waaronder Hein, Max Kisman en Berend Vonk, en mij als striptekenaar.'

De Jager draaide eerst een maand proef. Dat liep goed. Hij vindt het niet moeilijk om in *Broodje beurs* commentaar te geven op financieel-economische ontwikkelingen. 'Grappen maken over de maatschappij is mijn tweede natuur geworden. Kijk maar naar *De familie Doorzon*. En ik volg de economie en het bedrijfsleven met interesse.'

Zijn vrouw levert hem bovendien – onbewust – regelmatig panklare grappen aan. 'Laatst vertelde ze over een bankemployee die overnames begeleidde en daar dertig jaar geleden flink aan verdiende door aandelen te kopen van de betrokken bedrijven. Nu heet dat voorkennis, toen *know how*!'

Of er albums *Broodje beurs* gaan verschijnen weet De Jager nog niet, maar hij denkt er al wel over na. 'De strip leent zich prima voor een scheurkalender of thema-uitgaven.'

Een ander project wat hij graag nog een keer zou realiseren is het maken van een kinderboek over Roel en zijn beestenboel. 'Een jongetje dat zijn boerderij moet verlaten en met dieren en al in een flat gaat wonen, is een ijzersterk thema voor een kinderboek.' De tekenaar is wel gestopt met het maken van de strip. Twee jaar geleden keerde *Roel en zijn beestenboel* terug in *Jippo*, maar De Jager vond het geen geslaagde comeback. 'Het bleek een herhaling van zetten en daar had ik geen trek meer in. Na een jaar ben ik ermee gestopt.' RS

Krassen, krassen, krassen

Dat in Frankrijk de ware stripsfeer heerst, blijkt bij ieder bezoek. Neem nu de afgelopen zomervakantie: bij de benzinestations van Total kan je badhanddoeken sparen van onder meer *XIII* en *Bollie en Billie*, en op de flesjes Volvic staat een kortingsbon voor Parc Astérix. *Titeuf* spant echter de kroon: *Titeuf*-ijs met *Titeuf*-spaarmunten op de camping, *Titeuf*-sloffen bij de Super U en een *Titeuf*-brillenactie bij de lokale opticien. En dat is nog maar het topje van de *Titeuf*-ijsberg.

Maar de ultieme merchandising is die van het gokhuis La Française des Jeux: die verspreidt krasloten van *XIII*. Zo kun je ook als goklustige striplezer rijk worden... als je mazzel hebt tenminste. En je moet naar Frankrijk toe, maar dat is bepaald geen straf. RS

XIII
LA BD CULTE
GRATTEZ ICI, SI L'ADDITION DES 4 CHIFFRES EST ÉGALE À 13, VOUS GAGNEZ LA SOMME INDIQUÉE DANS LA BULLE GAIN.
GAIN.
NUL SI DÉCOUVERT 2€
19004084284 6-034
ALL RIGHTS JASON MAS LANE

ADVERTENTIE
JUBILEUM 30 JAAR: MET ACTIES!
BREESTRAAT 18-22 STAAT HIER TOCH? IN DELFT! WAAR DAN?
BUL SUPER? NOU, NERGENS 'N SUPERMARKT HIER HOOR!
BULSUPER
HEE, ALLEMAAL STRIPBOEKEN!
BULSUPER
WWW.BULSUPER.NL

→ FLITSEN

➲ Bij uitgeverij Atlas verscheen al weer het vierde deel van de avonturen van *De kleine Nicolaas* (ISBN 978-90-450-0357-3, €15). De korte verhaaltjes, geschreven door René Goscinny en geïllustreerd door Jean-Jacques Sempé zijn mateloos populair in Frankrijk en al in meerdere talen beschikbaar. ➲ Postbedrijf De Post uit België schakelt vaak striptekenaars in voor het maken van een postzegel of ansichtkaart. In november verschenen postzegels met het huwelijk als thema en met een vormgeving van Jan van der Veken. Ook werd een stripbriefkaart gepresenteerd met een afbeelding van de vijftig jaar oude Jari van Raymond Reding. ➲ In januari verschijnen postzegels met als thema 'Bloed geven' met daarop een afbeelding van *De kat* van Philippe Geluck. Ook het nog te verschijnen album van Philastrip gaat over Gelucks *De kat*. Eén nadeeltje: het verschijnt, net als de vorige over Greg, alleen in een Franstalige versie. Boeh! ➲ Samson en Gert zijn als tv-serie begonnen en later ook verstript. In maart 2008 verschijnt de eerste bioscoopfilm van het duo: *Hotel op stelten*. ➲ Gerrie Hondius maakte illustraties voor een kinderboek van Chris Veraart. *Het geheim van opa Toetoet* is een autobiografisch verhaal over een leven met de ziekte MS. ➲ André Taymans stopt met het tekenen van de strip *Lefranc*. Naast het duo Francis Carin en Patrick Weber is tekenaar Régric benaderd om op scenario's van Michel Jacquemart de reeks voort te zetten. Régric tekende al delen uit de *De reizen van Lefranc*.

Uitgeverij L geeft album Eric Heuvel niet uit

Eerder dit jaar flyerde uitgeverij L enthousiast met ansichtkaarten waarop het geplande omslag van het stripalbum *Bureau Warmoesstraat* van tekenaar Eric Heuvel en schrijver Piet Middelkoop al te zien was. Inmiddels is de strip reeds weken uit *Het Parool* verdwenen en navraag bij L maakt duidelijk dat er helemaal geen album meer gaat verschijnen.

Piet Middelkoop werkte acht jaar lang, van 1978 tot 1986, als agent aan bureau Warmoesstraat in Amsterdam. Vier jaar geleden besloot hij verhalen over het verleden van het roemruchte politiebureau te gaan verzamelen. Verschillende (oud)-werknemers stuurden hun belevenissen aan hem op. Eric Heuvel werd bereid gevonden de verhalen in klare-lijn als strip te tekenen. De eerste stripverhalen die werden uitgekozen waren niet al te schokkend.

Middelkoop verklaarde eerder dat de strip de romantiek van de jaren 1980 moest vertolken. 'Er moet een lolletje inzitten,' aldus Middelkoop, 'niet realistisch, maar ook niet geromantiseerd'. Hij hecht sterk aan precieze tekeningen. 'Alle details moeten kloppen', aldus Middelkoop die Theo van den Boogaard als eerste benaderde voor het tekenwerk, maar uiteindelijk ook aan Eric Heuvel een tekenaar met oog en gevoel voor details heeft.

In augustus dit jaar startte de strip in de bijlage *PS van de week* van *Het Parool*. Het plan was de strip twintig weken voor te publiceren. Volgens redacteur Rob Siebelink van *Het Parool* voldeed de strip echter niet aan de verwachtingen. 'Hoewel we er bij de start anders over dachten en de verhalen leuk getekend waren, ademde het geheel niet helemaal de sfeer die we hoopten. Waarschijnlijk erg leuk om te lezen – met veel herkenningsmomenten voor de agenten van toen en nu – maar onvoldoende niveau en kwaliteit voor onze lezers', aldus Siebelink, die de strip als wat oubollig met te veel onderbroekenlol omschrijft. Na twee maanden verdween de strip uit de krant.

Het stripalbum werd eerst nog uitgesteld, maar is nu – aldus Gemma Groen van uitgeverij L – definitief geannuleerd.

Piet Middelkoop verklaart desgevraagd dat hij behoorlijk verbaasd was over het besluit van *Het Parool*. 'Ik heb te maken gehad met een wisselende bemanning bij de krant. De afspraken dateren al van zo'n tweeënhalf jaar geleden en hoewel je weet dat je tussentijds zoiets kan overkomen, was het wel een beetje zuur.'

Inmiddels heeft Eric Heuvel ongeveer vijftien van de contractueel overeengekomen twintig pagina's getekend. 'Ik plaats ze allemaal op de website,' meldt Middelkoop. Ook bekijk ik bij voorbeeld de mogelijkheden om ze gedrukt op placemats aan de man te brengen. In september 2008 opent in de Warmoesstraat het Baantjermuseum en ook daar is plaats voor een aantal van mijn strips. Ook zonder albumuitgave zullen ze dus niet verloren gaan'. TdK

Meer info: *www.bureauwarmoesstraat.nl/bureauwarmoesstraat*

Friesland is weer een strip in eigen taal rijker. Aart Cornelisse tekende *De aventoeren fan Hotze Klots*. Een rasechte Fries die uitblinkt in kaatsen en schaatsen. Het boek verschijnt bij uitgeverij Friese Pers Boekerij en is via de website van de uitgever te bestellen. Barbara Stok heeft een eigen computerspel. Het *Barbara Bierspel* is een behendigheidsspel waarbij je tussen een dansende mensenmassa heen bier moet halen. Nog meer Barbara Stok: sinds 3 december is ze presentator van het nieuwe radioprogramma *Takkeherrie* op Kink FM. Ze maakt het punkrock programma samen met sidekick Nathalie Katgert. Elke maandagnacht houden ze je wakker van 24 tot 1 uur. Stichting Beeldverhaal Nederland, organisator van Stripdagen Haarlem, wil de vrijdag voorafgaand aan het stripfestival een creatieve marktplaats houden. Joost Pollmann spreekt qua doelgroep over 'een informele bijeenkomst van tekenaars, illustratoren en ontwerpers op zoek naar werk en anderzijds agentschappen, reclamebureaus en ontwerpstudio's op zoek naar creatieve mensen'. Meer informatie of aanmelden? Info@stripdagenhaarlem.nl is het juiste adres. Sinds 13 december loopt in het Nederlands Stripmuseum te Groningen de tentoonstelling over de *Woutertje Pieterse* van Jan Kruis. Tot en met 5 januari is er in het Belgische Putte de tentoonstelling over tien jaar Arcadia. In de plaatselijke bibliotheek is een overzicht te zien van alle uitgaven van deze Vlaamse uitgever. Beeld Beeld zal vanaf februari volgend jaar een tentoonstelling met werk van Ever Meulen inrichten. De locatie zal het vaste tentoonstellingscomplex Tweebronnen in Leuven zijn. Door tegenvallende verkoop zal het derde deel van *Venus H.* van Jean Dufaux en Renaud ook het laatste zijn. De heren gaan zich daarna met drie speciale albums over *Jessica Blandy* bezighouden. *Murena* krijgt een Latijnse vertaling. 24 november was het groot feest in Kalmthout. Het Provinciaal Suske en Wiske Kindermuseum vierde het tienjarig bestaan. Na een officieel gedeelte met toespraken van onder andere Helena – dochter van – Vandersteen was er voor de kinderen een groots feest. De Mercator-stripbeurs in mei 2008 wil een speciaal *Rik Ringers*-verhaal uitgeven. Het gaat om het nooit eerder in boekvorm verschenen *Onderzoek bij Cora*. De organisatie is nog wel op zoek naar originele platen van de strip. Hij of zij die ze daaraan kan helpen, ontvangt als dank een speciale medewerkersversie. Onder auspiciën van het Windig & De Jong Museum werd op 7 december de tentoonstelling *Heinz in de vriendschap* geopend in café De Vriendschap, Nieuwmarkt 1 te Amsterdam.

Dupuis gaat het tweede deel van *Plunk!* slechts als slappe-kaftedite uitgeven. Ook deel 1 verschijnt alsnog in die vorm. Stripreeks *De killer* mag op een verfilming hopen. Paramount Pictures heeft de rechten gekocht en David Finch (*Seven, Fight Club*) wordt als regisseur genoemd. Uitgeverij Silvester gaat ook de bij Talent stilgevallen reeks *Golden City* verder uitgeven. Deel 6 verschijnt binnenkort; alle andere delen erna. Ook voor deze serie is een verzamelbox ontworpen. De Franse taal machtig zijn heeft voordelen. Ondermeer doordat je dan alle integrale uitgaven in die taal goed kunt lezen. Na ondermeer *Baard en Kale* en *Yoko Tsuno* zijn nu de verhalen van *Johan en Pirrewiet* van Peyo aan de beurt. Ook alleen Franstalig is het boekwerkje van Arnaud de la Croix over de reeks *Blueberry* van Jean-Michel Charlier en Jean Giraud: *Une Légende de l'Ouest*. Jacques Tardi heeft bekendgemaakt dat hij in 2008 – 90 jaar na afloop van de Eerste Wereldoorlog – een nieuwe strip over die periode wil maken. In 1993 maakte hij al het album *Loopgravenoorlog – 1914-1918*. Deze maand verschijnt het negende en voorlaatste deel van *Isabelle Avondrood*. In 2008 volgt de afsluiting en worden alle voorgaande acht delen in een nieuw jasje heruitgegeven. De heisa om de vermeende discriminatie in het album *Kuifje in Afrika* laat zijn sporen na. De Amerikaanse uitgever Little, Brown Books for Young Readers gaat de gehele reeks uitgeven behalve… Juist! De thema-serie van *Jan, Jans en de kinderen* is weer uitgebreid. Dit keer is de keuken de verbindende factor (ISBN 978-90-8574-350-7). Voor €6,95 veel gerechten, eettips, oude stripjes en favoriete recepten van ondermeer Cas Spijkers en Joop Braakhekke. Cartoonist Nozzman heeft zijn vriendin via een cartoon in de krant *Nrc.next* ten huwelijk gevraagd. Naar het schijnt succesvol. De speelfilm *Asterix op de Olympische Spelen* gaat eind januari 2008 in de bioscoop draaien. Naast bekende acteurs zoals Gerard Depardieu, die wederom de rol van *Obelix* voor zijn rekening neemt, treden ook diverse (ex)sportsterren op: David Beckham, Zinedine Zidane, Amélie Mauresmo en Michael Schumacher. De laatste racet in een rode paardenkoets met Ferrari-embleem en spoiler door het Circus Maximus. Manga verovert Europa. Dat is ondermeer op te maken uit het bezoekersaantal van de Spaanse Manga Fair in Barcelona. In vier dagen tijd liepen daar 67.000 mensen langs de kassa. Op 30 november werd de vijfde stripmuur in de beeldverhaalroute Stad Antwerpen ingehuldigd. Tekenares Ilah was de gelukkige.

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

→ ALLES MOET ANDERS

De Hulk staat volop in de aandacht. Met een tweede film over de spierbonk op de planning, is dat geen verrassing. Marvel Comics trekt de trukendoos aan het begin van het nieuwe jaar echter wel ver open. Na de crossover *World War Hulk*, waarin het titelpersonage vecht tegen elke held in het Marvel-universum, krijgt de maandelijkse serie *Incredible Hulk* een andere naam. Nieuwe schrijver Fred van Lente (bekend van zijn werk voor de titels onder het kopje *Marvel Adventures*) heeft onthuld, dat het meer is dan enkel een andere titel. *Incredible Hulk* wordt *Incredible Herc*, met dezelfde nummering, maar met Hercules als hoofdpersonage. Niets is voor altijd. Maar toch...

In diezelfde maand lanceert Marvel namelijk ook een nieuwe serie. Een serie die *Hulk* gaat heten. De nieuwe reeks wordt geschreven door Jeph Loeb (dit jaar verantwoordelijk voor *Wolverine*), terwijl het tekenwerk voor rekening komt van Ed McGuinness (die het na zijn werk voor *Deadpool* rustig aan heeft gedaan). Is hier sprake van ordinair stuivertje wisselen? Veranderen alleen de titels? Nee, want de nieuwe *Hulk* bekent kleur. Waar het personage in het begin van zijn bestaan grijs was, vervolgens jaren groen is geweest en na een korte terugkeer in het grijs nu weer lange tijd groen is, krijgen we in 2008 een rode Hulk voorgeschoteld. Juist, eindelijk een primaire kleur.

Daarmee is het verhaal overigens nog niet af. Tijdens de cross-over gaven miniseries als *World War Hulk: Gamma Corps* en *World War Hulk: Front Line* de nodige (of volgens critici onnodige) achtergrondinformatie en ook na de crossover wordt het concept uitgemolken. Onder de naam 'World War Hulk Aftersmash' laten miniseries *Warbound* (door vaste Hulk-schrijver Greg Pak en Leonard Kirk) en *Damage Control* (Dwayne McDuffie en Salva Espin) de nasleep zien. En voor wie geen genoeg kan krijgen, komt Marvel later in het jaar nog met *Skaar: Son of Hulk*, een twaalfdelige miniserie met de tegen die tijd waarschijnlijk overwerkte Greg Pak als schrijver.

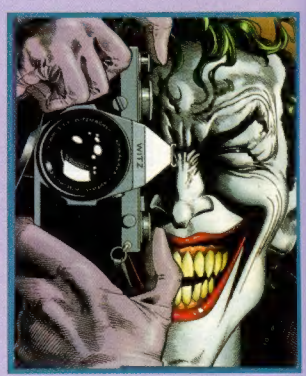

→ ALLES BIJ HET OUDE!

Zoals gezegd, in de comicwereld zijn veel veranderingen vaak schijn. Vijf jaar verder en bijna alles is weer bij het oude; een concept waar soapseries op televisie al decennia op teren. Niettemin, tegenover de (schijn)veranderingen, aan de andere kant van het spectrum, staan de platgetreden paden. DC Comics heeft tegenwoordig door, dat met de noemer 'Year One' heel goed op veilig kan worden gespeeld. Een blik in het verleden, een moderne hervertelling van een handjevol klassieke verhalen; het geeft de fans iets nieuws en toch iets heel vertrouwds.

In de eerste week van januari wordt het startschot gegeven voor de zesdelige serie genaamd *Teen Titans: Year One*. Amy Wolfram (mede verantwoordelijk voor de Teen Titans cartoon) en Karl Kerschl (bekend van *Robin*) laten zien hoe Robin samen met jonge helden als Wonder Girl, Kid Flash en Aqualad het team vormt dat de jaren daarna als de kweekvijver voor nieuw talent zal dienen. Verwacht gastoptredens van de Justice League of America en, want het is en blijft een moderne hervertelling, Robin die via een chatprogramma contact legt met zijn vrienden.

Eveneens in januari, maar dan in het WildStorm-universum van DC, de zesdelige miniserie *WildStorm: Revelations*. Toen studiobaas Jim Lee eind jaren 1990 zijn WildStorm verhuisde van Image Comics naar DC Comics, kende zijn portfolio voornamelijk superheldenseries. De jaren erna werd de nadruk meer gelegd op realisme, tot vorig jaar een nieuwe impuls werd gegeven aan oude superheldenpersonages. Dat mislukte deels door gemiste deadlines en in dat licht moet *StormWatch: Revelations* worden gezien. Het door Scott Beatty (*Batgirl: Year One*) en Christos Gage (*StormWatch: PHD*) geschreven verhaal brengt het

DOOR **OLAV BEEMER**

■ **IN DE RUIMTE** Dark Horse Comics probeert wat nieuws. Verspreid over het jaar 2008 loopt een allesomvattende cross-over door de verschillende *Star Wars*-titels. 'Vector' verhaalt hoe een visioen vierduizend jaar voor de geboorte van Luke Skywalker een lange schaduw vooruitwerpt. Het startschot klinkt in *Knights of the Old Republic 25*.

■ **OP HERHALING** Ooit was het de eerste echte serie van Image. Na veel omwegen is Rob Liefelds *Youngblood* nu terug bij Image en verschijnt begin 2008 een nieuwe reeks. Liefeld tekent ditmaal alleen voor de variantcover. Het echte werk is in handen van Joe Casey (Wildcats) en Derec Donovan (*Connor Hawke: Dragon's Blood*).

■ **OP COMMANDO** Ze deden het eerder voor Marvel met *Earth X* en voor DC met de miniserie *Justice*. Nu vertonen Alex Ross en Jim Krueger ook voor Dynamite Entertainment hun kunsten, met de zesdelige serie *Superpowers*. Het nulnummer gaf een voorproefje, maar de nostalgie van superheldenverhalen gaat nu echt van start.

■ **DOKTER WIE** In januari lanceert IDW Publishing de serie *Doctor Who*, uiteraard gebaseerd op de gelijknamige televisiereeks. Het is de eerste comic over de man die rondreist in zijn telefooncel die speciaal voor de Amerikaanse markt is gemaakt. Nick Roche (*Transformers*) tekent, televisieredacteur Gary Russell schrijft. En wij betalen $4 per nummer.

BOVEN - ***Youngblood*** **in de herkansing.**
LINKS - **Nieuwe uitgave** ***Killing Joke.***
RECHTS - ***Revelations*** **knoopt eindjes aan elkaar.**

WildStorm universum opnieuw samen. Een onmogelijke taak? De tekeningen worden in elk geval verzorgd door nieuw talent Wes Craig. Losse nummers zijn $2.99.

En waarom iets hervertellen als de oorspronkelijke comic zich ook vandaag de dag kan meten met de concurrentie? Dat moet de gedachte zijn geweest achter de nieuwe hardcovereditie van *Batman: The Killing Joke*. Het is twintig jaar geleden dat het toentertijd grensverleggende verhaal van Alan Moore (*Watchmen*) en Brian Bolland (de laatste jaren vooral bekend door zijn covers) verscheen. Speciaal voor die gelegenheid kleurde Bolland zijn werk opnieuw in. De hardcover kost $17.99 en verschijnt halverwege de maand maart.

olav.beemer@stripschrift.nl

William Vance en het einde van XIII... of toch niet?

DOOR GEERT DE WEYER

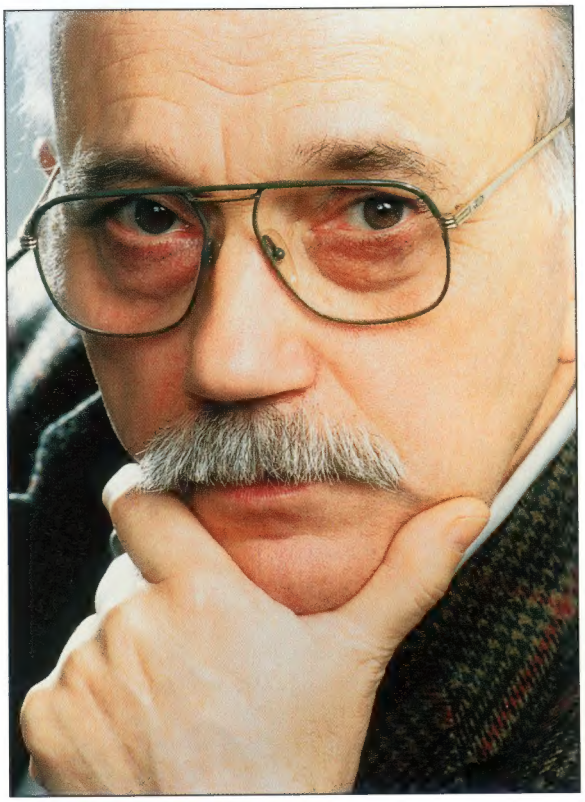

Op 13 november kwam er een opvallend einde aan de uitermate succesvolle *XIII*-reeks. Zowel de oorspronkelijk Vlaamse tekenaar William Vance als de Franse grootmeester Jean Giraud tekenden elk één van de twee, tegelijkertijd verschenen 'laatste' delen van de eerste cyclus. Een nieuwe hype lijkt begonnen. In de Verenigde Staten kocht Marvel de rechten op, een nieuwe cyclus staat in de startblokken en Val Kilmer en Stephen Dorf spelen de hoofdrollen in de twee aanstormende *XIII*-films. Een gesprek met William Vance over het begin en – let op de aanhalingstekens – 'einde' van de reeks.

Begin oktober, een hotel aan de Brusselse Louizalaan. William Vance en zoon Eric arriveren een uur later dan gepland. De vertraging kwam door dikke mist op de luchthaven in Bilbao. Maar hoewel hij niet graag meer reist of vliegt is Vance goedgeluimd en heeft de vertraging geen invloed op zijn humeur. De in het Spaanse Santander wonende auteur bezoekt het festival van St. Gilles. Hij zal er zijn oude vriend Henri Vernes, de ondertussen 88-jarige schrijver van *Bob Morane*, eindelijk weer eens ontmoeten. 'Toch knap,' zegt Vance. 'Hij schrijft nog steeds scenario's voor *Bob Morane*. Het blijft de mensen boeien, hè?!' Maar goed, ondertussen moet er wel gewerkt worden. *XIII*, of liever het einde ervan, staat boven aan de agenda. 'Daarna heb ik eindelijk wat tijd en kan ik beginnen met leven,' zegt

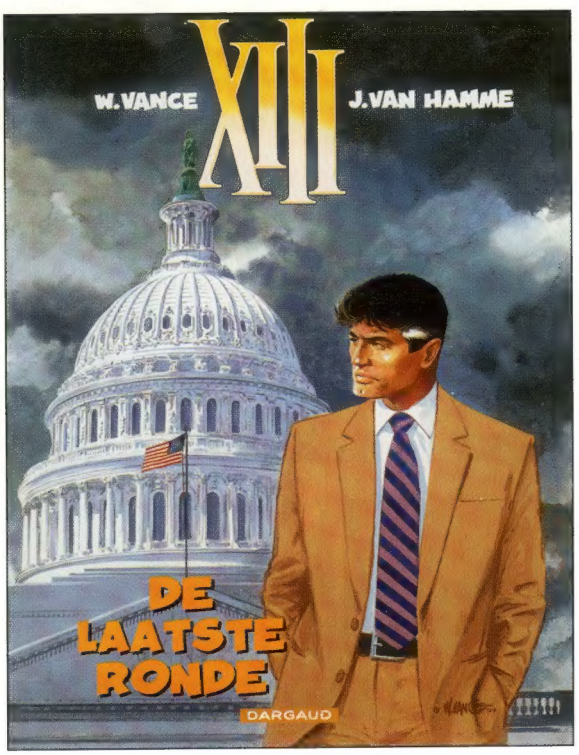

RECHTS - De omslagen van deel 18 en 19. Je moet beide delen lezen om erachter te komen wat de ware identiteit van XIII is.

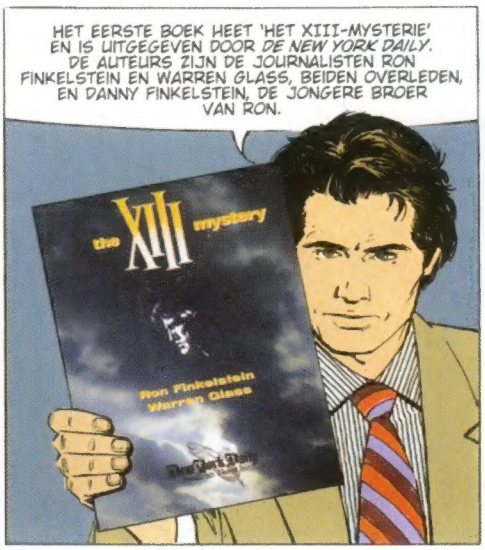
HET EERSTE BOEK HEET 'HET XIII-MYSTERIE' EN IS UITGEGEVEN DOOR DE NEW YORK DAILY. DE AUTEURS ZIJN DE JOURNALISTEN RON FINKELSTEIN EN WARREN GLASS, BEIDEN OVERLEDEN, EN DANNY FINKELSTEIN, DE JONGERE BROER VAN RON.
the XIII mystery
Ron Finkelstein
Warren Glass

THE KELLY BRIAN STORY, VAN DIANE, OPGETEKEND DOOR DANNY FINKELSTEIN, VERSCHENEN BIJ UITGEVERIJ MOEBIUS.
XIII
THE KELLY BRIAN STORY
DIANE
DANNY FINKELSTEIN

hij ietwat grijnzend aan het begin van het interview op de vraag of hij klaar is voor zijn pensioen. Maar pensioen, nee, dat wil hij niet gezegd hebben. 'Ik ben nog veel van plan, hoor,' klinkt het strijdvaardig. De eerstkomende maanden zal van zijn nieuwe plannen echter weinig of niets terecht komen. Voor Vance staat samen met scenarist Jean van Hamme een indrukwekkende promotour op het programma. Dargaud pakt het einde van *XIII* groots aan met een gezamenlijke oplage van een miljoen albums, grote affiches in het straatbeeld, en allerhande acties in binnen- en buitenland. In enkele stripwinkels in Europa stonden bij voorbeeld klokken die in *XIII*-stijl aftelden tot aan de release van beide albums.

De stripserie is uitgegroeid tot een verkoopkanon: begonnen in 1984 in een oplage van amper 12.000 exemplaren werden van ieder album in het afgelopen decennium 500.000 exemplaren uitgezet. Vance, die twee jaar geleden nog de Vlaamse Staatsprijs voor strips, oftewel de Bronzen Adhemar kreeg, is in zijn nopjes met beide slotdelen. 'Het ene kan niet zonder het andere,' zegt hij. 'De fans zullen blij zijn om eindelijk aan de weet te komen wie XIII is.'

Jean Giraud

Ben je blij of teleurgesteld dat het er op zit?

William Vance: Oeioei, moeilijke vraag. Ergens tussen blij en niet blij, denk ik. Het is jammer omdat de verhaallijn van Van Hamme heel goed was. Nooit heb ik hem iets aan een scenario laten veranderen. *(aarzelt)* Weet je, mocht Van Hamme 'goesting' hebben om er nog eentje te schrijven, bij voorbeeld voor een andere *XIII*-cyclus, dan zou ik er meteen mee akkoord gaan. Ik laat dus de deur op een kier en dat weet hij. Maar ik ben ook wel blij dat onze samenwerking stopt, omdat de cyclus zal veranderen. De nieuwe verhalen krijgen een andere inhoud en een andere stijl... Ik kan er alleen nog niets over zeggen want we zitten immers in het prille begin van het onderhandelingsproces. Ik weet alleen dat Van Hamme voor een open einde heeft gezorgd. Hij heeft het koord niet doorgeknipt.

Er is voor de nieuwe cyclus toch al een scenarist voorhanden?

Ja, dat klopt, maar eerst moet Van Hamme nog zijn goedkeuring geven, en daarna ben ik aan de beurt. Op dit ogenblik zeggen we niets. Mogen we niet. *(grijnst)* Vraag me nu ook niet of ik het ga tekenen, hè?!

Goed, dan terug naar de pas verschenen laatste twee *XIII*-delen. Wiens idee was het om de reeks te beëindigen met twee albums van verschillende tekenaars – jij en Jean Giraud – die op hetzelfde moment zijn uitgebracht?

Van Yves Schlirf (literair agent binnen Dargaud Benelux. GdW). In feite hebben de vrouw van Jean Giraud en Yves Schlirf het eerst gesproken over dit idee. Zij behartigt Girauds zaken. Ze heeft een galerie annex uitgeverij in Parijs, Stardom genaamd. Van Hamme reageerde enthousiast toen duidelijk werd dat Giraud een album wilde tekenen. Hij had altijd graag eens willen werken met Giraud – net zoals ik indertijd. De zaak was dus snel beklonken. Het op elkaar afstemmen van de verhalen bleek redelijk eenvoudig, want Giraud tekende in zijn verhaal de geschiedenis op van een Ierse terrorist die XIII als student leerde kennen aan de universiteit van Boulder en later Colarado. Hij is degene die de identiteit van XIII openbaart. Een opzichzelfstaand verhaal in de serie, eigenlijk.

Van Hamme heeft de promotie van deel 19 – *De laatste ronde* – erg goed verzorgd. Zowel deel 18 – *De Ierse kwestie* – als *The XIII-Mystery* (deel 13) worden in dit slotdeel als bewijs opgevoerd in de rechtszaak waarin zelfs de president van de VS moet terechtstaan. Jij laat zelfs enkele keren de omslagen zien.

Dat is Van Hamme, hé?! *(grijnst)* Je moet beide albums wel lezen om erachter te komen hoe het einde werkelijk in elkaar zit en wat de ware identiteit van XIII is.

Vond jij het meteen goed dat Giraud het voorlaatste deel zou tekenen?

Natuurlijk. Ik heb eerder met Jean Giraud gewerkt. Die samenwerking liep prima. Hij gaf me voor *Marshal Blueberry* de vrije hand. (Vance tekende drie delen in die reeks. GdW). Dus wij gunden hem ook de volledige vrijheid. Ik ben erg tevreden met het resultaat. Het feit dat we beiden tegelijk aan een boek uit dezelfde serie werkten en dezelfde deadline hadden, heeft ons allebei extra gestimuleerd.

BOVEN - In deel 19 zijn meerdere keren omslagen van andere delen te zien. Laat het maar aan Van Hamme over om dwarsverbanden te leggen.

LINKS - Jason Fly zoals hij door Jean Giraud wordt opgevoerd in deel 18.

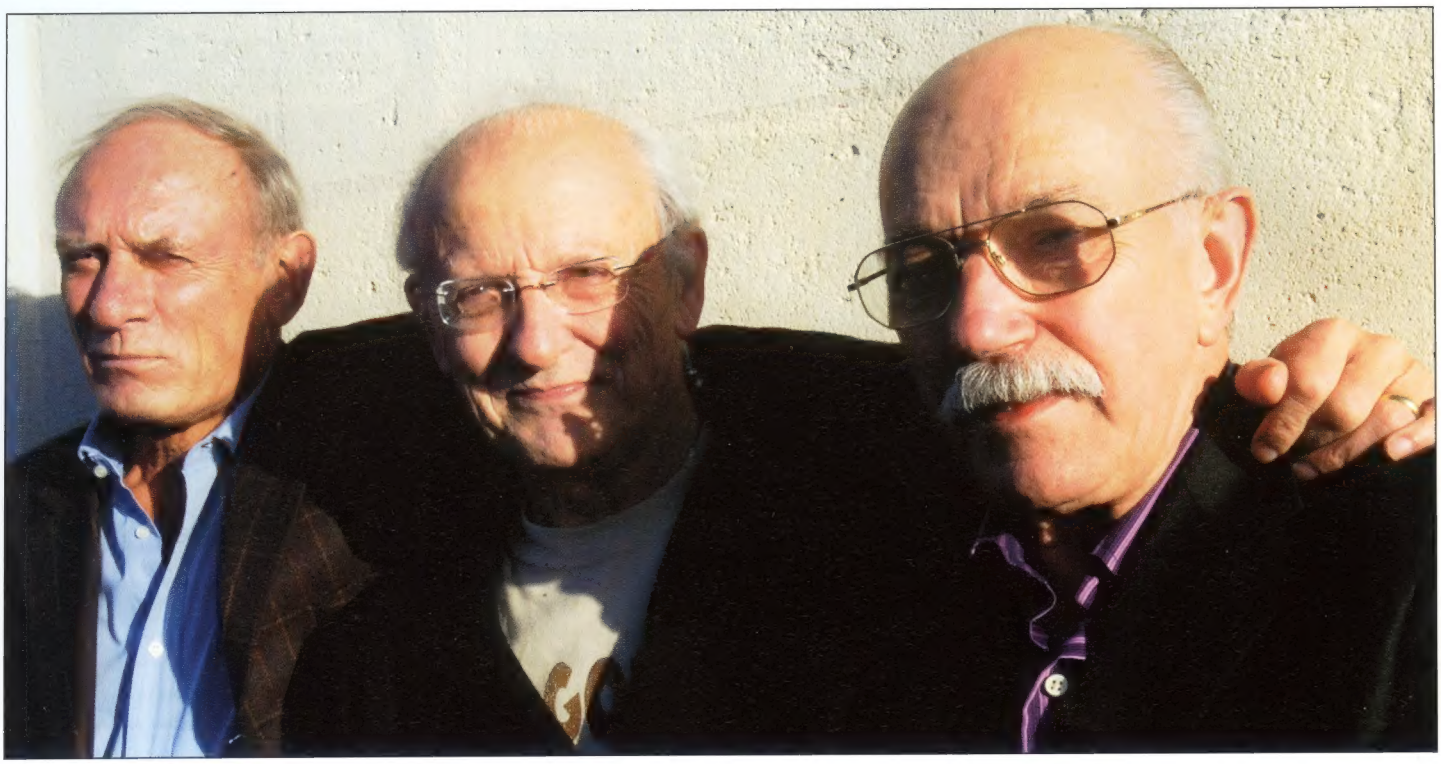

BOVEN - **Brothers in crime: Jean van Hamme, Jean Giraud en William Vance.**

Was hij de enige kandidaat?
Jazeker. Een andere kandidaat was niet aan de orde. Jean ging meteen akkoord. Iedereen was dolblij dat hij deze opdracht aannam.

Hebben jullie elkaar ontmoet in die periode?
Toen hij bezig was aan het tekenwerk, bedoel je? Nee, hoor. Eind augustus heb ik hem voor het eerst gezien. Hij is niet de eerste de beste, hè?! Ik had totaal geen behoefte om over zijn schouder mee te kijken.

Sportief gedrag

Enkele jaren geleden gaf Van Hamme te kennen dat het einde van *XIII* er aan zat te komen. Was je verrast?
Ik ben Van Hamme's scenario's altijd goed blijven vinden. *(denkt na)* Nu ja, op het laatst waren ze misschien iets minder van niveau. Ik mag dat zeggen, omdat Jean zelf zei dat hij de serie eigenlijk te lang heeft laten doorgaan. Ik wist dus dat het einde in zicht was. Hij is de scenarist, hij kan een serie beëindigen wanneer hij dat wil. Zo'n beslissing moet ik respecteren.
Dat wil echter niet zeggen dat ik niet eenzijdig met *XIII* kan blijven doorgaan. Gelukkig maar. Ik heb destijds problemen gehad met Greg, die plots geen scenario's voor *Bruno Brazil* meer leverde. Ik mocht echter niet verder gaan met deze strip omdat ik over de voortgang geen geschreven akkoord met Greg had gesloten. Een onprettige gang van zaken, die ik met *XIII* niet nog eens wilde meemaken. Van Hamme en ik hebben contractueel laten vastleggen dat, mocht één van ons ermee stoppen of overlijden, de andere kan beslissen of hij de reeks zal voortzetten of niet. Je moet dat zien het als een soort *fair play* tussen auteurs.

Van Hamme zou toen eigenlijk voor nieuwe *Bruno Brazil*-scenario's gan zorgen?
Klopt. Greg en ik waren overeengekomen dat Van Hamme *Bruno Brazil*-scenario's mocht leveren. Sterker: hij was degene die voorstelde om Van Hamme als nieuwe scenarist voor die reeks te nemen, maar uiteindelijk ging het toch niet door. Greg heeft nooit iets vastgelegd. Ach, Greg... *(haalt de schouders op)* Het was een hoop gepraat van zijn kant, niet meer dan dat. Daarna ben ik met Van Hamme gaan praten om een soortgelijke serie te starten.

Dat was het Cobra-project, als ik me niet vergis. Oftewel: het latere *XIII*.
Ja. Lombard, de uitgeverij van *Bruno Brazil*, had plannen voor een nieuw stripblad met de naam *Cobra*. Alleen... het scenario voor een gelijknamige strip bleef anderhalf jaar lang in de la van de uitgever liggen. Van Hamme en ik besloten vervolgens om het anders aan te pakken. Hij polste verschillende uitgevers voor een nieuwe serie, het latere *XIII*. Twee geïnteresseerde kandidaat-uitgevers bleven over: Dargaud en Novedi.
Mijn voorkeur ging uit naar Dargaud, waarvoor ik al *Bob Morane* en *Ramiro* maakte. Dargaud ging bovendien professioneel met haar auteurs om en betaalde op tijd. In het begin hadden we met Dargaud Parijs te maken, maar het eerste album verscheen uiteindelijk bij Dargaud Benelux in Brussel. Dat was beter voor ons. Ook financieel. Als auteur blijf je het best in eigen land.

Amerikaanse koppen

Waardoor is *XIII* denk je zo populair en heeft het zo'n breed publiek?
(denkt lang na) Misschien wel omdat de reeks zich afspeelt in de VS. En het is herkenbaar: XIII is alleen, al zijn er allerlei mensen die hem beschermen. Hij is op zoek naar zijn ware identiteit. Hij is verder een doodgewone kerel, met weinig geld die de hoogste uitvoerende macht achter zich aan krijgt. Zo'n gegeven trekt mensen aan... *(denkt opnieuw na)* Gôh, ik weet het eigenlijk niet.

Niet door de tekenaar, dus?
(grijnst) Nee, niet daarom. Dat is een leuke bijkomstigheid.

De verkoop van een andere topreeks van Van Hamme, *Largo Winch*, was bij het voorlaatste album lichtelijk gedaald, gaf tekenaar Philippe Francq toe. Geldt dit eveneens voor *XIII*, dat eenzelfde publiek heeft?
Nee, voor zover ik weet was de oplage de laatste keer volledig uitverkocht. Weet je, er verschijnen zo ontzettend veel Franstalige strips, dat het steeds moeilijker is om zichtbaar te blijven in de winkels. Zo'n vierduizend boeken strijden ieder jaar om aandacht.
Al verwacht ik wel dat de fans massaal op het einde van de reeks zullen afkomen.

Nu we het toch over *Largo Winch* hebben: net zoals in het nieuwe album van *Largo Winch* tref ik ook in de laatste *XIII* een opvallend erotische lesbische scène aan. Wat is dat toch met Van Hamme?
(grijnst) Ha, dat is Van Hamme zijn winkel, dat moet je aan hem vragen.

Ik noteer: Van Hamme is een seksmaniak?
(lacht) Daar spreek ik me niet over uit. Noteer maar dat ik slechts teken wat hij me vraagt.

***Largo Winch* kreeg vanwege die erotische scènes last van censuur. *XIII* ook?**
Ach, je moet tijdens het uitwerken proberen te vergeten welke mensen je boek lezen. Ik volg Van Hamme in wat hij vraagt. Ik discussieer daar niet over, want bij hem heeft alles een reden.

Er was dit jaar geen voorpublicatie van *XIII*. Hoe komt dat?
Geen idee. Wellicht was het voor kranten of tijdschriften moeilijk om twee albums achter elkaar voor te publiceren. Erg vind ik het niet. Voor deze laatste twee albums draait de marketingmachine op volle toeren: er komen speciale boeken, een *XIII*-magazine, publiciteitsfolders, merchandising... Bij de benzinestations van Total kunnen automobilisten bij voorbeeld punten sparen voor een *XIII*-handdoek.

Iets anders: wist je op voorhand wie er in *XIII* het loodje zou leggen?
Nee. Ik besefte dat iemand van de tegenpartij moest sterven, maar wie en hoe, nee, dat was me geheel onduidelijk. Ik vond het overigens een uitdaging een sterfscène te tekenen met het Capitool op de achtergrond.
Is het je overigens opgevallen dat Jones geen litteken meer heeft? In de strip mag je doen wat je wilt, hè?! Herinner je je hoe majoor Jones een kogel in haar buik kreeg en een operatie moest ondergaan? Wel, dat litteken heeft ze niet meer, ze onderging een 'laserbehandeling'. Kijk, ik teken haar uit mijn hoofd, en in mijn hoofd heeft ze geen litteken.

Het Amerikaanse concern Marvel heeft *XIII* tot een echte comic gebombardeerd. Verhoogt dat de populariteit van de reeks in het buitenland?
Misschien, maar ik heb nog niets van die reeks gezien. Ik zag wel de belangstelling voor *XIII* toenemen toen Ubisoft vier jaar geleden besloot een *XIII*-game op de markt te brengen. Nu is er weer een telefoonspelletje bij Gameloft. En een film, natuurlijk. *(glunderend)* Twee films, om precies te zijn.

De opnames daarvan gaan van start. De financiering is rond, de acteurs gekozen... volg je het allemaal?
Ik ben erg blij met de keuze van de acteurs: Stephen Dorf is XIII en Val Kilmer is de mangoest, zijn aartsvijand. Dat zijn niet de eerste de beste, hè?! Zeker Val Kilmer. Die speelde mee in vele bekende films, Dorf ken ik eerlijk gezegd niet zo goed. Maar ik hou van zijn hoofd. Ik ben ook blij dat het typisch Amerikaanse koppen zijn. Niet dat ik iets tegen de Fransen heb hoor, maar *XIII* speelt in de VS. Al mijn personages hebben typisch Amerikaanse koppen. Overigens, wist je dat Jean van Hamme een figurantenrolletje speelt in de tweede film? En dat iedere film negentig minuten zal duren?

Toen ik Van Hamme tien jaar geleden interviewde rond de beginscène van *XIII*, die weinig verschilt van de opening van *The Bourne Identity* van Robert Ludlum, gaf hij toe dat het begin van *XIII* bij een eventuele verfilming aangepast zou moeten worden. Is dat ondertussen gebeurd?
Ja, ze hebben het veranderd. Ik moet eerlijk bekennen dat ik het nog niet gelezen heb, maar Van Hamme wel. Hij heeft ingestemd met de wijzigingen. Uiteindelijk is hij de scenarist, het is zijn verhaal. Maar bovenal doen, hoezeer een auteur de controle wil behouden, de producers en scenaristen van de film uiteindelijk toch wat ze zelf willen. Ik hoop alleen dat dat erg goede films gaat opleveren. Ach, ik ben alvast tevreden met de acteurs, de rest zien we wel.

geert.de.weyer@stripschrift.nl

LINKS - **Sterfscene met het Capitool als achtergrond.**

LINKSONDER - **Lesbische scene in deel 19. Wat is dat toch met Van Hamme?**

ONDER - **Filmplannen. Jones heeft voorspellende gaven.**

JE VRIENDJE O'NEIL OF MAC LANE, OF HOE HIJ OOK MAG HETEN, IS MET ZIJN VRIENDEN NAAR MEXICO GEGAAN OM EEN SCHAT VAN 100.000 GOUDEN PESO'S TE ZOEKEN.
DAT WEET IK.

HET ZIJN ALTIJD DEZELFDEN DIE ROEM OOGSTEN. IK WED DAT ER BINNEN EEN JAAR EEN FILM WORDT GEMAAKT OVER JOUW AVONTUREN.
ONZE AVONTUREN, JONES. ONZE AVONTUREN.

ADDENDUM BIBLIOGRAFIE WILLIAM VANCE

door Ed Hengeveld

In 2005 verscheen bij uitgeverij Stripstift een 80 pagina's tellende special rond William Vance. Achterin dat boek is een uitgebreide bibliografie opgenomen, verzorgd door Ed Hengeveld. Op deze pagina 'praat' Ed de eigenaars van het boek weer helemaal bij tot en met 2007. Voor wie niet in *Stripschrift* wil knippen is op onze website *www.stripschrift.nl* deze 'pagina 81' ook als PDF beschikbaar in de actua-databank. Haal op, print uit, voeg toe!

1983

Illustraties

- Voor politie Luik I-1983-01

2005

Bruce J. Hawker

- Ex-libris Daniel Maghen BJH-2005-01
- Ex-libris Petits Sapristains BJH-2005-02
- Ex-libris Khani BJH-2005-03

Ramiro

- *Alles van W. Vance 11: Ramiro integraal 1* - albumcover RA-2005-01

XIII-2005-05

XIII

- *Het goud van Maximiliaan* - 46 pag. + albumcover XIII-2005-01
- *Het goud van Maximiliaan* - litho bij luxe editie XIII-2005-02
- Ex-libris Multi BD XIII-2005-03
- Ex-libris Raspoutine XIII-2005-04
- Affiche voor Turnhout Strip XIII-2005-05 (combinatie met I-2005-01)
- Ex-libris Espace BD XIII-2005-06

Illustraties

- Affiche voor Turnhout Strip I-2005-01 (combinatie met XIII-2005-05)
- Defensie Stript! - albumcover + illustratie I-2005-02 en 03

XIII-2006-01

2006

Ramiro

- *Alles van W. Vance 11: Ramiro integraal 2* - albumcover RA-2006-01

XIII

- *Het goud van Maximiliaan* - speciale editie (groot formaat zw/w)
  - Albumcover XIII-2006-01
  - Ex-libris + 18 pag. met ills. XIII-2006-02 t/m XIII-2006-14

XIII-2006-14

2007

Bruce J. Hawker

- Illustratie in *60 ans après* ter gelegenheid van 60 jaar Le Lombard BJH-2007-01

XIII

- *De laatste ronde* - 46 pag. + albumcover XIII-2007-01
- *De laatste ronde* - litho bij luxe editie XIII-2007-02
- *Le dernier round* - alternatieve albumcover XIII-2007-03

Diversen

- *Asterix en zijn vrienden*: eerbetoon aan Albert Uderzo (1 pag.)

XIII-2007-03

2008 en later

Bruce J. Hawker

- *Signaal 314*

XIII

- *De laatste ronde* – speciale editie (groot formaat zw/w)

[BITS & PIECES → SPION]

Onmiddellijk zadat bekend was geworden dat er vakkundige functionarissen opereerden in complotten van journalisten heb ik mijn website dichtgespijkerd. Alle wachtwoorden zijn veranderd. De harde schijf heb ik uit de pc gehaald en aan een kabeltje gehangen voor die momenten dat het echt nodig is. Mijn uitgever mag niet meer meelezen met concepten. En voor bankzaken heb ik een tweede pc aangeschaft. Want als columnist ben je kwetsbaar. Zodra je ook maar iets opschrijft wat sociaal onwenselijk is, hangt de censuurpolitie al aan je e-mail. Bij de GPD bladen schreef iemand in een conceptartikel dat een minister geofformeerd was. Nog voordat de redacteur zelfs maar de kans had gehad het naar zijn eigen baas te sturen hing het ministerie al aan de lijn.
"Zeg, willen jullie wel opletten. Mijn minister is geenszins dit niet geofformeerd. Wel blijf de lijn blijven daar bij de GPD a.u.b."
De interne recherche van de GPD blijkt stachtoffer te zijn van mysterieuze controleurs die alles lezen. Die met slimme opgevraagde codes onderwerpen alles checkten. En als ze een lekker stukje hadden gerpot, direct naar hun werkgever hadden. Kwijlend van spanning en emotie hadden de controleurs weer een goede beurt gemaakt bij hun baasje.
En waarom zouden alleen de GPD-bazelen en -wijven belangrijk! Via de schouwmaskplaatjes kun je namelijk gele briefjes met inlogcodes van redactieschermen halen. Want met al die open kantoren en gedeeld gebruik van beeldschermen moet je de codes met opschrijfjes. Menig krantenen- en tijdschriftuitgever moet op zijn tellen passen. Want de functionarissen zijn doorstraft.
Het zou me zeker verbazen als de kantoren van uitgeverij Strippatiff ook al onder controle staat. De lichtreclame is al gedoofd. De verhaalplanken liggen klaar.
Te zal u uitleggen worden. Achtergrond-onderzoek van een uitgeverij-onderzoeksteam heeft namelijk schokkende feiten opgeleverd. Een horrorstripscenario waardig.
HAS blijkt de codenaam van een inbrekende functionarissenfamilie. Een keurig gezinnetje, met een Vinex-woning, een golden retriever en een grijsen bankrekening met een klein kindje. Absoluut vertrouwend. Maar achter die façade gaat een probleem gehuisd dat beste spionnen schaamt. Volgens slimme infiltratietechnieken heeft het kind zich gemeld aan de controle van de code hanjie waar ze werken, ontmaskeren. Maar de heren niet verbroken met zwakke schakels in de familie. En zich stilletjes in onmenselijk onnozele baantjes gewerkt. Gezamenlijk trokken ze ten strijde.
Met die strijdbijltje in de GPD moet dan een zaak gedistilleerd gewerkt. En toen kwam het daar uit. Werd duidelijk dat het stiel Hans en Sylvia hoette. Volgt de vlucht naar voren.
Openhartig interview in Algemeen Dagblad. Wijken zich Van Soest te noemen. Hans van Soest. HAS.
Toen dat duidelijk werd, gingen bij alle medewerkers de alarmbellen rinkelen. Die namen in De Volkskrant zijn fake, dit is een klote dubbele bodem. Hans van Soest is een dekmantel. Dat is ook meer een codenaam. Geweten de naam gejat van de uitgever van Zoodala. De eters nam toe dat ze al langer ook in de stripwereld actief zijn.
Soest ging een beam de site van Zoodala te lijf. En ja hoor. Met de code HAS doorgang ze in de diepste geheimen van hun redactie deden. Stilletjes hebben we uitgelogd en de sporen gewist. Nog even en de redactie van Stripschrift is ook dat haantje.
Als ik Zoodala was zou ik maar opgeven. Er staan nog vacatures voor redactieleden op de site. Je weet maar nooit wie zich daar aanmelden.

ben.bits@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Iouri Jigounov
Tekenen als betaalde hobby

DOOR **MICHEL VAN MERRIËNBOER**

FOTO MICHEL VAN MERRIENBOER

Met zijn eerste album *De brieven van Krivtsov* uit 1995 vestigt Iouri Jigounov (1967) in één klap zijn naam. Ook zijn serie *Alfa* – negen reguliere delen en een dossier – is een schot in de roos. Al snel wordt hij in één adem genoemd met andere grote tekenaars. Jigounov vertelt openhartig over zijn Russische achtergrond, zijn loopbaan als striptekenaar, en over de toekomst van *Alfa*.

Iouri Jigounov is in Moskou geboren maar woont al jaren in België. Hij heeft zich laten naturaliseren tot Belg, al heeft hij zijn Russische paspoort behouden. De tekenaar van Alfa *werd moe van alle bureaucratische rompslomp wanneer hij als Rus iets voor elkaar wilde krijgen. Voor signeersessies buiten België moest hij bij voorbeeld keer op keer een visum aanvragen. 'De druppel die de emmer deed overlopen was het moment dat mijn dochter op schoolreisje ging en erachter kwam dat ik voor haar meer verzekeringsgeld betaalde dan ouders van andere kinderen uit haar klas. Puur omdat zij geen EU-achtergrond had. Terwijl ik in België gewoon mijn belasting betaal. Ik ervoer het als nationaliteitsdiscriminatie, maar de lokale overheid had geen boodschap aan mijn klacht.'*

RECHTSONDER - Affiche. Alfa met sidekick Sheena Fergusson.

ONDER - Opzet in potlood van de omslagillustratie voor *Alfa 7: Snow white, 30 seconden!*

Sovjet-Unie

Heb je nog contact met mensen in Rusland?

Iouri Jigounov: Nauwelijks. Ik heb er gewoond tot mijn zevenentwintigste en heb niet de intentie om terug te keren. Het is een afgesloten hoofdstuk. Ik mis Rusland niet en heb er weinig binding meer mee. Mijn moeder is overleden, met mijn vader heb ik geen goed contact en mijn vrienden kunnen altijd naar mij toe komen. Bovendien heb ik geen tijd om er heen te gaan en vakantie nemen doe ik niet. Het is niet zo dat ik een workaholic ben, want ik kan vrij nemen wanneer ik wil. Maar ik hou niet van reizen. Teveel gedoe. Als mijn vrouw en dochters op vakantie willen gaan ze zonder mij. Ik ben een keer mee geweest naar Zuid-Frankrijk, maar dat deed ik voornamelijk om foto's te nemen als documentatie voor een *Alfa*-verhaal. Eigenlijk heb ik in het buitenland niks te zoeken. Gelukkig is mijn vrouw Russisch, die begrijpt me in dit soort zaken. Ik ontmoette haar tijdens een picknick in Moskou waar zij studeerde. Iedereen werd dronken behalve wij en zo zijn we aan de praat geraakt.

Bestaat er in Rusland sinds de glasnost en perestrojka een markt voor stripboeken?

Russen hebben weinig op met strips. Het mag tegenwoordig wel gelezen worden, maar er is simpelweg geen publiek

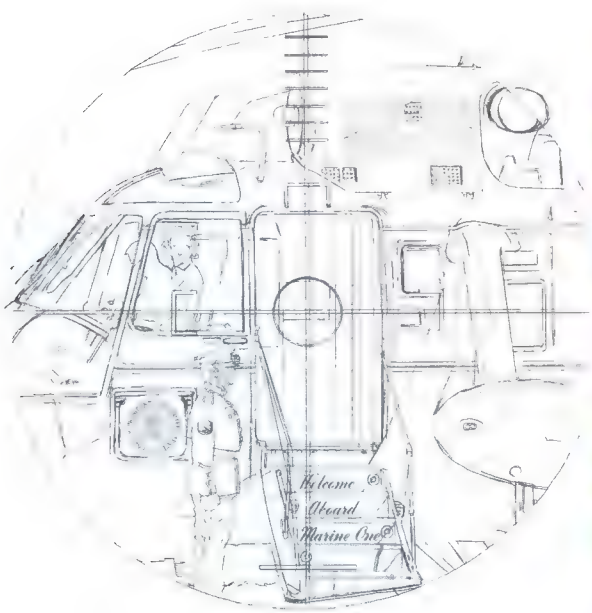

LINKS - **Huurmoordenares Scala (uitgebracht als ex-libris door stripwinkel Alex), is gebaseerd op een actrice.**

BOVEN - **Alternatief omslag voor *Alfa 8: Het spel van de macht*.**

voor. Uitgevers durven de markt daarom niet te verkennen. Tijdens de Frankfurter Buchmesse worden er wel contacten gelegd, maar meestal blijft het bij de uitwisseling van visitekaartjes. De stripuitgeverijen zijn kleine jongens in vergelijking met de bladenconcerns.

Alfa wordt bij voorbeeld niet in het Russisch maar wel in vijftien andere talen uitgegeven. Ik vond het grappig om die strip in het Koreaans te zien. Verder weet ik dat het in het Pools en Tsjechisch vertaald is. Ik ben wel een keer benaderd door een Russische uitgever. Maar aan het eind van het gesprek bleek dat hij alleen in *Thorgal* geïnteresseerd was. *(lacht)* Achteraf kreeg ik te horen dat *Thorgal* niet aansloeg en dat hij zijn voorraad ver beneden de kostprijs had weggedaan. Dus eigenlijk ben ik er niet rouwig om dat hij geen *Alfa* voor de Russische markt heeft geproduceerd.

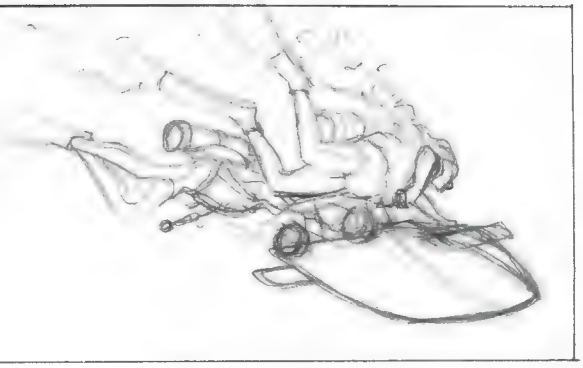

GEHEEL RECHTS - **Omslagontwerp voor *Alfa 8*, met als inzet het definitieve omslag.**
Verder op deze beide pagina's schetsen in potlood, eveneens voor deel 8.

ONDER - **Een geschilderde Alfa, achterop het eerste album van de reeks.**

Waren stripboeken tijdens het communistisch regime alleen op de zwarte markt verkrijgbaar?
In kleine kringen circuleerden wel stripverhalen, maar niet op de zwarte markt want er was geen vraag naar. Het leven was al duur genoeg en er bestond voornamelijk vraag naar drank en sigaretten. De in het buitenland wonende Russen namen, als ze terugkeerden, dingen mee die in Rusland niet te krijgen waren. Daar zaten stripalbums tussen. Het partijbureau ging daar niet hard tegenin, maar beschouwde strips wel als kapitalistisch en daarom verwerpelijk. Ik herinner me nog een Franse uitgever die een stripblad in kleine oplage op de markt bracht. Uiteraard mochten er geen kapitalistische verheerlijkingen in voorkomen, en niet teveel geweld. De autoriteiten lieten hem zijn gang gaan omdat hij in zijn land een aanhanger van het communisme was.

Hoe ben jij in aanraking gekomen met stripalbums?
Ik moet vijf of zes jaar zijn geweest toen mijn vader mij een hele stapel strips gaf en vier jaargangen *Kuifje*. Die kreeg hij van een buurman, een Franse diplomaat, die voor zijn zoontje allerlei strips uit Frankrijk regelde. Toen zij naar hun land terug gingen lieten ze alle strips achter. Ik las weliswaar geen Frans, maar stripverhalen fascineerden me enorm.

Heb je tekenlessen gehad in je geboorteland?
Nee, ik ben autodidact. Er zijn in Rusland ook geen academies waar je tekenles krijgt op stripgebied. De klassieke stijl staat nog steeds centraal. Maar afgezien hiervan, ik heb een hekel aan les volgen en al helemaal aan gezag. Ik zal nooit iemand mijn wil opleggen. Met mijn studie werktuigbouw ben ik halverwege gestopt. Ik heb een broertje dood aan autoriteiten. Ik lag constant overhoop met mijn professor die een dag voor een examen zei dat hij me niet zou laten slagen. Ook in het leger was ik wars van regels. Bij het volgen van marsen met links-rechtscommando's gingen mijn haren al overeind staan. Ik heb twee jaar in Siberië gezeten, dat was echt te lang. Het duurde een paar jaar eer ik weer stabiel in het leven stond. Gelukkig werd toen wel mijn tekentalent opgemerkt. Daardoor was het uit te houden. Er waren altijd decoratieve klusjes die ik mocht doen in opdracht van leidinggevenden. Die wilden dan ergens een tekening van Mickey Mouse hebben of een ander bekend figuurtje. Dat werk hield mij weg van de verplichte trainingen.
Eigenlijk is het gek hoe het kan lopen in het leven, want ik werd op school al veel gevraagd om iets te tekenen. Andere kinderen voetbalden, ik leefde me uit op papier. Maar op een gegeven moment kreeg ik er genoeg van. Een artistieke loopbaan zag ik niet voor mij weggelegd. Als ik geen contract had gekregen om *Alfa* te maken, had ik net zo makkelijk een ander beroep uitgeoefend. Het is voor mij geen must om tekenaar te zijn. Striptekenen is werk en bedoeld om brood op de plank krijgen.

Is tekenen dan geen passie?
Ik zie het als een betaalde hobby. Ik ben blij als ik weer een

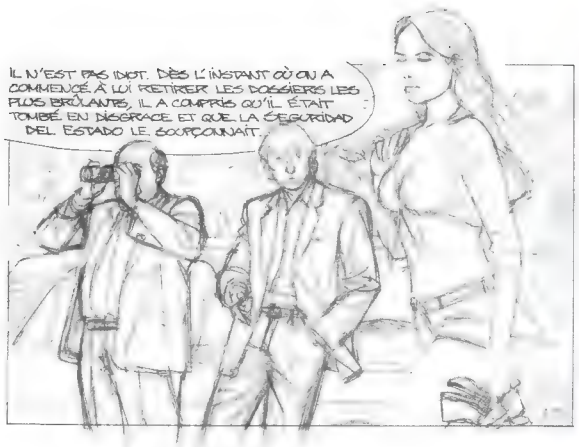
IL N'EST PAS IDIOT. DÈS L'INSTANT OÙ ON A COMMENCÉ À LUI RETIRER LES DOSSIERS LES PLUS BRÛLANTS, IL A COMPRIS QU'IL ÉTAIT TOMBÉ EN DISGRACE ET QUE LA SEGURIDAD DEL ESTADO LE SOUPÇONNAIT.

album af heb, het resultaat bevredigend is en het publiek het mooi vindt. Ik doe het niet met tegenzin, maar als je over passie praat, is dat voor mij muziek. Daar word ik het meest door geraakt. Vroeger heb ik muziekles gehad, maar helaas heb ik geen tijd om een instrument te bespelen. Ik luister overigens niet naar Russische muziek, maar naar George Harrison en dat soort popmuzikanten. Ik bezoek graag warenhuizen om hun cd's te beluisteren.

Koude Oorlog

Had je al lang voor ogen om in Europa tekenaar te worden?

Nee, ik wilde piloot worden, maar werd afgekeurd op mijn ogen. Vervolgens ben ik aan de studie boordwerktuigkunde begonnen. Na twee jaar school moest ik mijn tweejarige dienstplicht vervullen. Daarna pakte ik mijn studie weer op, maar ik stopte er in het derde jaar mee, omdat ik mijn interesse erin verloor.

Ik had in die tijd wat kennissen die dezelfde hobby erop na hielden, namelijk het verzamelen van uniformen uit de Tweede Wereldoorlog. Eén van die jongens zat eveneens in een klein groep van enthousiaste stripmakers. Wekelijks lieten zij elkaar zien waarmee ze bezig waren. Hij vroeg mij eind 1989 of ik een keer zin had om mee te gaan. Ik was net gestopt met de opleiding en had verder niets om handen. Ik maakte een sciencefiction-strip van vijf pagina's en mocht daarmee tot de groep toetreden. Zo af en toe verdienden we wat geld doordat een paar kleine uitgeverijen ter opvulling van hun uitgaven enkele strips afnamen. Het waren enigszins dubieuze ondernemingen die vaak even snel verdwenen als dat ze opgekomen waren. Contracten werden niet opgesteld en vragen naar de herkomst van het geld deden we niet.

Op een bepaald moment was er een uitgever die wel wat in ons werk zag. We kregen zelfs ruimte voor onze studio in zijn kantoor. Ik zou een langlopende reeks mogen maken. Na een poos bleek de uitgever inclusief al zijn geld met de noorderzon vertrokken. Het was een vreemde en onzekere tijd. Ik wilde dolgraag een betrouwbare werkgever en had mijn zinnen gezet op het buitenland.

Hoe wilde je dat dan bereiken?

Ik ben *De brieven van Krivtsov* gaan schrijven en tekenen. Daarna wilde ik dit verhaal aanbieden aan Belgische en Franse uitgeverijen. Het aanvragen van een visum was in Frankrijk lastiger en met mijn gebrekkige Engels redde ik me beter in België dan in Frankrijk. Zo ben ik in België terechtgekomen.

Toen ik in België aankwam, zocht ik in een gouden gids naar telefoonnummers van uitgevers. Lombard was de eerste bij wie ik aanklopte. De uitgever zag wel wat in *De brieven van Krivtsov*, maar hij vond dat het tekstueel rammelde. Pascal Renard (scenarist van onder andere *Oknam* en *Alfa*. MvM) heeft vervolgens de teksten aangepast en het album kwam in 1995 uit.

Voor *De brieven van Krivtsov* werd ik meteen betaald, anders

QUOI-QUE POUR LA DEFLEXION, IL Y A ENCORE DU CHEMIN À PARCOURIR
PAW
QUAND JE PENSE QUE JE L'AVAIS ENVOYÉ POUR PROTÉGER JOSH. CE SONT DEUX DE MES PLUS FIDÈLES ANCIENS ÉQUIPIERS QUI SONT MORTS.

BOVEN - Jigounov maakt foto's van lichaamshoudingen (*Alfa 5*). De foto's of de overtrekken ervan scant hij in op de computer om ze daarna in de scènes te bewerken.

kon ik niet terug naar Rusland. Ik had totaal geen geld meer. Alles was opgegaan aan de reis naar België en vier weken hotelreservering. Het was een gok. Mijn visum was slechts een beperkt aantal weken geldig, dus ik zat op hete kolen. In die tijd vond de Russische regering het niet zo prettig als burgers naar het westen wilden. Na mijn contract heb ik ruim twee jaar heen en weer gereisd tussen Moskou en Brussel. Ik moest om de drie maanden een visum aanvragen en werd moe van het gereis. Daarom besloten mijn vrouw en ik ons in België te vestigen. Een grote stap, want we hadden al een kind en mijn vrouw had werk als illustrator.

Wat waren je verwachtingen ten aanzien van West-Europa?
Die had ik niet. Samen met mijn vrouw bleef ik de eerste keer zo'n vier weken in België. Dat was geen cultuurschok. We kwamen hier onbevooroordeeld naar toe, want we waren ons er ten tijde van de Sovjet-Unie goed van bewust dat er antipropaganda werd gemaakt jegens West-Europa. Ik voelde niet de spanning die uit de Koude Oorlog voortvloeide; voor ons lag de toekomst open.

In West-Europa werd het ondemocratische Rusland zeer wantrouwend bekeken. Was dat terecht in jouw ogen?
Wij hadden in Rusland wel degelijk door dat de staatstelevisie niet te vertrouwen was en ons alleen onderwerpen voorschotelden die door de machthebbers waren goedgekeurd. Toch vond ik Moskou een liberale stad. De spanning tussen Oost en West was niet iets waar mijn generatie zich mee bezig hield.
Waar in Amerikaanse films de Russen als vijand werden afgeschilderd, gebeurde dat in Russische films andersom. Ik prikte daar doorheen, het is allemaal fictie, een spel van de politiek. Ieder weldenkend mens zal niet automatisch de mening overnemen van wat hem wordt voorgeschoteld.
Als je mensen in dezelfde condities plaats, handelen ze allemaal op dezelfde wijze. Zo hebben wij ervaren dat bij de Russische ambassade in België de Russen beheerst in de rij gingen staan, maar een groep Belgen aan het ruziën sloeg over wie er het eerst aan de beurt was.

Hoe kijk je tegen het huidige politiek strijdtoneel in Rusland aan?
Tijdens het tekenen luister ik naar Liberty Radio, dus ik volg de ontwikkelingen in Rusland op de voet. Het is niet in de haak wat er gaande is. De oppositie wordt onderdrukt. De (oud-)KGB bezit de macht en controleert alles. Vijftien jaar geleden dacht ik nog dat het met Rusland dezelfde kant op zou gaan als het Westen, nu geloof ik daar niet meer in. Alles is weer terug bij het oude, alleen in een andere verpakking. Ik vind het onbegrijpelijk dat de mensen niet in beweging komen tegen deze onderdrukking.

ÇA, C'EST POUR LES ZIGZAGS DE LA VEDETTE. CELA NE T'AURAIT PAS DÉPLU DE NOUS ENVOYER EN FUMÉE. RIEN QUE POUR LE FOU.
L'IDÉE NE M'A MÊME JAMAIS EFFLEURÉ L'ESPRIT.

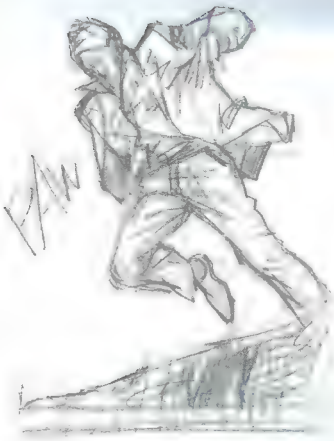

Alfa

De poloniumvergiftiging van Litvinenko, een journalist die in Moskou uit het raam valt... dienen zulke dubieuze voorvallen ter inspiratie voor de avonturen van *Alfa*?

Soms haalt de realiteit de fictie in. Lees de boeken van Tom Clancy, dan bekruipt je het angstige gevoel dat de terroristen hun ideeën uit zijn verhalen putten. Niemand had verwacht dat de Verenigde Staten zo kwetsbaar zouden zijn op 9/11. Een moord met radioactief materiaal leek ondenkbaar, maar na de dood van Litvinenko niet meer. Van veel ander machtsvertoon zijn we niet eens op de hoogte. Achter de schermen zijn er veel figuren die duur betaald worden om smerige opdrachten uit te voeren.

Maar ik draag geen onderwerpen aan voor het scenario. Ik laat dat graag over aan Mythic (pseudoniem van Jean-Claude Smit le Bénédicte, scenarist van onder meer *Rubine*. MvM). Hij brengt niet snel actuele zaken in, omdat de realiteit aan verandering onderhevig is. Neem bij voorbeeld de transacties die in het eerste deel van *Alfa* aan bod kwamen. Je had nog 16 roebel tegen een dollar, maar al snel werd dat 100 roebel tegen een dollar. Mythic heeft wel de Ierse kwestie gebruikt in de delen zes en zeven, omdat dit zich voortslepende vraagstuk – helaas voor de mensen daar – niet snel is opgelost.

Momenteel is terrorisme het nieuwe speeltje in de politiek en dus ook in films en thrillers. Terwijl terrorisme niet nieuw is, maar van alle tijden. Over twintig jaar is het weer een ander thema. Het inbrengen van de Oost-Westverhoudingen is minder geloofwaardig geworden in *Alfa*. Ook de Russische maffia is als groepering voor een spionagestrip niet al te interessant meer en heeft in het begin van de serie al genoeg aandacht gehad. Daarentegen gaan we wel de Russische inlichtingendienst opvoeren, en hoe!

De schetsen van Jigounov *bestaan uit lagen. Ook brengt* hij schetsen bijeen in de kaders (zie scène in de tuin middenonder).

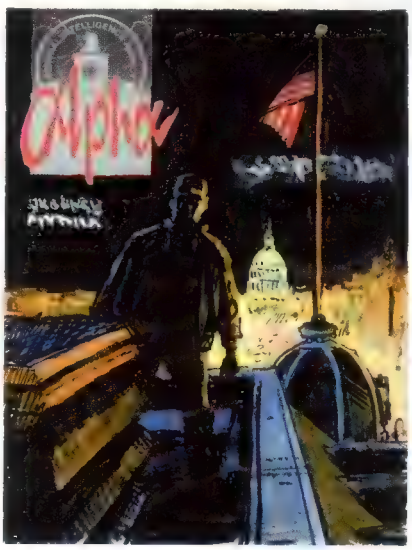

ONDER - **Handgeschilderd schetsontwerp voor het omslag van *Alfa 5*. Het omslag werd later aangepast.**

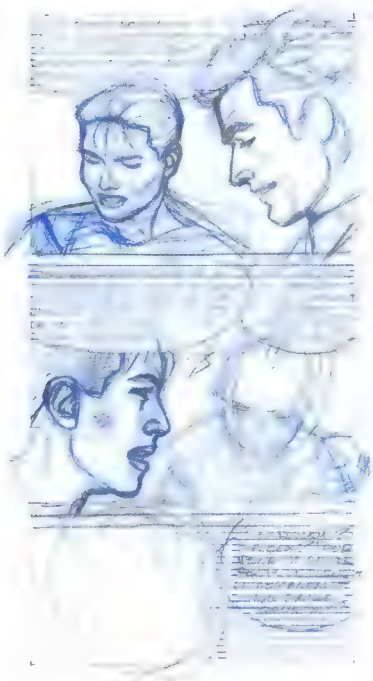

JE NE SAVAIS COMMENT ME TENIR. JE ME TROUVAIS EMPOTÉE. IL ME SEMBLAIT FAIRE DU BRUIT EN MANGEANT ET NE DÉBITER QUE D'ÉPOUVANTABLES PLATITUDES
GUÈRE PLUS QUE D'HABITUDE.

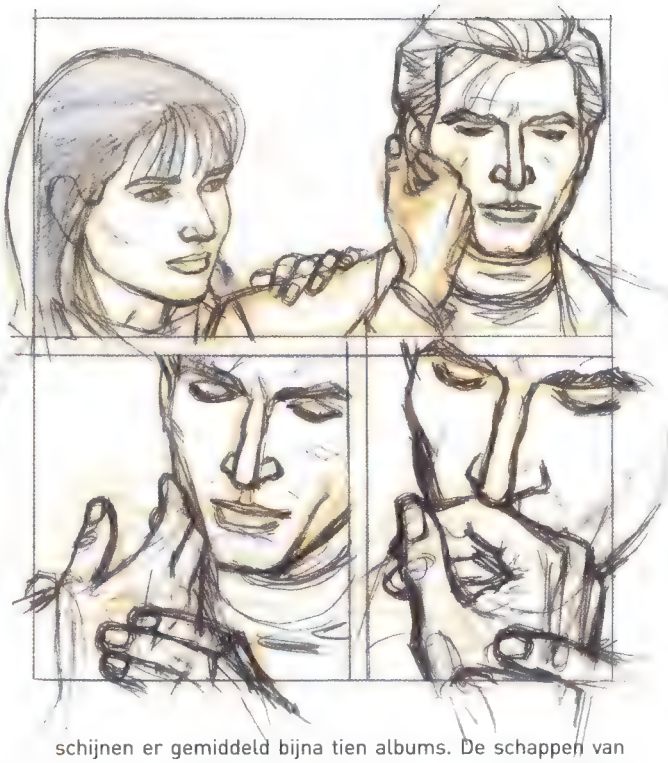

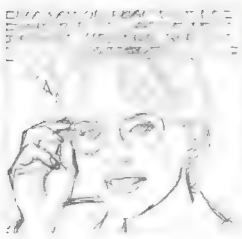

BOVEN – Jigounov laat zijn personages acteren en denkt hier goed over na. Zie bij voorbeeld het acteren van de handen rechtsboven.

Waarom is er een dossier van *Alfa* verschenen?

Tijdens signeersessies kregen we vaak vragen waar Alfa vandaan komt en wat zijn achtergrond is. Er bestond geen gelegenheid dat in een normaal *Alfa*-avontuur uit de doeken te doen. Vandaar een dossier. Het geeft ons bovendien de gelegenheid een andere richting in te slaan met de strip. In het volgende deel zit een grote verrassing, iets wat de lezers niet zullen verwachten. Zo creëren we een nieuwe invalshoek, opdat we weer flink vooruit kunnen met de serie. De eerste tien delen moet je zien als de introductie van Alfa. Nu beginnen we met het echte verhaal omtrent hem. De Russen zullen er een flinke aandeel in krijgen. Vanaf deel veertien zullen steeds meer puzzelstukjes op hun plaats vallen.

Verder komt er in 2008 een parallelle serie, waarin de jonge jaren van Alfa aan bod komen. Deze zal door Eric Loutte, de tekenaar van *Biggles*, en Emmanuel Herzet, scenarist van *De Lincoln Branch*, gemaakt worden. Er verschijnen in ieder geval twee delen. Ik sluit zelfs niet uit dat er nog een andere *spin-off* zal starten.

Die serie rond de jonge jaren van Alfa ligt in het verlengde van mijn stijl, anders had ik het niet goedgekeurd. Ik heb namelijk sinds het overlijden van scenarist Renard medezeggenschap over *Alfa*. Ik heb de rechten voor vijftig procent en ben bij contracten tekenbevoegd.

Dreigt er zo geen *overkill* aan *Alfa*?

De uitgevers hebben series nodig die ze volop kunnen uitnutten, want dat garandeert hen een bepaalde zekerheid. Als ze dat niet doen, prijzen ze zichzelf uit de markt. Per dag verschijnen er gemiddeld bijna tien albums. De schappen van de winkels moeten gevuld blijven. Wat is er dan verstandiger om op een serie voort te borduren? Kijk bij voorbeeld naar *Blueberry* of *Lanfeust van Troy*, de *spin-offs* daarvan gaan als warme broodjes over de toonbank.

Een uitgever bepaalt op basis van succes hoeveel albums er van een serie uitkomen. Het begint meestal met een contract voor twee à drie albums. Blijkt de serie na twee albums niet aan te slaan, dan wordt het derde verhaal niet meer gedrukt, ook al ben je er als stripmaker wèl aan begonnen. Zo'n derde album alvast drukken en in voorraad houden is kapitaalvernietiging, zo werkt dat in die business.

In Frankrijk zijn van *Alfa* in totaal ongeveer anderhalf miljoen albums verkocht, het meest recente deel niet meegerekend. Dus een *Alfa-spin-off* zou mij ook niet slecht uitkomen. Ik wil graag een biertje blijven drinken en nog mijn vliegbrevet halen. En wie weet kan ik van mijn percentage van de opbrengst een eigen sportvliegtuig kopen. *(lacht)*

Voel je druk van de uitgeverij om je werk sneller af te maken, nu *Alfa* zo'n succes is?

Ik kom totnutoe redelijk goed mijn afspraken na, al heb ik er een hekel aan als iemand me onder druk zet. Iedere auteur gaat daar anders mee om. Dany bij voorbeeld trekt zich nauwelijks iets van inleverdata aan in tegenstelling tot Hermann. Die weet volgend jaar precies op welke bladzijde hij zit.

Het enige probleem dat ik heb met de uitgeverij zijn de promotiecampagnes. Als het aan mij lag, slaan we dat allemaal over. Iedere signeersessie is voor mij hetzelfde. Je hebt wei-

ONDER – Schetsen, met gebruik van ruitjespapier voor de ruimtelijke verhoudingen.

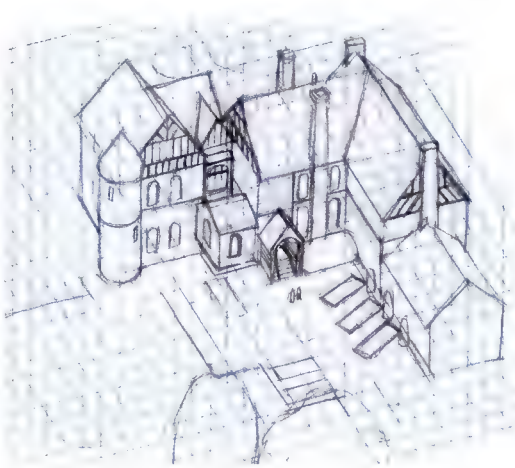

nig contact met het publiek en het maakt niet uit wat je voor ze tekent. Voor mij hoeft die persoonlijke aandacht niet. Als de mensen zich maar vermaken met *Alfa*!

Je begon aan *Alfa* met Pascal Renard. Hij schreef de scenario's voor de eerste twee delen: *De overdracht* (1996) en *De Bogdanov-clan* (1997). Hoe was je relatie met hem?

Ik had nauwelijks contact met Renard. Hij was behoorlijk gesloten. De scripts kreeg ik per post. Voor belangrijke beslissingen ging ik naar Brussel. Na zijn zelfmoord in 1996 bleek dat hij aan depressies had geleden. Ik heb hem in de begintijd een keer of vijf, zes ontmoet, maar ik heb daar nooit iets van gemerkt. Renard stond aan het begin van zijn carrière, hij was nog jong en gold als een veelbelovende scenarist. Uitgeverij Lombard gaf hem alle vertrouwen en hij mocht een aantal series tegelijk opstarten.

Eén van die series was *Alfa*. Lombard dacht dat Renard en ik hiervoor een goed koppel zouden kunnen vormen, omdat hij *De brieven van Krivtsov* had bewerkt. Ik was bezig aan de afronding van de inkleuring ervan. De uitgeverij legde aan Renard het idee voor om met mij aan een langlopende, moderne thriller te beginnen. Ik gaf aan dat Renard geen al te ingewikkelde plots moest bedenken en dat ik niet al te veel tijd wilde besteden aan documentatie. Een verhaal over de Russische maffia lag voor de hand. Renard stuurde mij een eerste opzet van het verhaal en samen zijn we een paar maanden later naar Parijs en Kasteel de Limelette in België geweest om er foto's te nemen. De rest was daarna aan mij. Na zijn dood ontstond er een penibele situatie. Ik hield met uitgeefdirecteur Yves Sente crisisberaad of de serie wel door moest gaan. Het eerste album was al gedrukt maar moest nog worden uitgebracht. Van het tweede verhaal bestond alleen nog een scenario op hoofdlijnen. Na overleg met Jean van Hamme stelde deze Mythic voor als mogelijke opvolger voor Renard. Die kon in zijn ogen degelijke, goed gefundeerde scenario's schrijven. Dat was de redding van *Alfa*.

Poses

Moest je wennen aan de samenwerking met Mythic na de dood van Renard?

Nee, zolang er een goed scenario ligt, kan ik met iedereen werken. Renard beschreef alles tot in detail, Mythic gaat daar wat losser mee om. Ik heb wekelijks contact met hem, wat het eindresultaat ten goede komt. Hij is iemand die naar me luistert als ik het ergens niet mee eens ben.

Ik laat de uitdieping van de verhaallijnen en de personages geheel aan hem over. Ik heb geen tijd om mij daar inhoudelijk mee bezig te houden. Wel wil ik van te voren weten welke kant het verhaal op gaat. Dan kan ik inschatten of iets haalbaar is en hoeveel tijd ik aan het documenteren en uitwerken kwijt ben. Zo was het avontuur wat zich in Ierland afspeelt oorspronkelijk bedoeld voor één album. Ik heb er bij Mythic op aangedrongen er twee albums van te maken. Dat werden *De afgezant* en *Snow White, 30 seconden*. Het oorspronkelijke scenario zat te vol met details.

Ik krijg van Mythic het script in één keer aangeleverd. Dat heeft als voordeel dat je niet voor verrassingen komt te staan. Krijg je bij voorbeeld alleen de eerste tien pagina's opgestuurd en later de rest, dan is het mogelijk dat je op pagina elf merkt dat de scenarist een voorwerp opvoert dat op eerdere pagina's aan de orde had moeten komen.

Hoe ziet je werkwijze eruit?

Toen ik nog geen computer had, haalde ik documentatie voornamelijk uit boeken. Momenteel haal ik veel foto's en plattegronden – Google Earth! – van het internet. En ik speur in allerlei tijdschriften. Voor de weergave van lichaamshoudingen laat ik de poses fotograferen. Mijn vrouw en ik maken beurtelings met medespelers foto's van elkaar uit allerlei hoeken. Ook gebruiken we de videocamera voor het opnemen van bepaalde handelingen. De vertrekken in mijn woning dienen dan als locatie. De kelder in *Scala* bij voorbeeld is mijn eigen kelder!

BOVEN – **Schetsen.**

MIDDENONDER - **Eerst de studies, dan het in elkaar schuiven in het plaatje.**

ONDER - **Tatjana Lavrenova, violiste uit het album *Dossier leugens*.**

JE NE VAIS QUAND MÊME PAS ÊTRE OBLIGÉE L'APPELER MAMAN ?
NON MAIS CELA NE NOUS EMPÊCHERA PAS DE DEVENIR DES AMIES, TU VERRAS. MAINTENANT, LAISSE-NOUS, TON PÈRE ET MOI AVONS À PARLER

Vroeger tekende ik elke pagina op één vel papier. Dat vind ik ouderwets. De computer heeft namelijk verdomd handige tools waarmee je leuke trucjes kunt uithalen. Ik teken bij voorbeeld ieder kadertje apart en schuif daarna de kaders achter of in elkaar tot één bladzijde op de pc. En stuur hem daarna gelijk per e-mail naar de redactie.

De inkleuring doe je ook via de computer?
De eerste vier albums zijn handmatig ingekleurd door mijn vrouw Nadia en mijzelf. Daarna had ik er genoeg van. Ik vond het zonde van de tijd en dacht dat het sneller moest kunnen. Ik ben overgestapt op digitaal inkleuren. Ook mijn vrouw kocht een computer zodat ze mij kon assisteren. Tot twee jaar geleden. Ze werd mijn kritische opmerkingen beu en is andere strips gaan inkleuren, zoals *De zonen van de wolvin* van Fernando Pasarin en Patrick Weber. Af en toe helpt ze me nog als ik een deadline dreig te overschrijden.

RECHTS - *Soldaat en Duivel*, een onuitgegeven sprookje over een Russische soldaat, dat zich afspeelt rond 1800.

ONDER - Alfa, zoals hij tegenwoordig achterop de albums staat. Niet meer geschilderd, maar digitaal ingekleurd.

Voer je nog cameo's op?
Ja, ik kom zelf in verschillende rollen voor, en mijn vrouw ook. En de gelijknamige figuur uit *Scala* is een bekende actrice. Ik zag haar gezicht op een dvd-hoesje staan en wist dat zij de huurmoordenares zou worden. Ik laat in het midden wie ik bedoel. Alfa is overigens losjes gebaseerd op de acteur Hugh Grant. Meestal kijk ik naar het script en bepaal dan wat voor gezicht het best bij het karakter past.

Neem je ook opdrachten van derden aan?
Soms. Ik heb meegewerkt aan een stripkalender van Citroën. Vorig jaar nodigden de fabrikanten Dodge, Chrysler en Jeep mij uit om met hun auto's door de Benelux te crossen. Een reclamestunt, maar helaas, ik heb geen rijbewijs!

Blijf je bij het spionagegenre of heb je de ambitie om andere strips te maken?
Daar denk ik niet over na. Maar ik ben ook niet specifiek geïnteresseerd in spionage. Van de strips die op dit vlak uitkomen lees ik eigenlijk uitsluitend de albums van Van Hamme. *Alfa* had wat mij betreft net zo goed een western- of piratenstrip kunnen zijn. Alleen humor trekt me niet, al maakte ik in Rusland wel Dupuis-achtige figuurtjes met grote neuzen. Mocht ik uitgekeken raken op *Alfa* of krijgt het publiek er genoeg van, dan zal ik pas nadenken over iets nieuws. Voorlopig spoort de uitgever mij nog steeds dag en nacht aan! *(lacht)*
Ik heb ooit eens een sprookjesachtig verhaal bedacht in de tijd dat ik aan *De brieven van Krivtsov* werkte. Het heet *Soldaat en Duivel*, is nog ongepubliceerd en gaat over een Russische soldaat rond 1800 die, doodziek van zijn diensttijd, zijn ziel aan de duivel verkoopt om bij zijn familie te kunnen zijn. De arme duivel, die een jaar diensttijd overneemt, moet in het leger heel wat ontberingen doorstaan. Hij ontdekt dat de hel daarbij vergeleken nog niet zo'n slechte plaats is!

michel.van.merrienboer@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

In de beste space opera & fantasytraditie van grootmeesters als Harry Harrison en Jack Vance

YtHAQ

De machtigste ruimte-saga van nu
Het fantasy-succes van 2007
van de auteur van Lanfeust

UITVERKOCHT!

UITVERKOCHT!

UITVERKOCHT!

NIEUW - NU IN DE BOEKHANDEL € 7,90

REEDS VERSCHENEN

DEEL 1 € 7,90

REEDS VERSCHENEN

DEEL 2 € 7,90

UITGEVERIJ

Roodbaard is 'n echte piraat met 'n brave zoon

DOOR OLIVIER WORTEL

De drie vrienden Jean-Michel Charlier, René Goscinny en Albert Uderzo schrijven stripgeschiedenis als ze in 1959 'het geïllustreerde magazine voor de jeugd' *Pilote* oprichten. Het stripblad zou, vanaf de eerste dag, toen de oplage van 300.000 exemplaren binnen 24 uur was uitverkocht, tot aan het einde – in 1989 – een legendarische naam verwerven en een ommezwaai in de Franse stripwereld veroorzaken. Eén van de klassieke avonturenseries die voor het openingsnummer werden verzonnen is *Roodbaard*.

RECHTS – Op het omslag van *Het verdoemde goud van Huacapac* wordt Roodbaard afgebeeld met een ooglapje dat opeens links zit.

Pilote zal tot in de lengte der tijden waarschijnlijk vooral worden herinnerd als het blad waarin *Asterix* voor het eerst werd gepubliceerd. De strip combineert de verfrissende humor van Goscinny met de dynamische tekenstijl van Uderzo en groeit zo uit tot een wereldhit die bovendien hele nieuwe lezersgroepen aanboort voor (Franse) strips. Maar behalve *Asterix* biedt *Pilote* ook nog series die het vooral van het avontuur moeten hebben, en waarin de humor over het algemeen niet zo'n belangrijke rol speelt. En één van die series is *Roodbaard*. *Roodbaard* ontstaat als scenarist Jean-Michel Charlier zijn maatje Victor Hubinon voorstelt om samen een nieuwe serie te maken voor het openingsnummer van *Pilote*, het liefst iets in de lijn van hun strip *Surcouf*, de piratenstrip die ze eerder voor uitgeverij Dupuis maakten. Financieel gezien is het geen al te groot risico, ondertussen kunnen ze immers rustig doorwerken aan het buitengewoon lucratieve *Buck Danny*. Hubinon is enthousiast over het plan, en al snel begint de inspiratie bij de twee te borrelen.

De hoofdpersoon wordt behalve op Surcouf ook gebaseerd op de historische piraten Edward Teach (1680-1718) – bekend geworden als Blackbeard – en op de roemruchte Turkse kaper Barbaros Hayrettin Pafla (circa 1475-1546), bij het grote publiek beter bekend als Barbarossa. Dit laatste is Italiaans voor *Roodbaard*.

De serie kan al vanaf het begin op de nodige enthousiaste reacties van de *Pilote*-lezers rekenen, al blijft *Asterix* de absolute favoriet van het publiek.

Pas zes jaar na zijn debuut mogen ook de Nederlandse lezers kennis maken met de rossige piraat, als hij zijn opwachting maakt in *Pep*. Dit blad werd vanaf oktober 1962 uitgegeven door uitgeverij Geïllustreerde Pers, die na het fenomenale succes van *Pilote* wel mogelijkheden zag voor een nieuw Nederlands stripblad.

Stuifkennis Roodbaard

- Pagina zeven tot en met zestien van *Het spookschip* werden door Eddy Paape getekend.
- Plaat elf tot en met zeventien van *De onzichtbare piraat* werden door Eddy Paape getekend, plaat achttien tot en met zesentwintig door Jijé.
- De laatste vier pagina's van *De helleschuit* zijn door Gilles Chaillet – die op dat moment stage liep bij uitgeverij Dargaud – hertekend. Hubinon kwam er door zijn overlijden niet meer aan toe.
- Op het omslag van het album *Het verdoemde goud van Huacapac* draagt Roodbaard zijn ooglap over het verkeerde oog. Dit is geen fout van Patrice Pellerin, maar van de uitgever. Men vond de oorspronkelijke omslagtekening niet optimaal en besloot deze te spiegelen, waarna vergeten werd dat ook Roodbaard was meegespiegeld.
- Het Schildpaddeneiland, de uitvalbasis van Roodbaard, bestaat echt. Tortuga of L'Île de la Tortue, dat deel uitmaakt van Haïti, werd in het verleden onder anderen door de legendarische piraat Henry Morgan gebruikt als uitvalsbasis.
- Dat Pellerin en Gaty beiden aan een eigen versie van *Roodbaard* mochten werken was destijds een unicum binnen de wereld van de Franse strip; iets dergelijks was nog nooit eerder vertoond.

IK HEB E'IK NIET NODIG, KAPITEIN! HIJ KAN HIE' BLIJVEN!
IK HEB GEZWOREN DAT IK AICHA ZAL BEVRIJDEN EN DAT IK JE ZAL VERGEZELLEN! KOM, BABA! WE MOETEN DE SLOEP KLAARMAKEN! HET WORDT DONKER!
GA JE GANG MAAR, STELLETJE STIJFKOPPEN!

ROESTVRIJ EN IJZERSTERK

In deze serie artikelen behandelt *Stripschrift* strips die nog steeds de moeite waard zijn en niet mogen worden vergeten.

Vaste bijfiguren

Al meteen in het eerste *Roodbaard*-verhaal worden de vaste bijfiguren geïntroduceerd: de bejaarde Driepoot, die altijd wel een plannetje achter de hand heeft, de ijzersterke Baba, die het maar moeilijk heeft met zijn articulatie, en natuurlijk Roodbaards aangenomen zoon Erik, die ervoor probeert te zorgen dat ook op ethisch vlak alles juist loopt.

Vooral deze Erik zal een prominente rol krijgen in de serie; in bepaalde albums is hij in feite de hoofdpersoon, niet Roodbaard zelf. Zijn opvattingen over goed en kwaad maken hem tot een interessant personage, omdat hij vaak moet kiezen tussen het redden van zijn vader en het navolgen van zijn eigen idealen.

Roodbaard zelf zou later overigens nog flink bijklussen met zijn kornuiten: vanaf *Asterix en de Gothen* mochten ze in vrijwel elk album van de kleine Galliër op komen dagen. Een goedmoedig plaagstootje van de medeoprichter van *Pilote*, René Goscinny.

Met Roodbaard experimenteert Charlier voor het eerst met verhalen die niet in één album werden afgerond, maar die zich afspeelden in cycli van meerdere albums, een werkwijze die op dat moment in de stripwereld niet vaak werd toegepast, al waren avonturen die zich afspeelden over twee albums geen onbekend verschijnsel.

Later zou Charlier voor *Blueberry* op dezelfde cyclische wijze te werk gaan. Afgezien van het feit dat de verhalen hierdoor interessanter werden, was het ook een handige methode om lezers vast te houden. Wie wilde weten hoe het verhaal afliep moest immers ook de volgende delen aanschaffen, of *Pilote* blijven lezen.

De eerste twee *Roodbaard*-verhalen tellen de, destijds gebruikelijke, 62 pagina's, wat tegen de tijd dat er van een albumuitgave sprake is zelfs nog de nodige problemen oplevert, omdat men ondertussen is overgestapt is naar de gewoonte om albums van 44 pagina's te produceren.

Uiteindelijk besluit uitgeverij Dargaud dat de verhalen verknipt moeten worden om ze in het nieuwe albumformaat te laten passen. Economische gezien misschien een te verdedigen besluit, maar verhaaltechnisch gezien een onbegrijpelijke ingreep, die ook bepaald niet getuigt van enig respect voor de stripmakers en -lezers.

Door deze maatregel eindigt het eerste album – *Het gebroken kompas* – tamelijk abrupt, om van het tweede deel – *De schrik van de zeven zeeën* – maar niet te spreken.

Vervolgens duurt het tot deel 18 – *De jonge kapitein* – voordat de eerste cyclus wordt afgesloten met de publicatie van de laatste dertig pagina's, samen met twee losse verhaaltjes uit *Pep-parade*-pockets.

En om het nog verwarrender te maken verschenen de eerste twee delen al eens in de *Pandora-jeugdserie*, waarin men helemaal een bende van de volgorde maakte.

Sterke scenario's

Ook de tweede cyclus, die in feite helemaal rond Erik draait, wordt nogal vreemd uitgegeven: de laatste twee delen van de trilogie – *Het brandmerk van de koning* en *Muiterij op de oceaan* – verschijnen als deel 3 en 4 in de albumreeks, het eerste deel volgt pas veel later als deel 17, *De kapitein zonder naam*. Bij dit album wordt niet eens melding gemaakt van de link met de andere albums, het wordt gewoon gepresenteerd als een los te lezen verhaal. In deze cyclus komt Erik in de problemen door de beruchte reputatie van zijn vader; juist op het moment dat hij duidelijk de keuze heeft gemaakt om zich nooit meer met het piratenleven in te laten. Het brengt hem ondanks zijn goede bedoelingen zelfs tot de galleien.

Na deze cyclus volgen enkele tweeluiken en zelfs een los album, waarbij vooral Charlier boven zichzelf uitstijgt met sterke scenario's. Deze verhalen draaien vooral om 'het avontuur' en zijn prima op zichzelf te lezen. Ook Hubinon levert in deze periode een indrukwekkende prestatie: doordat hij behalve aan *Roodbaard* ook aan *Buck Danny* moet werken ziet hij zich gedwongen zo'n drie á vier pagina's per week te leve-

LINKSBOVEN - De originele Roodbaard door Victor Hubinon.
BOVEN - De hoofdrolspelers uit de reeks – Baba, Erik, Driepoot en Roodbaard - door Hubinon.

GEHEEL LINKS - Roodbaard en zijn geadopteerde zoon Erik door Gaty.

ONDER - Erik, zoon van Roodbaard, samen met sênorita Concha, in beeld gebracht door Jijé.

RECHTS - Eddy Paape tekende maar enkele platen in de reeks, onder andere deze Roodbaard uit *Het spookschip*.
MIDDENBOVEN - Roodbaard, nu met een rond ooglapje, getekend door Jijé, uit *De helleschuit*.
RECHTSBOVEN - Christian Gaty tekende volgens Charlier meer in de geest van Jijé dan Pellerin. Toch creëerde ook Gaty een duidelijk 'andere' Roodbaard.

ren. Desondanks blijft het niveau van de tekeningen constant, de albums mogen zelfs tot de beste uit zijn carrière gerekend worden.

Andere tekenstijl

Na deze kortere verhalen beginnen Hubinon en Charlier met deel 14 – *Strijd met de Berbers* – aan een derde cyclus, de laatste waar Hubinon nog aan zal meewerken. Hij overlijdt in 1979 aan een hartaanval tijdens het werk aan het voorlaatste album, *De helleschuit*.
Vervolgens neemt Jijé (Joseph Gillain) het tekenwerk over, geassisteerd door zijn zoon Laurent Gillain, die onder het pseudoniem Lorg werkt.
Dit betekent een ingrijpende verandering van tekenstijl: waar Hubinon altijd strak tekenwerk afleverde brengt Jijé een veel dynamischer stijl met zich mee. In deze cyclus laat Roodbaard zich van een vriendelijker kant zien, door geheel tegen zijn gewoontes in eens de braverik uit hangen.
Het begint allemaal als een typische slechterik hem voorstelt een schip te onderscheppen, met als uiteindelijk doel het liquideren van Caroline de Murators, één van de passagiers. Roodbaard weigert 'vanzelfsprekend' en besluit het meisje juist te waarschuwen, ware het niet dat hij haar eerst nog van de Moren moet bevrijden, die haar natuurlijk net weer moeten ontvoeren. Het verhaal wordt na een overstap naar uitgeverij Novedi met het album *Het hellevuur* afgesloten; u mag zelf lezen hoe het afloopt.
Jijé overlijdt in 1980, terwijl hij op dat moment werkt aan het tweede album van een nieuwe cyclus: *De vermisten van de Zwarte Valk*. Dit plaatst Charlier voor aanzienlijke problemen. Er moet wéér een nieuwe tekenaar gevonden worden, en opnieuw een stijlbreuk zou wel heel ver gaan.
Na twee jaar zoeken stuit hij toevalligerwijs op Patrice Pellerin, die met zijn perfectionistische tekenstijl diepe indruk op hem weet te maken. Hij besluit een heel nieuw verhaal voor de jonge illustrator te schrijven, opdat de lezers zo min mogelijk last zullen hebben van de nieuwe tekenstijl.
Gelukkig vindt hij niet veel later in Christian Gaty de perfecte opvolger van Jijé, zodat ook de onafgemaakte cyclus voltooid kan worden. Vooral de verhalen in samenwerking met Pellerin zijn populair bij de lezers, en worden nog altijd gezien als een hoogtepunt in de reeks.

ONDER - Roodbaard en zijn geadopteerde zoon Erik door Gaty.

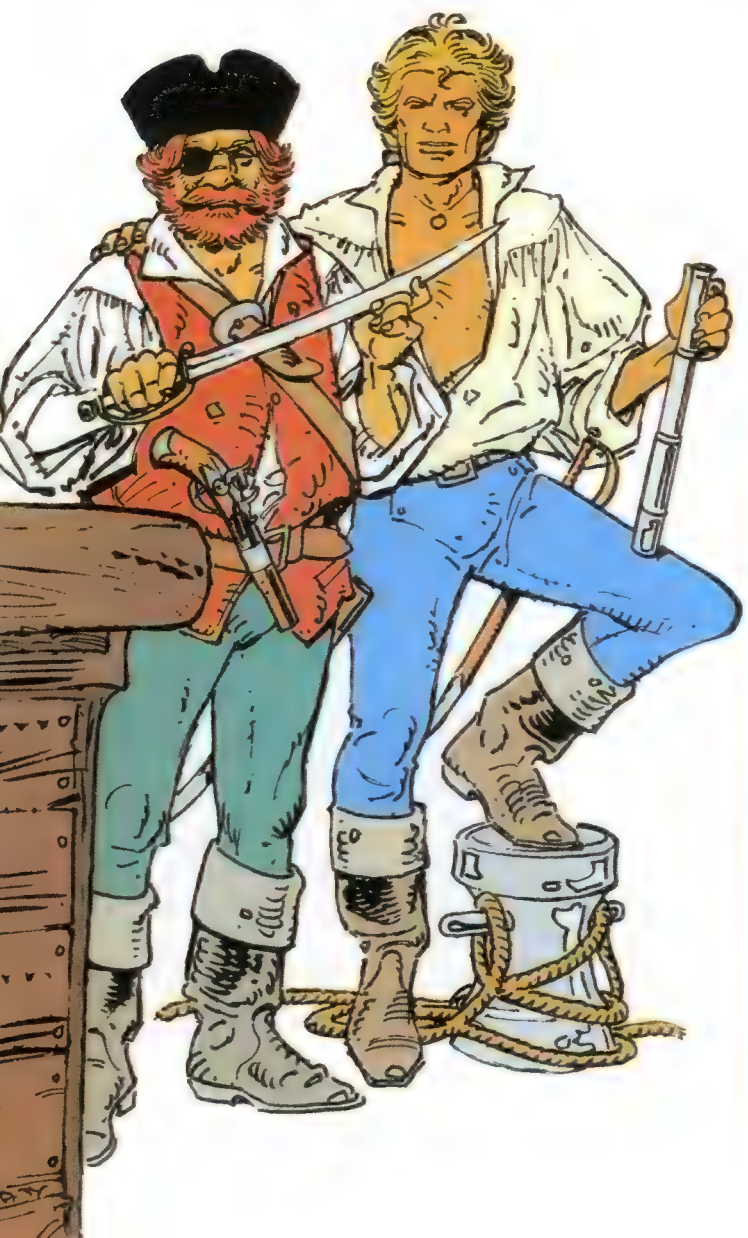

Stuiterbonnie Jean-Michel Charlier

- Begon na de bevrijding zijn carrière bij World Press, om een centje bij te verdienen tijdens zijn rechtenstudie. World Press leverde in die periode geregeld illustraties aan *Spirou*.
- Behalve teksten leverde hij destijds ook nog wel eens tekeningen; zo tekende hij voor de vroegste *Buck Danny*-albums de vliegtuigen en schepen voor Hubinon.
- Later zou hij zich op advies van Jijé puur op het schrijven van scenario's storten. Dit bleek geen slechte keuze: zijn series *Flip Flink*, *De Beverpatroelje* en vooral *Buck Danny* behoorden tot de populairste strips van *Spirou*. Bij zijn eigen *Pilote* scoorde hij met *Blueberry*, *Tangy & Laverdure* en *Roodbaard* zo mogelijk nog beter.
- Minder serieus dan dit alles was *Robber*, een serie die hij in 1948 samen met Albert Uderzo begon. Afgaande op de kwaliteit van dit experimentje is het maar goed dat hij nooit verder is gegaan met komisch werk, al getuigen enkele bijfiguren uit zijn succesvolste series toch wel van gevoel voor humor.
- In tegenstelling tot sommige andere stripgrootheden vond Charlier het helemaal niet erg als anderen zijn creaties voortzetten, hij stimuleerde het juist. Bijna al zijn succesvolle series gingen na zijn afhaken dan ook gewoon door.

GEHEEL LINKS - Patrice Pellerin was één van de twee tekenaars die de verhalen voortzetten na het overlijden van Jijé. Hij tekende op scenario van Jean-Michel Charlier *Zwendel in ebbenhout.*

LINKS - Vanaf deel 31 – *De schaduw van de duivel* – neemt Marc Bourgne het tekenwerk over. Zijn Roodbaard is mannelijker en stoerder en loopt vaak zonder baard of met een korte stoppelversie.

ONDER - In de *spin-off* – *De jonge jaren van Roodbaard* – vertelt Christian Perrissin over hoe Roodbaard Roodbaard werd. Hier zien we, getekend door Daniel Redondo, hoe – dan nog Jean-Baptiste Cornic – in een duel aan zijn oogwond komt.

GEHEEL ONDER - Roodbaard getekend door Daniel Redondo zal zijn leven lang met een litteken rondlopen.

Woekerprijzen

Nu hij plotseling twee tekenaars tot zijn beschikking heeft ziet Charlier allerlei nieuwe mogelijkheden. De productie zal misschien zelfs verdubbeld kunnen worden. Helaas komt daar niets van terecht: Pellerin werkt zeer langzaam – de prijs van zijn perfectionisme – en net als Charlier met Gaty op gang begint te komen overlijdt hij in 1989 zelf.

De met Jijé begonnen cyclus is dan wel al afgerond en uit de samenwerking met Pellerin is ondanks het lage tempo nog een tweeluik te voorschijn gekomen.

Gaty maakt vervolgens nog enkele tegenvallende albums in samenwerking met scenarist Jean Ollivier, waarvan het merendeel momenteel alleen nog maar tegen woekerprijzen te bemachtigen is. Dat dit de duurste albums uit de serie zijn is geheel onterecht, aangezien ze zowel teken- als verhaaltechnisch minderwaardig zijn aan de rest.

Sinds 1999 wordt de serie voortgezet door scenarist Christian Perrissin en tekenaar Marc Bourgne. Hun Roodbaard is veel harder dan de oorspronkelijke. Hoewel hierdoor weliswaar veel van de oorspronkelijke charme van het piratenepos verloren gaat, betekent het wel dat de serie voorlopig van de ondergang is gered.

olivier.wortel@stripschrift.nl

Stuifkennis Victor Hubinon

- Heette in werkelijkheid Victor Hughes.
- Maakte in het begin van zijn carrière naast het realistische *Buck Danny* ook komisch werk; zo mocht hij op uitnodiging van Jijé een avontuur van *Blondie en Blinkie* verzorgen.
- Verder verzorgde hij het scenario voor *Pathos de Sétungac*, ook al een komische strip. De destijds nog onbekende Eddy Paape leverde hiervoor de tekeningen.
- Ter ontspanning maakte hij een behoorlijke hoeveelheid surrealistische schilderijen.
- In 1979 fungeert hij wederom als scenarist, ditmaal van het door hemzelf getekende *Meeuwtje*, dat in *Robbedoes* gepubliceerd werd. Helaas kwam hij bij deze eigen creatie niet verder dan een verhaal van acht pagina's: vlak voordat hij aan het tweede verhaal wil beginnen sterft hij aan een hartaanval.
- Ondanks dit vroege overlijden laat hij een indrukwekkend oeuvre achter: alles bij elkaar opgeteld kunnen er met zijn werk meer dan zeventig albums worden gevuld.

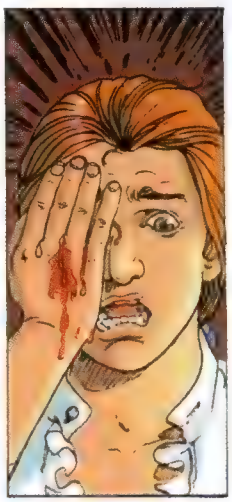

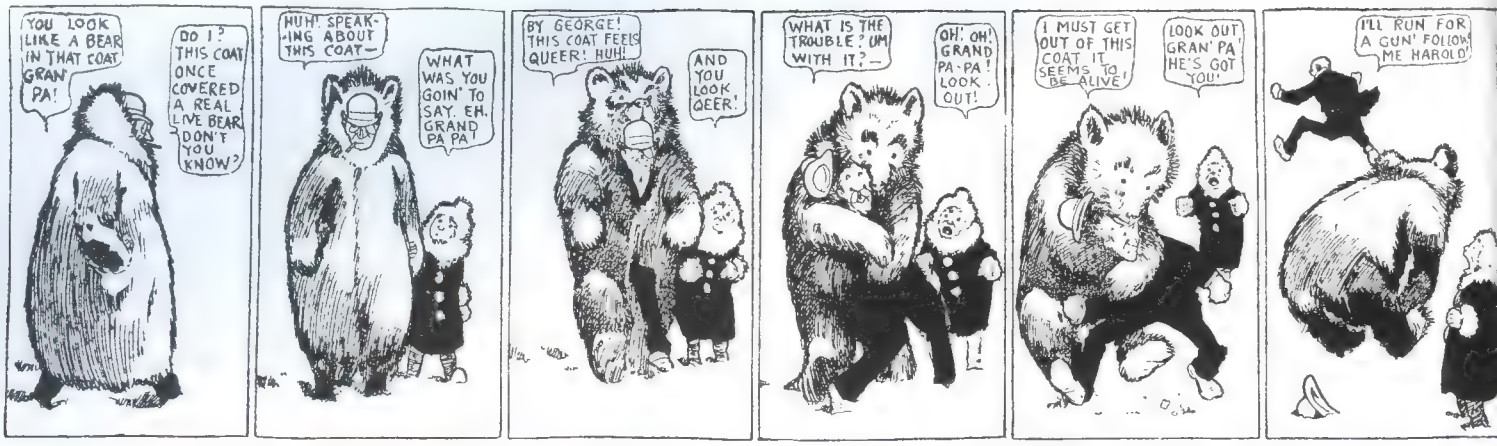
YOU LOOK LIKE A BEAR IN THAT COAT GRAN' PA!
DO I? THIS COAT ONCE COVERED A REAL LIVE BEAR DON'T YOU KNOW?
HUH! SPEAK-ING ABOUT THIS COAT—
WHAT WAS YOU GOIN' TO SAY. EH. GRAND PA PA!
BY GEORGE! THIS COAT FEELS QUEER! HUH!
AND YOU LOOK QEER!
WHAT IS THE TROUBLE? UM WITH IT?—
OH! OH! GRAND PA-PA! LOOK OUT!
I MUST GET OUT OF THIS COAT IT SEEMS TO BE ALIVE!
LOOK OUT GRAN' PA HE'S GOT YOU!
I'LL RUN FOR A GUN' FOLLOW ME HAROLD!

De nachtmerries van een snackfanaat

DOOR **GER APELDOORN**

Winsor McCay (1867-1934) staat vooral bekend om zijn schitterende kinderstrip *Little Nemo*. Maar er zijn nog zoveel andere mooie series van McCay. De zwartgallige strip *Dream of the Rarebit Fiend* bij voorbeeld, waarvan een Duitse fan – Ulrich Merkl – een prachtig boek heeft uitgebracht.

Winsor McCay was de meest geniale striptekenaar van zijn tijd. En op een aantal vlakken is hij de laatste eeuw door niemand voorbijgestreefd. Bij voorbeeld de omvang van zijn productie. Wij kennen hem voornamelijk van zijn schitterende kinderstrip *Little Nemo*. Tussen 1905 en 1914 produceerde hij in het tempo van één aflevering per week meer dan 400 in art-decostijl volgepriegelde pagina's op krantenformaat. Waarvan hij dan ook zelf nog eens de inkleuring deed. In diezelfde periode tekende hij eveneens politieke cartoons, illustreerde hij feuilletons en tekende hij iedere dag een aflevering van één van de vele andere stripseries die hij had lopen. Het merendeel hiervan werd in de afgelopen jaren door *Little Nemo* naar de achtergrond gedrukt. In Frankrijk is een website gewijd aan *Little Sammy Sneeze*, een schitterend getekende strip over een jongetje dat chaos in z'n omgeving veroorzaakt doordat hij z'n explosieve nies niet in bedwang kan houden. En in de jaren 1970 verscheen er een bundeling van McCays werk bij de Nederlandse uitgeverij Real Free Press met onder andere *A Pilgrim's Progress*, een sombere paginastrip over een zwart geklede man die iedere keer tevergeefs probeert een koffer kwijt te raken waarop de tekst 'Dagelijkse last' staat. Maar het was allemaal slechts het topje van de ijsberg. De bekendste van deze secundaire strips van McCay is onlangs compleet uitgegeven door een Duitse fan, in een schitterend gebonden boekwerk dat alleen bij de uitgever zelf te bestellen is. De strip had in de loop der jaren verschillende titels, maar werd het meest bekend als *Dream of the Rarebit Fiend*.

It Was Only a Dream

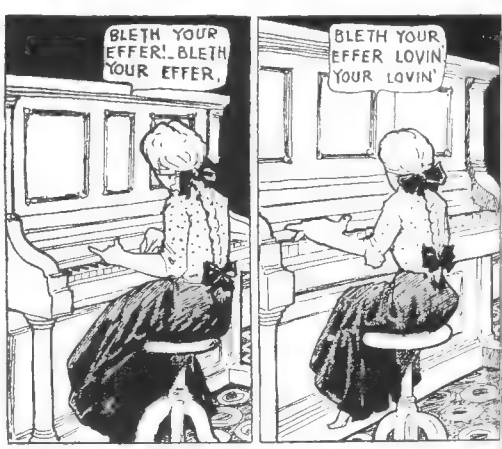

Dream of the Rarebit Fiend

McCay
Ulrich Merkl 2007
ISBN 978-3-00
-020751-8
Prijs $89
464 pagina's
zwart/wit (hk)

Zwartgallig

In *Dream of the Rarebit Fiend* worden we iedere aflevering getrakteerd op een nachtmerrie van iemand die de avond daarvoor iets te zwaar getafeld heeft. De strip begint midden in de droom en pas aan het eind wordt iemand gillend wakker om te constateren dat hij of zij de avond daarvoor misschien iets te veel *rarebit* gegeten heeft. *Rarebit* is een ouderwetse Engelse kaassnack die te vergelijken is met onze vlammetjes. Het is vet, pittig en hapt lekker weg bij een borreltje of een glas bier. En het ligt zwaar op de maag, waardoor je er naar van gaat dromen. Of de bijbehorende alcoholconsumptie daar ook iets mee te maken heeft, houdt McCay op de achtergrond.

Er is geen vaste hoofdpersoon, hoewel McCay een voorkeur heeft voor zielige burgermannetjes met een iets te grote vrouw. Waar het over het algemeen niet goed mee afloopt. *Little Nemo* was in eerste instantie voor kinderen gemaakt en blijft daarom altijd een beetje lief. In *Dream of the Rarebit Fiend* mocht McCay een stuk zwartgalliger zijn. Een echtpaar heeft een schattig hondje in huis gehaald, dat in de loop van het verhaal uitgroeit tot een reusachtig gehoornd monster. De eigenaars proberen hem te doden met gif, een groot vuur en dynamiet, maar het is allemaal tevergeefs. In een beroemde aflevering krijgt iemand een muskiet op z'n voorhoofd, die zich daarna twintig plaatjes

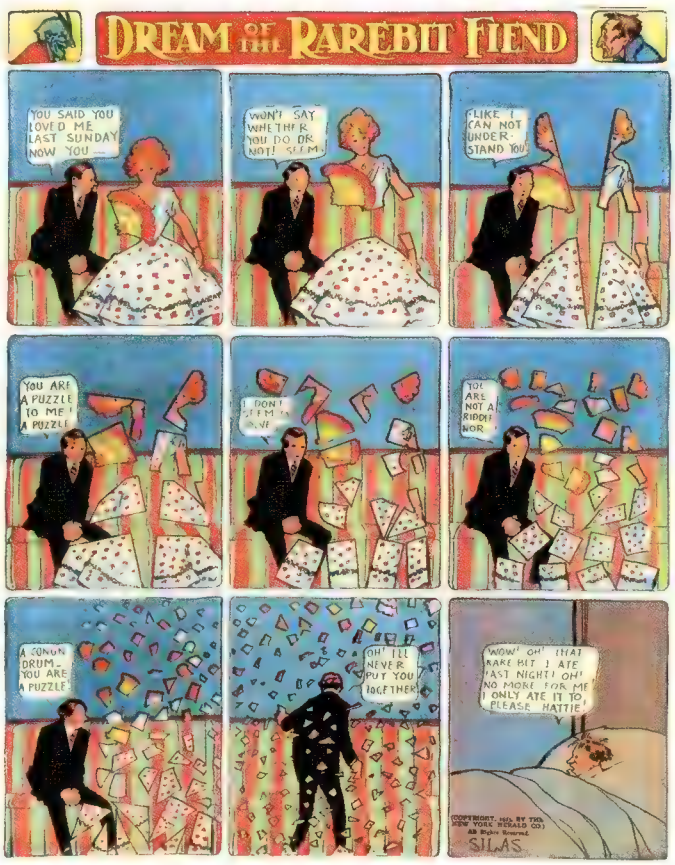
DREAM OF THE RAREBIT FIEND
YOU SAID YOU LOVED ME LAST SUNDAY NOW YOU —
WON'T SAY WHETHER YOU DO OR NOT! SEEM
I LIKE I CAN NOT UNDERSTAND YOU!
YOU ARE A PUZZLE TO ME! A PUZZLE!
I DON'T SEEM TO HAVE
YOU ARE NOT A RIDDLE NOR
A CONGO DRUM— YOU ARE A PUZZLE!
OH! I'LL NEVER PUT YOU TOGETHER!
WOW! OH! THAT RAREBIT I ATE LAST NIGHT! OH! NO MORE FOR ME! I ONLY ATE IT TO PLEASE HATTIE!
SILAS

LINKSBOVEN - *Rarebit* verscheen voor het eerst in 1904 in *The New York Telegram*. McCay werkte onder het pseudoniem Silas, om verwarring met *Little Nemo* te voorkomen. In 1911 stapt hij over naar een andere krant. Hij zette de strip door onder een aantal andere titels en in verschillende aangepaste formaten, maar wel onder eigen naam.
ERNAAST - McCay tekende regelmatig zichzelf in de strip, zoals hier als tekenaar die geen ideeën meer heeft.
BOVEN – Winsor MaCay in 1917.
LINKS - In 1913 probeerde McCay het nog één keer met 28 kleurenafleveringen. Ook die staan allemaal op de dvd bij het boek van Ulrich Merkl.
LINKSONDER - In meerdere afleveringen is goed te zien dat McCay ook 's werelds eerste belangrijke tekenfilmmaker was.

By Winsor McCay

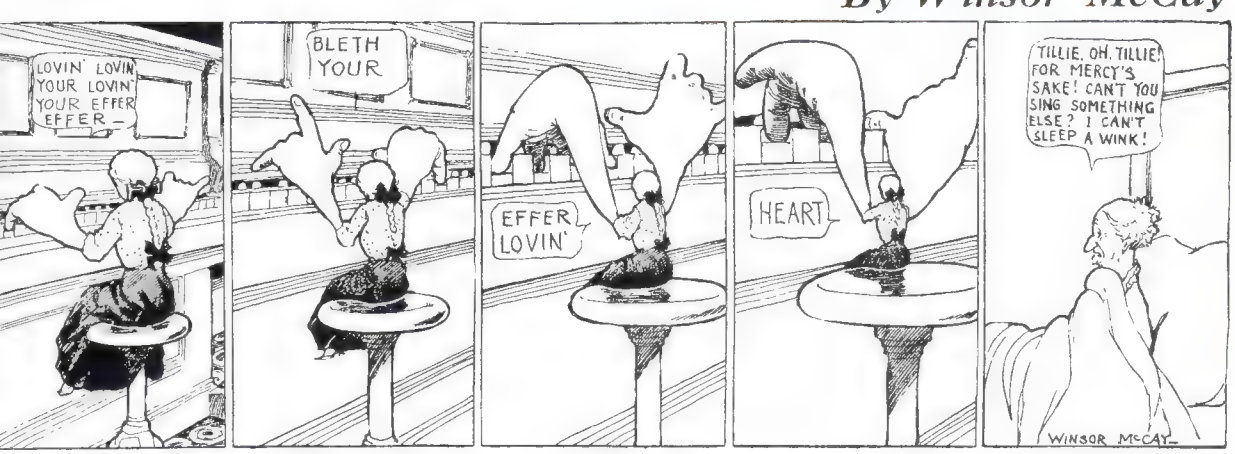
LOVIN' LOVIN' YOUR LOVIN' YOUR EFFER EFFER—
BLETH YOUR
EFFER LOVIN'
HEART
TILLIE, OH, TILLIE! FOR MERCY'S SAKE! CAN'T YOU SING SOMETHING ELSE? I CAN'T SLEEP A WINK!
WINSOR McCAY

HALLO, APELDOORN HIER...

In deze artikelenreeks laat Ger Apeldoorn zijn licht schijnen over dikke standaardwerken, obscure studies en andere interessante stripuitgaven die in het buitenland verschijnen.

RECHTS - McCay speelde als geen ander met de conventies van de strip, ook al moesten de meeste daarvan nog ontdekt worden.

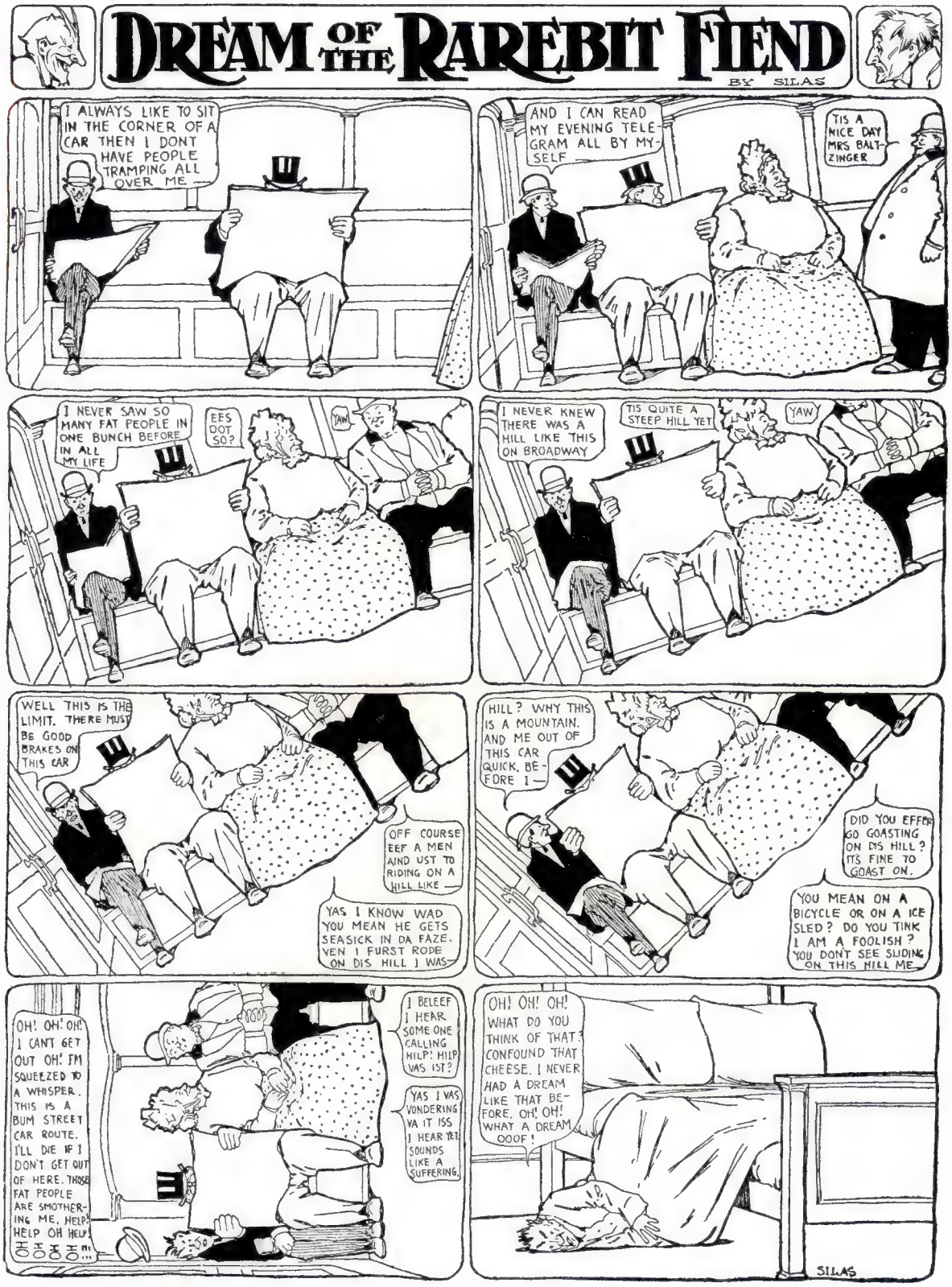
DREAM OF THE RAREBIT FIEND
BY SILAS
I ALWAYS LIKE TO SIT IN THE CORNER OF A CAR THEN I DONT HAVE PEOPLE TRAMPING ALL OVER ME
AND I CAN READ MY EVENING TELE-GRAM ALL BY MY-SELF
TIS A NICE DAY MRS BALT-ZINGER
I NEVER SAW SO MANY FAT PEOPLE IN ONE BUNCH BEFORE IN ALL MY LIFE
EES DOT SO?
YAW
I NEVER KNEW THERE WAS A HILL LIKE THIS ON BROADWAY
TIS QUITE A STEEP HILL YET
YAW
WELL THIS IS THE LIMIT. THERE MUST BE GOOD BRAKES ON THIS CAR
OFF COURSE EEF A MEN AIND UST TO RIDING ON A HILL LIKE
YAS I KNOW WAD YOU MEAN HE GETS SEASICK IN DA FAZE. VEN I FURST RODE ON DIS HILL I WAS
HILL? WHY THIS IS A MOUNTAIN. AND ME OUT OF THIS CAR QUICK. BE-FORE I—
DID YOU EFFER GO GOASTING ON DIS HILL? ITS FINE TO GOAST ON.
YOU MEAN ON A BICYCLE OR ON A ICE SLED? DO YOU TINK I AM A FOOLISH? YOU DONT SEE SLIDING ON THIS HILL ME
OH! OH! OH! I CANT GET OUT OH! I'M SQUEEZED TO A WHISPER. THIS IS A BUM STREET CAR ROUTE. I'LL DIE IF I DON'T GET OUT OF HERE. THOSE FAT PEOPLE ARE SMOTHER-ING ME. HELP! HELP OH HELP!
I BELEEF I HEAR SOME ONE CALLING HILP! HILP VAS IST?
YAS I VAS VONDERING VA IT ISS I HEAR YET SOUNDS LIKE A SUFFERING.
OH! OH! OH! WHAT DO YOU THINK OF THAT? CONFOUND THAT CHEESE. I NEVER HAD A DREAM LIKE THAT BE-FORE. OH! OH! WHAT A DREAM OOOF!
SILAS

RECHTS - In zijn uitgebreide introductie geeft Merkl voorbeelden van de meest voorkomende thema's uit McCays werk: zoals de stad New York, verwijzingen naar bekende persoonlijkheden, woordspelingen en expres verkeerd gespelde namen, McCays toekomstvisioenen, autobiographische elementen en zijn voorliefde voor de opkomende automobielindustrie.

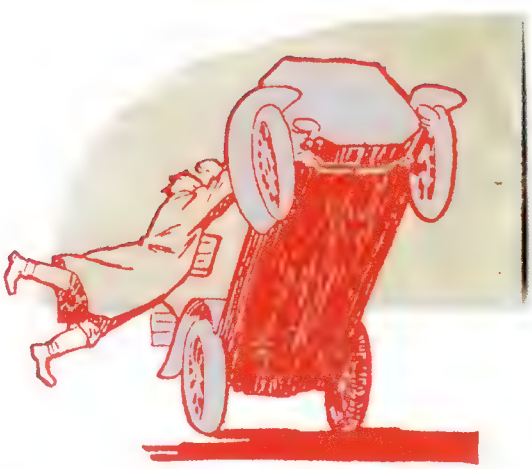

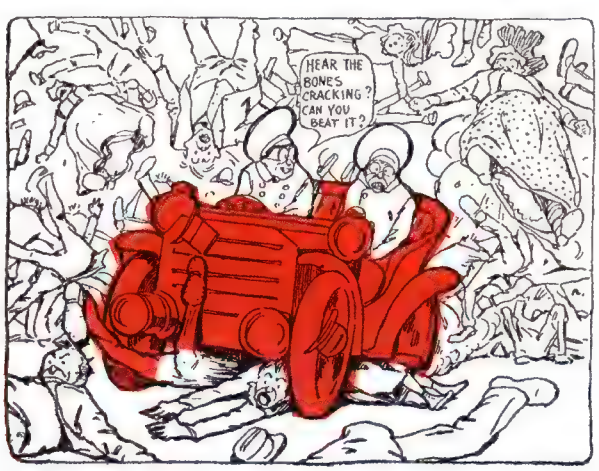

lang volzuigt met z'n bloed. Want hoewel *Dream of the Rarebit Fiend* gewoon doordeweeks in de krant stond, lag de grootte van de strip niet vast. In z'n beste periode besloeg één aflevering regelmatig een halve pagina.

Restauratie

Alle 821 onder diverse titels verschenen afleveringen zijn nu eindelijk voor de eeuwigheid veiliggesteld in een prachtige uitgave van de Duitse fan Ulrich Merkl. Niet alleen is het boek erg mooi vormgegeven en stevig ingebonden (in Egypte), hij heeft voor het boek ook 369 afleveringen liefdevol gerestaureerd. In de loop van de jaren 1960 hebben alle Amerikaanse bibliotheken, ook de grote, hun krantenarchieven vervangen door microfiches, waarbij illustraties duidelijk niet de prioriteit hadden. Alle strips èn kleurenfoto's, een groot deel van de Amerikaanse culturele geschiedenis, werden gereduceerd tot volledig dichtgelopen inktvlekken. Gelukkig werden veel kranten opgekocht door verzamelaars of door handelaren die ze in stukken knipten om alle interessante pagina's los te verkopen. Maar minstens evenveel krantenpapier verdween in de versnipperaar of de verbrandingsovens. En dat slechts alleen om ruimte te winnen.

Om dit boek te kunnen maken heeft Merkl overal beeldmateriaal vandaan gehaald. Hij leende uit verzamelingen, kocht op E-bay en kreeg zelfs de toestemming van McCays nabestaanden om een aantal van hun originelen te gebruiken, onder het voorbehoud dat hij niet zou verraden welke dat waren, omdat ze dat geheim willen houden. Misschien uit angst voor inbrekers, of omdat de origine-

DREAM OF THE RAREBIT FIEND
BY SILAS
TOO LATE! HUH I WONDER IF I CAN HIRE A SEA-GOING HACK AROUND HERE! I'LL SEE!
IS THAT A SEA GOING HACK, BOSS, IS IT?
YES, SIR!
YES, SIR! I'LL GET YOU THERE!
GET ME TO THAT BOAT!!!
GEE! I HOPE I CATCH IT! UM!
GEDAP MABEL
I'M GAININ ON IT! I'LL CATCH IT!
IF YOU DO THERE IS A FIFTY IN IT FOR YOU, BOSS!
I'LL GET IT EASY, SIR!
THAT'S A GOOD HORSE YOU HAVE THERE OLD MAN!
HERE'S YOUR FIFTY! YOU HAVE EARNED IT!
OH! I KNEW I'D GET YOU HERE!
(COPYRIGHT, 1913, BY THE NEW YORK HERALD CO.) All Rights Reserved
I HOPE THE NEXT TIME ANYONE SEES ME EATING ONE OF THOSE MELTED CHEESE CAKES THAT THEY SHOOT ME! OH!
SILAS

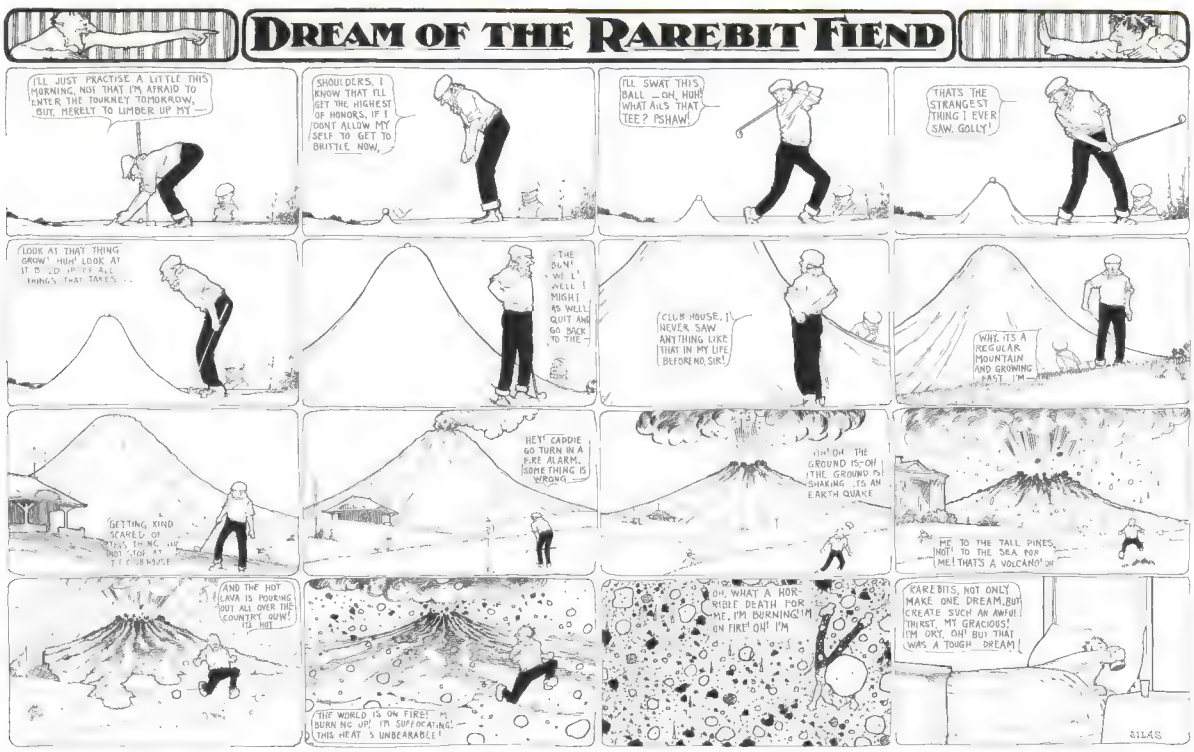
DREAM OF THE RAREBIT FIEND
I'LL JUST PRACTISE A LITTLE THIS MORNING, NOT THAT I'M AFRAID TO ENTER THE TOURNEY TOMORROW, BUT, MERELY TO LIMBER UP MY
SHOULDERS. I KNOW THAT I'LL GET THE HIGHEST OF HONORS, IF I DON'T ALLOW MY SELF TO GET TO BRITTLE NOW,
I'LL SWAT THIS BALL — OH, HUH! WHAT AILS THAT TEE? PSHAW!
THAT'S THE STRANGEST THING I EVER SAW. GOLLY!
LOOK AT THAT THING GROW! HUH! LOOK AT IT BUILD UP ITS ALL
THE DUN WE L WELL I MIGHT AS WELL QUIT AND GO BACK TO THE
CLUB HOUSE. I NEVER SAW ANYTHING LIKE THAT IN MY LIFE BEFORE NO SIR!
WHY, IT'S A REGULAR MOUNTAIN AND GROWING FAST, I'M
GETTING KIND SCARED OF THIS THING AND NOT STOP AT THE CLUBHOUSE
HEY! CADDIE GO TURN IN A FIRE ALARM, SOMETHING IS WRONG
OH! OH THE GROUND IS—OH! THE GROUND IS SHAKING, IT'S AN EARTH QUAKE
ME TO THE TALL PINES, NOT TO THE SEA FOR ME! THAT'S A VOLCANO! OH
AND THE HOT LAVA IS POURING OUT ALL OVER THE COUNTRY, GUM! IT'S HOT
THE WORLD IS ON FIRE! I BURNING UP! I'M SUFFOCATING! THIS HEAT IS UNBEARABLE!
OH, WHAT A HORRIBLE DEATH FOR ME, I'M BURNING! I'M ON FIRE! OH! I'M
RAREBITS, NOT ONLY MAKE ONE DREAM, BUT CREATE SUCH AN AWFUL THIRST, MY GRACIOUS! I'M DRY, OH! BUT THAT WAS A TOUGH DREAM!
SILAS

BOVEN - De serie werd op het einde milder, maar niet minder mooi.

LINKS - McCay maakte in veel van z'n dromen van een mug een olifant, of zoals in dit geval van een molshoop een vulkaan.

VOLGENDE PAGINA:

BOVEN - Wie zou dit niet in z'n krant willen tegenkomen?

ONDER - McCay transformeert een gewone grap tot een les in tekentechnieken.

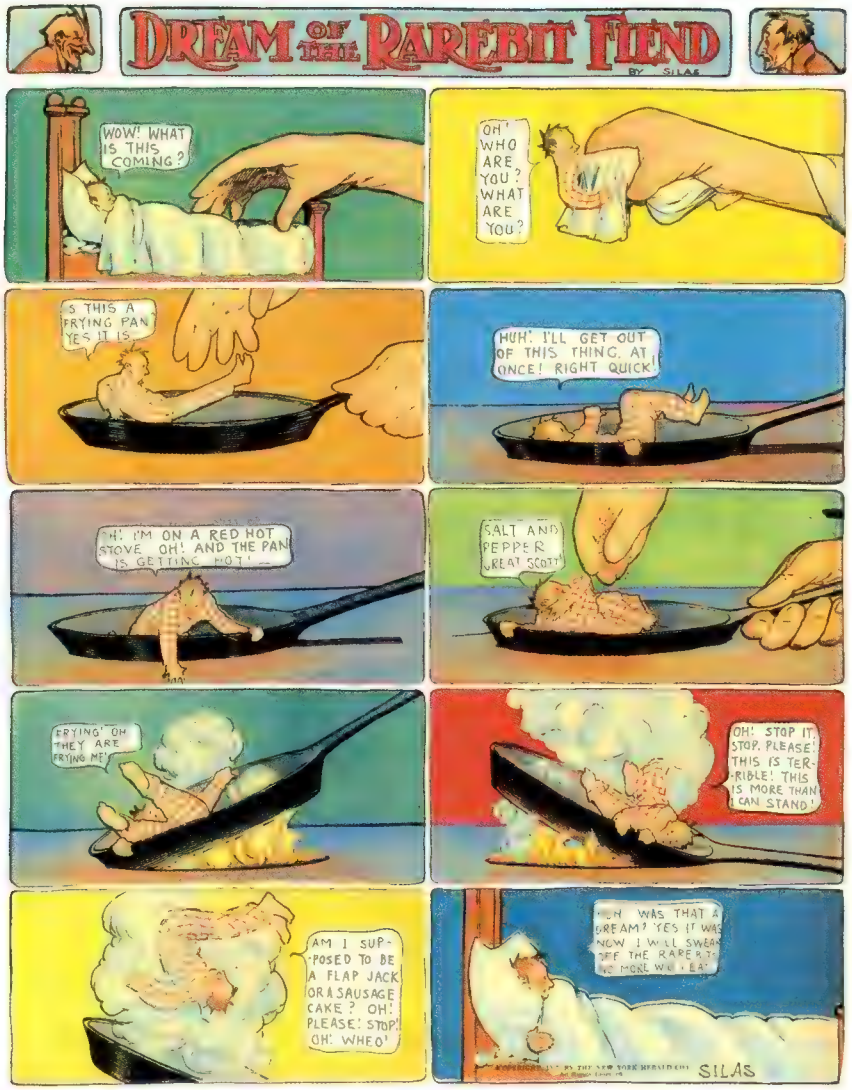
DREAM OF THE RAREBIT FIEND
BY SILAS
WOW! WHAT IS THIS COMING?
OH! WHO ARE YOU? WHAT ARE YOU?
S THIS A FRYING PAN YES IT IS
HUH! I'LL GET OUT OF THIS THING AT ONCE! RIGHT QUICK!
H! I'M ON A RED HOT STOVE OH! AND THE PAN IS GETTING HOT!
SALT AND PEPPER GREAT SCOTT!
FRYING! OH THEY ARE FRYING ME!
OH! STOP IT STOP PLEASE! THIS IS TERRIBLE! THIS IS MORE THAN I CAN STAND!
AM I SUPPOSED TO BE A FLAP JACK OR A SAUSAGE CAKE? OH! PLEASE! STOP! OH! WHEO!
SILAS

Midsummer Day Dreams

By Winsor McCay

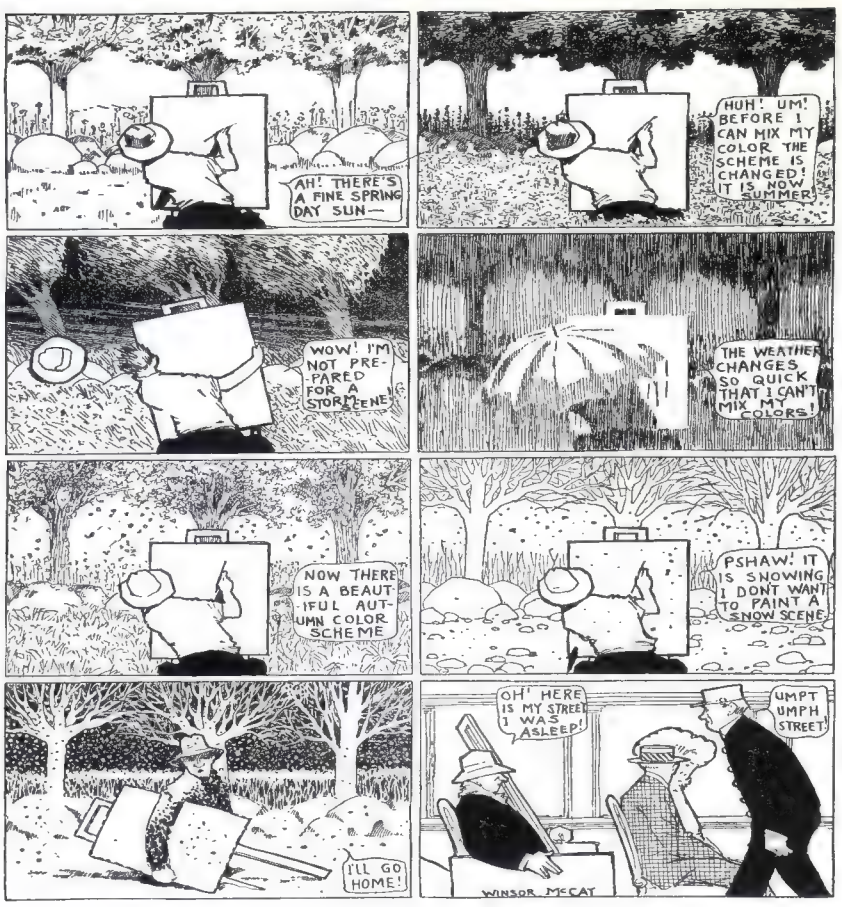
AH! THERE'S A FINE SPRING DAY SUN—
HUH! UM! BEFORE I CAN MIX MY COLOR THE SCHEME IS CHANGED! IT IS NOW SUMMER!
WOW! I'M NOT PREPARED FOR A STORM SCENE!
THE WEATHER CHANGES SO QUICK THAT I CAN'T MIX MY COLORS!
NOW THERE IS A BEAUTIFUL AUTUMN COLOR SCHEME
PSHAW! IT IS SNOWING I DONT WANT TO PAINT A SNOW SCENE
I'LL GO HOME!
OH! HERE IS MY STREET I WAS ASLEEP!
UMPT UMPH STREET!
WINSOR McCAY

len van McCay tegenwoordig steeds meer waard zijn en ze bang zijn voor een grote belastingaanslag. Een aflevering van *Dream of the Rarebit Fiend* koop je tegenwoordig niet meer voor onder de $4000. Waar geen goede print of origineel te vinden was, moest Merkl zijn toevlucht nemen tot microfiches, die hij opblies en restaureerde. Hij heeft naar eigen zeggen meer dan 6000 uur werk in het boek zitten, waarvan 90% van de tijd opging aan restauratie.

En dat is te merken. Met Merkls boek heeft McCays meesterwerk de uitgave gekregen die het verdient. Niet alleen is de helft van alle afleveringen op groot formaat herdrukt, ze zijn ook nog eens van aantekeningen voorzien. Verder staat er een overzicht van McCays carrière in, met waar nodig voorbeelden in kleur. En iedere aflevering is voorzien van aantekeningen, of dat nu is om de aandacht te vestigen op bepaalde thema's of om vergelijkingen te trekken met verwante ideeën uit ander werk van McCay. Ook verwijst Merkl naar het werk van andere tekenaars of filmmakers. Er staan zelfs *stills* in van een film van Louis Buñuel en Salvador Dali, die daarvoor bij McCay te leen gingen.

En dat is nog niet alles. Het boek bevat tevens een groot artikel van de Italiaanse pulpschrijver en stripkenner Alfredo Castelli over alle droomstrips voor en na McCay, uiteraard ruim geïllustreerd. En in de uitgave zit een dvd-rom, waarop de volledig inhoud is terug te vinden, plus alle 452, op hoge resolutie ingescande, niet in het boek afgedrukte strips (waarvan sommige nog niet gerestaureerd zijn). Ook daar zijn alle afleveringen geannoteerd en de gehele tekst en alle annotaties zijn voorzien van een zoekfunctie, waardoor je de strips op ieder onderwerp langs kunt laten komen. Zoek je de aflevering waarin iemand een honkbal om de wereld heen gooit, dan typ je de woorden *baseball* en *world* in. Je komt dan bij aflevering 411, waar je zelfs kunt lezen welke plaatsen de bal op z'n wereldreis allemaal aandoet.

En dat alles voor $89, exclusief porto. Een koopje. In de begeleidende brief aan de recensenten verontschuldigt Merkl zich voor de hoge prijs van het boek. Hij had het graag goedkoper gemaakt, met name voor de Amerikaanse markt. Maar de lage dollarstand maakt dat voor hem onmogelijk. Wat hij zich niet realiseert is dat zijn prijs voor een boek van deze omvang en dit belang een lachertje is. Hij had het twee keer zo duur kunnen maken en dan was hij nòg goedkoper geweest dan talloze kunstboeken. Is dit een voorbeeld van de lage dunk die stripenthousiasten nog steeds hebben voor de status van hun eigen medium? *Dream of the Rarebit Fiend* hoort thuis in de bibliotheek van iedere kunstverzamelaar die geïnteresseerd is in de grote stromingen van de vorige eeuw. McCays art-decostijl is verbluffend. In iedere strip zitten wel één of meerdere plaatjes die je zo aan de muur kunt hangen. En niet alleen bij een kunstliefhebber, maar ook bij een psycholoog of psychiater. Het hele scala aan nachtmerriesymboliek komt langs. Er zijn mensen die dromen dat ze gek worden, hun ledematen verliezen, vliegen of vallen. En mensen die dromen dat ze rennen zonder van hun plaats te komen. Er is eeuwig doorgroeiend haar, er zijn mensen die veranderen in apen

Merkl heeft 1000 exemplaren gedrukt en hoopt ze alle 1000 te verkopen. Ik zou zeggen, bestel er snel eentje voor er iemand bij het Amerikaanse bibliotheekwezen doorheeft wat een belangrijk stuk cultuurgoed ze tot nu links hebben laten liggen en in één keer de hele restoplage opkoopt.

ger.apeldoorn@stripschrift.nl

Dream of the Rarebit Fiend ***kan besteld worden via Merkls website*** **www.rarebit-fiend-book.com** ***waar uiteraard nog veel meer voorbeelden te zien zijn.***

NU VERKRIJGBAAR

DE VERBORGEN GESCHIEDENIS

DE MAGISTRATEN VERLIEZEN HUN MACHT EN DOEN EEN AANVAL OP DE LOGE VAN THULE.

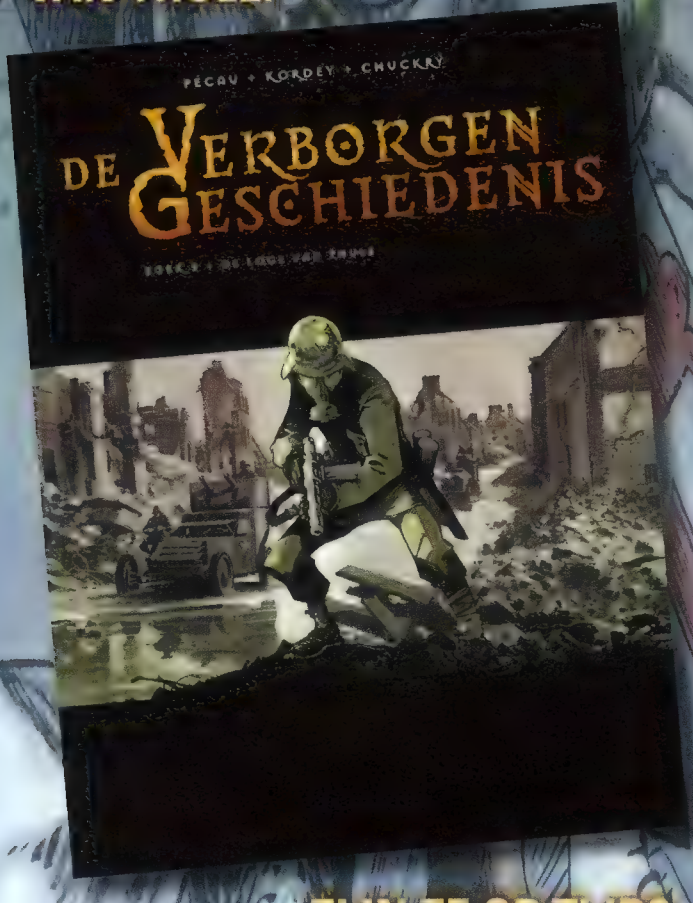

ZIJN ZE OP TIJD?

© Guy Delcourt Productions

HAUTEVILLE HOUSE

DE ULTIEME SHOWDOWN!

NU MET EXCLUSIEVE VERZAMELBOX

© Guy Delcourt Productions - Duval - Bioux

Wil je meer weten over deze titels en andere uitgaves?
Vraag naar de speciale catalogus bij uw stripspeciaalzaak!

www.silvesterstrips.nl

SILVESTER

LIPSTICK EN PUMPS, CHEMO EN BESTRALINGEN

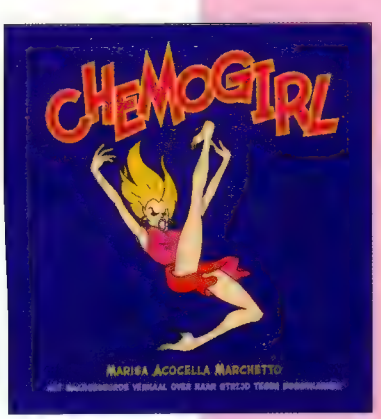

Chemogirl

Marchetto
Cargo 2007
ISBN 978-90-234-2049-1
Prijs € 19,90
224 pagina's
kleur (sk)

'Waar leiden 29 naalden + 9 kilo + 15 radiolaboranten + 11 medisch assistenten + 9 zusters + 8 artsen + $192.720,04 + 2 rabbijnen + 1 priester toe?', zo vraagt **Marisa Acocella Marchetto** zich aan het einde van haar album af. 'Een ervaring die me voor altijd heeft veranderd', is het bijna voorspelbare antwoord. Haar boek *Chemogirl* (oorspronkelijke titel *Cancer Vixen*) doet op hilarische, confronterende en ontroerende wijze verslag van Marchetto's strijd tegen borstkanker. Als freelance striptekenaar voor *The New Yorker* en *Glamour* leidde Marchetto als 43-jarige *fashion-victim* een tamelijk onbezorgd leven, dat draaide om lipstick, pumps en modeshows ('oppervlakkig stom gedoe', aldus de voice-over van Marchetto), totdat bij haar borstkanker werd vastgesteld. Het was echter niet voor het eerst dat haar leven volledig op zijn kop werd gezet: dat was de aanslag op de Twin Towers. Marchetto werd door haar redacteur gevraagd om in stripvorm verslag te doen van Ground Zero. 'Ik droeg geen masker, ondanks de bijtende geur en de onverstelbare hoeveelheid deeltjes in de lucht', zo herinnert ze zich.

Toen op 15 mei 2004 bij Marchetto borstkanker werd ontdekt, was een link met 9/11 dan ook een voor de hand liggende vraag: 'Heb ik daarom kanker?' Een zoektocht op het internet volgde, resulterend in het Kanker-raadspelletje, een soort ganzenbord ('komt het door hormonen? Ik eet veel kip. Ga 8 vakjes terug') waaruit blijkt dat niet te zeggen is waarom iemand kanker krijgt. Marchetto's leven komt in het teken te staan van chemokuren en bestralingen, maar lipstick en pumps blijven óók belangrijk. Marchetto vertelt en tekent haar strijd tegen borstkanker op nonchalante en gloedvolle wijze. Tussen de behandelingen door trouwt ze met de man voor haar leven (happy intermezzo!!) en verwerkt ze het bericht dat ze vanwege de medicatie tijdens de nazorg te oud zal zijn om nog kinderen te kunnen krijgen (geen volledig happy end). Marchetto overwint haar persoonlijke strijd: ze wordt kankervrij verklaard. Maar ze staat ook stil bij degenen die aan kanker zijn overleden in pagina's die zijn gevuld met ruimte en stilte. EC

HALLO ALLEMAAL! IK KOM NET VAN DE CHELSEA MARKET. GINNY EN JOHN, IK HOOP DAT JULLIE SOEP OOK LEKKER VINDEN.
HOI VIOLETTA.
WAT IS ER, SCHAT? JE ZIET ZO BLEEK ALS EEN SPOOK!
NU IK WEET HEB VAN BESCHADIGDE ZENUWEN...
...KRIJGEN MIJN HERSENS GEEN BLOED MEER.
45 MINUTEN LATER...
PIEP!
CHEMO NR. 6 KLAAR... NOG 2 TE GAAN!
IK WEET DAT IK NIET HAD MOETEN LUISTEREN, MAAR IK HOORDE ARTSEN OVER KNAPPE GINNY PRATEN...
... ZE HEEFT EEN MYELOOM. ZE HADDEN HET OVER STAMCELTRANSPLANTATIE...
GARAGE!
... ZE ZEIDEN DAT HET NIET ZO GOED GING...

Tekort

Tomine
Oog & Blik 2007
ISBN 978-90-5492-218-6
Prijs € 17,95
112 pagina's
zwart/wit (sk)

Een strip met een krassende werking

Subliem gecomponeerd, maar politiekcorrect meesterwerk

Hanco Kolk moet wel een slecht mens zijn. In de *De ruwe gids*, zijn vierde album in de reeks *Meccano*, laat hij mij voor de tweede keer hardop lachen om een verkrachting. De eerste keer was in *Meccano 3: Schlager*, die verkrachting speelde zich af tegen de oorlog in Bosnië, dus dat is dubbel erg.

Lachen om verkrachtingen kan natuurlijk niet. Een verkrachting is het ergste wat een vrouw kan overkomen, ze blijft er haar hele leven door beschadigd, enfin, u kent de clichés. Maar God, wat maakt Kolk er altijd een feest van, zeg. In *De ruwe gids* neemt hij er zeventien pagina's voor, als je de hele aanloop naar de verkrachting meerekent. Zeventien pagina's perfecte beeldregie, subliem gemonteerd, met een adembenemende choreografie. Net *The Bourne Ultimatum*, maar dan anders.

De rest van *De ruwe gids* steekt in elkaar als de betere Quentin Tarantino-film, ik bedoel met verschillende plotlijnen die uiteindelijk samenkomen in een verrassende ontknoping. Tussen de regels (plaatjes?) door lijkt Kolk commentaar te leveren op de situatie in de wereld, de strijd der seksen en wat niet al. Verder ga ik over het verhaal niets meer zeggen, want dan zou ik van alles verklappen. Het volstaat om te zeggen dat de laatste *Meccano* een razendknap gecomponeerd geheel is, met een verhaal als een Chinese puzzel, zwierig verteld, zwierig getekend, nergens laat Kolk een steekje vallen, altijd blijft hij alert, *up-tempo*, energiek. Complimenten ook voor de inkleuring van de onvolprezen **Marloes Dekkers**, de beste inkleurster van Europa. Haar kleuren voegen een extra laag aan de vertelling toe (zonder die in de weg te zitten, meer door te accentueren wat al in het verhaal zit), en dat is niet overdreven, dat zult u zien.

Meccano 4: De ruwe gids

Kolk
Harmonie/Bries 2007
ISBN 978-90-6169-828-9
Prijs €19,95
160 pagina's
kleur (sk)

Kopen dus dat album, het is het album van het jaar, het beste dat Kolk tot nog toe heeft gemaakt. Ik ben zo bevoorrecht geweest hem eraan zien te werken. De energie! Het enthousiasme! En niet alleen dat, Kolk is ook de meest professionele striptekenaar van het land. Hij heeft altijd werk bij zich om te laten zien wat hij kan. Je weet nooit wie je tegen het lijf kan lopen, nietwaar? Dat hij een opdracht van *The New Yorker* kreeg, heeft niet alleen te maken met de kwaliteit van zijn werk, maar zeker ook met het feit dat hij het aan de man brengt, naar New York gaat en daar redacties platloopt. Kolk is niet iemand die naast de telefoon gaat zitten totdat een belangrijke opdrachtgever zich op mysterieuze wijze (bij voorbeeld door middel van een visioen) realiseert dat Kolk een genie is en besluit hem meteen te gaan bellen.

Nu een punt van kritiek. Kolk grossiert in politiek incorrecte grappen over vrouwen, seks, verkrachting, christenen, abortus, oorlog, genocide, noem maar op. In een interview hekelde hij echter niet lang geleden de Deense krant *Jyllands-Posten* vanwege de publicatie van de beruchte Mohammed-cartoons, die alweer twee jaar geleden de wereld op z'n kop zette. Eerder had dezelfde krant namelijk cartoons geweigerd waarin het christelijke geloof werd bespot, meende Kolk.

Hij vergeet dat er geen noodzaak (meer) is om met het christelijke geloof te spotten. Dat *Jyllands-Posten* die Mohammed-cartoons wel publiceerde, was uit protest tegen de manier waarop de moslimwereld de rest van de wereld in gijzeling houdt: 'Wij willen respect, of anders...!'

Kolk doet in *De ruwe gids* precies het tegenovergestelde: overal maakt hij foute grappen over, dat vindt hij overduidelijk erg leuk, maar de kans om ook eens iets prikkelends te zeggen over de islam of over moslims (één van de personages in *De ruwe gids* is een afvallige moslim genaamd Hafid) laat hij schieten. In plaats daarvan krijgen we een satire op de overspannen manier waarop de wereld reageert op moslims. Dat is lekker veilig en uiterst politiekcorrect, maar dan vind ik *Jyllands-Posten* toch een stuk dapperder.

Kolk toont zich met *De ruwe gids* de Theo Maassen van de Nederlandse strip: een vaardig verteller, een meester qua vorm, een briljante grappenmaker, grof en charmant tegelijk, maar uiteindelijk altijd veilig. Want laten we eerlijk zijn: de kans dat er een Valerie Solanas zal opstaan om Maassen en Kolk een lesje te leren, is te verwaarlozen. PB

ADVERTENTIE

DE BARBAAR IS TERUG!
Januari 2008 verschijnt:
CONAN
RODE SPIJKERS
BARRY WINDSOR-SMITH
ROY THOMAS
ROBERT E. HOWARD
LUXE EDITIE - 1000 EX.
88 PAG. ZW-W/KL €34,95
DE EERSTE OPLAGE BEVAT EEN SPECIALE PRENT. VRAAG JE STRIPWINKELIER

www.sherpa.nu
Begin 2008 verschijnt **STRIPJAAR 2008**, het onmisbare jaarboek voor de stripwereld, inclusief een geheel herziene **SERVICEGIDS** met gegevens van alle stripprofessionals! Wil je adverteren of gratis vermeld worden? Mail je gegevens naar servicegids@sherpa.nu

ADVERTENTIE

lekker nagenieten!

René Leisink - **Argus '07**
ISBN 9789078753094
€ 6,95

Reid, Geleijnse & Van Tol
Het afzien van 2007
ISBN 9789078753117
€ 8,95

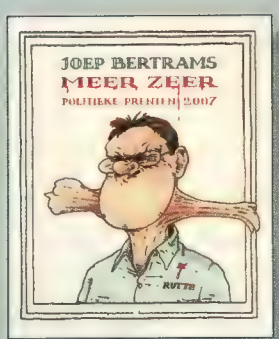

Joep Bertrams
Meer Zeer
ISBN 9789078753100
€ 9,95

Drie unieke jaaroverzichten!
Verkrijgbaar bij iedere strip-speciaalzaak of boekwinkel

uitgeverij CATULLUS

Storm leeft!

Een succesvolle strip weer laten voortzetten na het overlijden van de geestelijk vader is een riskante onderneming. Je doet het maar meestal goed. De liefhebber is er eigenlijk van overtuigd dat het onmogelijk is het niveau van de meester te evenaren, tegelijk is dat wel precies wat hij wil. Voor wie de handschoen dit opnieuw levert dat vooral een moeilijke vraag op: gaan we juist het onmogelijke proberen of is het beter een eigen stijl te kiezen?
In het geval van Storm is er voor gekozen de stijl van Don Lawrence te willen volgen. Op voorhand inderdaad het meest logische. Het slot van rekening is diens stijl zo karakteristiek dat het onmogelijk is dezelfde sfeer te creëren terwijl diens schilderstijl wordt losgelaten. De albums van Dick Matena - toch niet de eerste de beste - hebben de trouwe Don Lawrence-liefhebbers immers ook niet echt in hun hart gesloten.
Bij deze poging wordt alles in het werk gesteld de stijl van de overleden meester te evenaren. Het duo **Romano Molenaar** (tekenwerk) en **Jorg de Vos** (schilderwerk) gaat er voor en krijgt van mij een dikke voldoende. Ongetwijfeld zullen de puristen onder ons genoeg op te merken hebben, maar dankzij de stijlen die men heeft laten vallen (gezichten zijn het soms niet recht) zijn stijl en sfeer nooit goed uit de verf gekomen.
Het volgende album, na de gaan-we-het-redden-kneders, mag wel iets dynamischer zijn. Al speelt het scenario daarbij natuurlijk ook een rol. Het verhaal van **Martin Lodewijk** zit vol aardige vondsten en interessante personages, maar blijft als geheel wat steken en mist een kern zodat de hoopvolle nieuwe start (in

Storm 22:
De navel van de dubbele god

Molenaar & Jorg
& Lodewijk
Don Lawrence
Collection 2007
ISBN 978-90-
[illegible]
ISBN 978-90-
[illegible]
Prijs €16,95
€ 6,95
48 pagina's
kleur (hk+vk)

Korte verhalen zonder samenhang

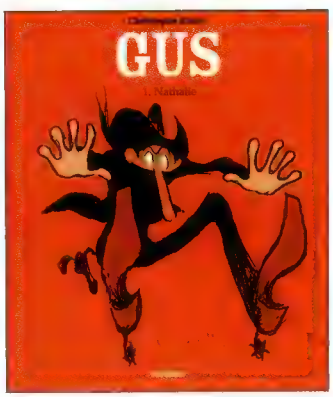

Christophe Blain blijft met zijn tekenstijl in dit album dicht bij het eerder verschenen *De snelheidsbegrenzer* (Dupuis). Zijn personages zijn lang, iel en maken een houterige indruk. De hoofdpersoon Gus heeft van buiten de uitstraling van *The White Cowboy* maar is van binnen minder zuiver dan zijn collega. Gus is samen met Clem en Gratt een boeventrio dat zich meer richt op het veroveren van vrouwelijk schoon dan van een echte buit.
Het album bestaat uit vijf korte verhalen. Gus, voorzien van een Pinokkioneus spant de kroon in zijn pogingen vrouwen te veroveren. Een echte samenhang ontbreekt echter tussen de melancholisch aandoende verhalen. De personages wisselen regelmatig van rol waardoor het lastig is een band met ze te krijgen. Een diepere betekenis lijkt niet aanwezig, ook niet na een tweede of derde lezing.
Als Blain niet meer dan een aantal losse verhalen bundelt over min of meer het zelfde thema is dit niet boeiend genoeg voor 80 pagina's. Daarvoor is de bodem te broos en het tekenwerk te mager. TdK

Gus 1:
Nathalie

Blain
Oog & Blik 2007
ISBN 978-90-
5492-198-1
Prijs €17,50
80 pagina's
kleur (hk)

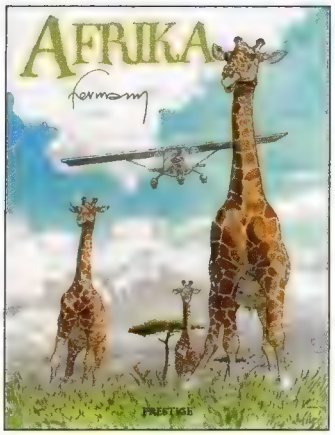

Mooi tekenwerk, dun verhaaltje

In *Afrika* - waarvan Prestige een luxe versie uitbrengt in groot formaat, 300 exemplaren plus een extra katern met schetsen - mixt **Hermann** opnieuw zijn bekende explosieve cocktail van de kwaadwillende mens en de enkeling die zich verzet. In dit geval is de plaats van handeling een natuurreservaat in Afrika, waar een tot inkeer gekomen oud-commando - Dario Ferrer - de scepter zwaait. Zijn team bindt de strijd aan met de stropers die het op het wild hebben voorzien.

Op een dag komt een westerse journaliste op bezoek die een reportage over de stropers wil maken en op pad gaat met Dario. Dat leidt weer tot spanningen met zijn jaloerse Afrikaanse vriendin die het liefst naar Europa wil en daarover het hof wordt gemaakt door een andere westerling. Als Dario, samen met de journaliste, dan ook nog getuige is van een moordpartij in een nabijgelegen dorp, op poten gezet door de regering van het land en een westerse mijnexploitant, komt hij in de knel te zitten. Er resteert een overlevingstocht door de jungle...

Hermann leeft zich in *Afrika* uit in prachtige natuurscènes en andere sfeerbeelden. Waarschijnlijk is dat ook de reden geweest om deze strip te maken. Hij heeft het verhaal namelijk nogal uit de losse pols geschud, waarbij de lezer zelf in zijn hoofd de lijntjes aan elkaar mag knopen. Bij Hermann bestaat weinig behoefte aan werkelijke karakteruitdieping en dat wreekt zich in dit voor zijn doen wel erg ongeloofwaardig verhaal. Wie geen echte *die hard*-Hermann-fanaat is kan daarom beter wachten op de goedkope slappekaftuitgave van Lombard, begin 2008. RS

Afrika

Hermann
Prestige 2007
Prijs €56,75
ISBN 978-90-78285-78-6
64 pagina's
kleur (hk)

Vrolijke beestenbende

Met dit eerste deel van *Timo* maakt tekenaar **Alex Turk** zijn officiële albumdebuut. Zoals de voorpublicatie in *Kidsweek Junior* al doet vermoeden is *Timo* een kinderstrip, niveau basisschool. De strookgags draaien om konijn Timo en zijn vriendjes.

De tekeningen zijn simpel en zoals vaker stelen vooral de bijfiguren de show, waarbij met name de gags rond Otto de olifant goed uit de verf komen. Ook zijn er optredens van Mevrouw de Heks, een ander stripfiguur van Turk. De bij vlagen licht absurde humor doet het goed bij het beoogde publiek, maar voor oudere lezers zullen de grappen net wat te simplistisch zijn. OW

Timo 1: Gefeliciflapstaart!

Turk
Catullus 2007
ISBN 978-90-78753-12-4
Prijs €7,50
48 pagina's
kleur (sk)

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Voor strips, boeken, originele tekeningen, autofolders, stripverzamelobjecten en veel meer kijk je op www.profbarabas.nl
-MAU-
Prof. Barabas
Met spoed gezocht: mooie stripverzameling. Barabas biedt u een eerlijke en goede prijs!! Mail ons op info@profbarabas.nl of bel 06-16110888

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL
WONDERLAND

wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

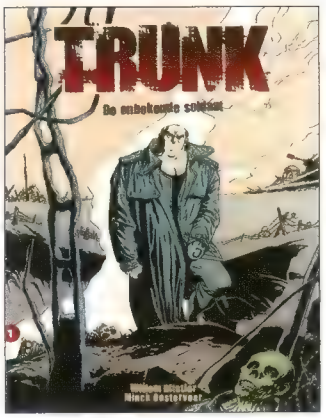

Visueel spektakel vol clichés

In een wereld die door oorlog is verwoest gaat de privé-detective Trunk op zoek naar de vermiste soldaat Bevan Glendup. Trunk zelf is nauwelijks levend uit de oorlog gekomen. Hij heeft één arm verloren, die vervangen is door een handige prothese, waaruit diverse hulpstukken tevoorschijn getoverd kunnen worden, variërend van een zwaard en een cirkelzaag tot een vlammenwerper. De generaals die na de oorlog aan de macht zijn gekomen, hebben liever niet dat Trunk zijn doel bereikt, maar hij laat zich nergens door tegenhouden, zelfs niet door de jeugdherinneringen die hem haast tot wanhoop drijven als hij vergeet z'n pillen te slikken. Uiteindelijk maakt hij meer kapot dan hem lief is, maar als hij eenmaal een opdracht heeft aangenomen maakt hij hem af ook.

Het verhaal is getekend door **Minck Oosterveer** en geschreven door zijn vaste schrijver **Willem Ritstier**. Veel verhaal heeft die niet bedacht. *De onbekende soldaat* is eigenlijk een grote episodische tocht door het verwoeste landschap, waarbij de incidenten voornamelijk bedacht zijn om Oosterveer eens lekker uit te laten pakken. En dat doet hij ook. Bevrijd van de krappe kaders van hun krantenstrip *Nicky Saxx* maakt hij er een sappig vertelde strip van in de stijl en sfeer van Mike Mignola en Guy Davis, zonder iets van z'n eigen identiteit te verliezen. Het is te hopen dat een tweede verhaal iets meer zal leveren dan visueel spektakel en wat bij elkaar geraapte clichés, maar laten we eerlijk zijn: de fans zijn allang blij dat de heren dit hebben mogen maken. GA

Trunk 1:
De onbekende soldaat

Oosterveer
& Ritstier
Bee Dee 2007
ISBN 978-90-
7331-66-8
Prijs €9,95
52 pagina's
kleur (sk)

ADVERTENTIE

AKIM
Stripantiquariaat

groot in keuze(meer dan 40.000 eenheden)
nieuw/gebruikt en antiquarisch

p/a Ulgersmaweg 14 te Groningen
www.stripantiquariaat.nl

Een verlate verrassing voor meisjes

Deze serie is een *shojo manga*, wat er in Japan op neerkomt dat de doelgroep uit jonge meisjes bestaat. Typische *shojo manga* heeft een vrouwelijke hoofdpersoon en gebruikt soepele lijnen met grote, gedetailleerde ogen. *D.N.Angel* gebruikt deze stijl, al is de hoofdpersoon in dit geval wel een voor meisjes aantrekkelijke jongen (of man). Daisuke Niwa is namelijk een veertienjarige schooljongen die er op zijn verjaardag achterkomt dat de ziel van een dief in hem huist. Deze ziel wordt overgedragen van vader op zoon en wordt actief vanaf het veertiende jaar. Als Daisuke geconfronteerd wordt met de persoon waarop hij verliefd is, transfor-

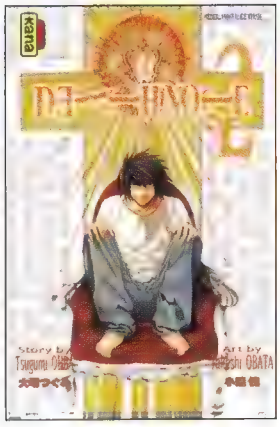

Deathnote 1
Deathnote 2

Ohba & Obata
Kana 2007
ISBN 978-90-86700-37-3 (deel 1)
ISBN 978-90-86700-38-0 (deel 2)
Prijs €5,95
200 pagina's
zwart/wit (sk)

Fascinerend psychologisch experiment

Begin oktober was Brussel in rep en roer: de politie had in het Dudenpark een romp en twee dijbenen gevonden, vergezeld door twee briefjes met de Japanse tekst *'Watashi wa Kira dess'* ('Ik ben Kira'). Een glasheldere verwijzing naar de populaire manga *Deathnote*, dus vroegen de media zich direct af of hier sprake was van een psychopaat die zich door deze Japanse beeldverhalen liet inspireren. Wie weet.

Death Note is al sinds 2003 een miljoenensucces in Japan en verschijnt vanaf 2007 ook in Nederlandse vertaling. In deze manga vallen doden bij bosjes, maar op beduidend minder plastische wijze dan het gemuteerde lijk in Brussel. Uitgangspunt is het dodenboekje dat de shinigami (dodengod) Ryuk verloren is in de wereld der levenden en dat in handen valt van de briljante scholier Light Yagami. Door namen van mensen die hij van gezicht kent in dit boekje op te schrijven kan Light deze personen doden, zo merkt hij tot zijn eigen verbijstering.

Vanaf dat moment groeit de strip uit tot een fascinerend psychologisch experiment: Light gaat zijn nieuw verkregen macht gebruiken om af te rekenen met misdadigers. Al gauw ontdekt de politie het seriekarakter van deze moorden-op-afstand en wordt crimefighter L. ingeschakeld. Hoewel Light ingenieuze tactieken toepast, weet L. steeds beter uit te filteren waar de moordenaar vandaan komt. Zowel Lights moorden als L.'s zoektocht naar hem worden dusdanig spannend uitgewerkt dat je als lezer helemaal wordt meegezogen in *Deathnote*. Het net sluit zich langzaam rond Light, die ondanks alles een opmerkelijk sympathieke hoofdpersoon blijft. Na deze twee deeltjes van elk tweehonderd pagina's snak je alweer naar het derde deel.

Het aantrekkelijke van deze manga is de dynamische vertelvorm. Het slim doordachte scenario van **Tsugumi Ohba** wordt bovendien uitstekend ondersteund door het effectieve tekenwerk van **Takeshi Obata**.

Irritant is soms wel de naïviteit van veel bijpersonen, die met hun gedrag bovenmatig contrasteren met de twee jonge superslimme hoofdfiguren. Ook dodengod Ryuk blijkt niet altijd even snugger. Wat verder bevreemdt is dat uitgeverij Kana de boekjes niet gewoon spiegelt, want van achter naar voren (en van rechts naar links) lezen vergt wel enige gewenning. Wie louter manga leest is er snel aan gewend, maar wie manga afwisselt met westerse strips raakt geregeld in verwarring. Liever word ik door het verhaal op het verkeerde been gezet. JM

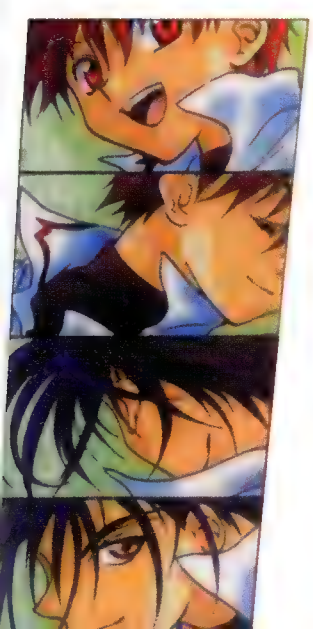

meert hij in Dark. Zodra dit gebeurt krijgt hij speciale krachten en heeft hij het lichaam van een knappe man van rond de achttien jaar, vandaar de dualiteit in mijn bovenstaande beschrijving.

De serie *D.N.Angel* van **Yukiru Sugisaki** is al tien jaar oud en er zijn in Japan al een anime-serie en computerspellen over gemaakt. De tekenstijl is erg soepel met glooiende lijnen. Het verhaal is misschien wat complex, zeker als je alleen deel 1 leest, maar dat komt bij meer introducerende delen van mangaseries voor. Naarmate de serie vordert zullen zaken simpeler verlopen en steeds duidelijker worden. Ook al is deze manga van oorsprong gericht op Japanse vrouwen van tien tot achttien jaar, Nederlandse mannen die van goede manga houden kunnen er ook zeker van genieten. DB

D.N.Angel 1

Sugisaki
Glénat 2007
ISBN 978-90-6969-481-8
Prijs €6,95
176 pagina's
zwart/wit (sk)

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

OOG & BLIK

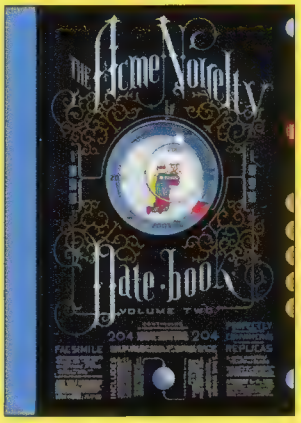

Chris Ware –
– Acme Novelty Date Book # 2 –
Goede wijn behoeft geen krans! Chris Ware verwent de liefhebbers van prachtig tekenwerk met het tweede dikke schetsboek van zijn hand. Ge-wel-dig! €30,00

IN JANUARI VERSCHIJNEN:

Hanco Kolk
– Retraite –
De langverwachte én uitgebreide herdruk van Hanco Kolks meest persoonlijke boek.€17,95

Trondheim
– De vloek van de paraplu –
Ontdek de onbeschaamde dagboeken van Frankrijks meest productieve striptekenaar! De droge humor van het dagelijkse leven. €19,95

www.oogenblik.nl

Uitstekende steampunk

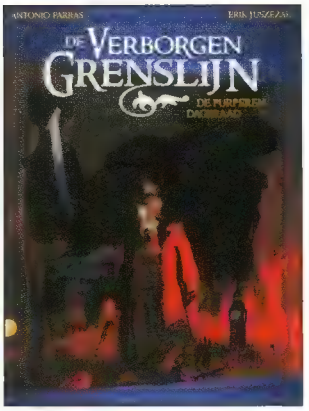

Victoriaans Engeland is in de ban van seriemoordenaar De slager. Hij eist een miljoen pond, zoniet dan gaat hij door met het vermoorden van rijke mensen. Zijn laatste slachtoffer is de vrouw van de directeur van de Bank van Engeland. Onder druk van de publieke opinie besluit de regering een blanke jager/gids, die door fotoreportages in Britse kranten tot held is gebombardeerd, uit Afrika terug te halen om de moordenaar op te sporen. Maar de blanke jager heeft ook zo zijn geheimen...

De verborgen grenslijn 1: De purperen dageraad.

Parras & Juszezak
Bee Dee 2007
ISBN 978-90-77331-52-1
Prijs €9.95
48 pagina's
kleur (sk)

De verborgen grenslijn is een lekker spannend, goed ogend verhaal – getekend door **Antonio Parras** op tekst van **Erik Juszezak**. Het speelt zich af in een tijd, die had kunnen bestaan, een tijdsutopie (zoals het voorin het boek wordt uitgelegd) waar in dit geval alle techniek stoom als krachtbron heeft. Dat levert bij voorbeeld hele fraaie Londense beelden op: een soort *Bladerunner 'on steam'*. Het verhaal is prachtig getekend en zeer sfeervol gekleurd, met indrukwekkende decors, zoals naast het al genoemde levendige Londen de zinderende Afrikaanse Savanne.
De hoofdpersonen zijn uitgesproken, maar niet in een al te karikaturale sfeer neergezet en naast het hoofdthema, de jacht op de moordenaar, zijn er de nodige zijlijnen die het verhaal plezierig verrijken. DR

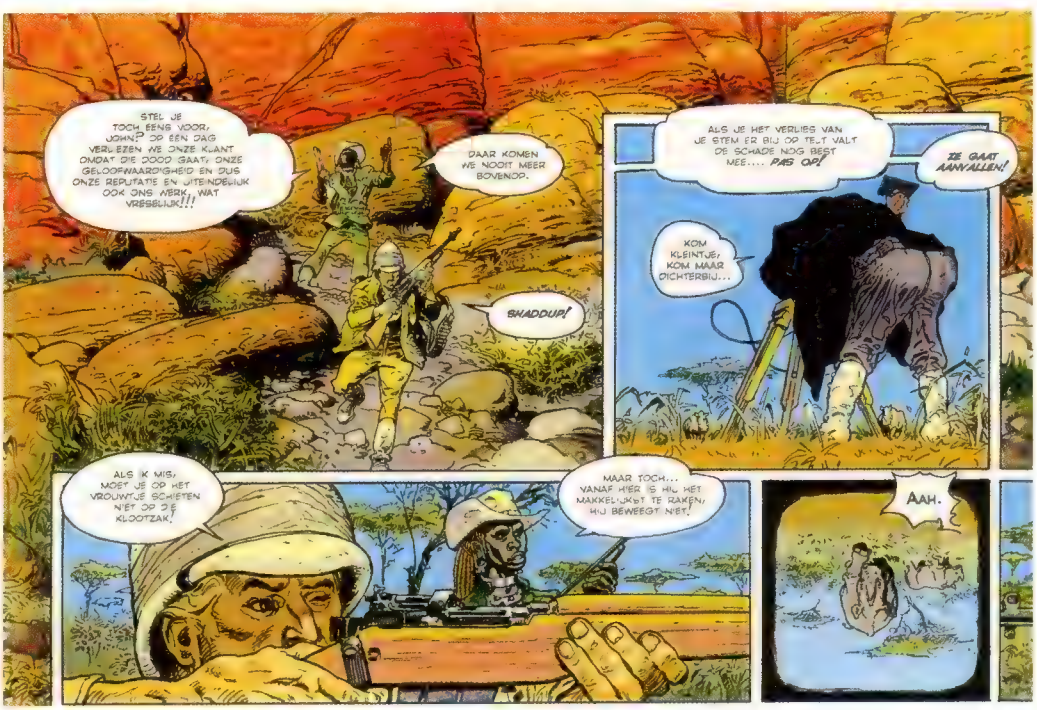
STEL JE TOCH EENS VOOR, JOHN!? OP EEN DAG VERLIEZEN WE ONZE KLANT OMDAT DIE DOOD GAAT, ONZE GELOOFWAARDIGHEID EN DUS ONZE REPUTATIE EN UITEINDELIJK OOK ONS ASSR. WAT VREEMDLIJK!!!
DAAR KOMEN WE NOOIT MEER BOVENOP.
SHADDUP!
ALS JE HET VERLIES VAN JE STEM ER BIJ OP TE LT VALT DE SCHADE NOG BEST MEE.... PAS OP!
ZE GAAT AANVALLEN!
KOM KLEINTJE, KOM MAAR DICHTERBIJ...
ALS IK MIS, MOET JE OP HET VROUWTJE SCHIETEN NIET OP DE KLOOTZAK!
MAAR TOCH... VANAF HIER IS HIJ HET MAKKELIJKST TE RAKEN; HIJ BEWEEGT NIET!
AAH.

Geslaagd, maar geen eenheid

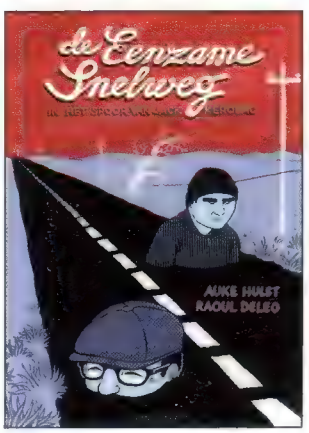

De eenzame snelweg is een eerbetoon aan het boek *On the road* van Jack Kerouac, dat vijftig jaar geleden verscheen en dat het lijfboek werd van de zogenaamde beatgeneration. Het betreft geen hervertelling, maar **Auke Hulst** en **Raoul Deleo** gaan in Amerika op zoek naar sporen van Kerouacs reizen. Ondertussen vertellen ze waar ze zelf mee bezig zijn: relaties, levenshouding. Hulst schrijft, Deleo tekent een strip op een lange rol papier. Die strip staat bovenaan de bladzijde. De tekst eronder.

De eenzame snelweg – In het spoor van Jack Kerouac

Deleo & Hulst
Meulenhoff 2007
ISBN 978-90-290-8044-6
Prijs €16,95
136 pagina's
zwart/wit (sk)

Vooral de strip is erg geslaagd. Ontmoetingen met maffe Amerikanen (een enge dierenopzetter) wisselen af met geslaagde *snapshots* (Deleo tekent direct) over bij voorbeeld het gevoel in een aflevering van *National Geographic* rond te rijden. In de strip, die van de hak op de tak springt, helpen geen kaders of verbindende teksten. Wil je precies weten wat er gebeurde, dan moet je eerst de tekst lezen. Tegelijk gaat dat niet: Ik probeerde met twee vingers tussen de pagina's te lezen, maar op een moment zat er tussen tekst en plaat veertig pagina's. Resultaat: kramp en het boek uit de band. Hulsts verhaal vind ik minder geslaagd: hij hangt soms te veel de gekwelde romanticus uit. WM

Hoogborstige schijndiepzinnigheid

Strips zijn er in allerlei soorten en maten. Er zijn ook pretentieuze strips. Die komen vaak uit Frankrijk. Uit dat land komen vaak de mooiste beeldverhalen en het genre wordt daar zeer serieus genomen. Terecht natuurlijk. Maar soms leidt die serieuzigheid tot ongewenste gevolgen.

Zo kon het gebeuren dat Enki Bilal, die samen met Christin zulke prachtige boeken maakte als *De jacht* en *De Falangisten van de Zwarte Orde*, zich ontwikkelde tot de zweverige schepper van een wezenloos, warrig, veel te lang verhaal over 'een Kunstenaar van het Absolute Kwaad' (let op de hoofdletters): *De slaap van het monster*. Maar het kan altijd erger. Onlangs verscheen van de tekenaar **Yslaire** (**Bernard Hislaire**, 1957 België) de laatste twee albums van het internet/stripproject dat Yslaire in 1997 begon met de psycho-analyticus **Laurence Ehrlich**. De twee boeken binnen de reeks *XXe ciel.com* geven verschillende versies van een verhaal waarin Eva Stern de hoofdrol speelt. Eva maakte deel uit van een twee-eiige drieling. Haar ene broer werd op 31 december 1899, om tien voor twaalf, geboren, Eva zelf kwam daarna, op 1 januari 1900 op de wereld. Haar andere broer - 'het engeltje' - bleek, een kwartier later, doodgeboren. Eva wordt psychotherapeut, ontmoet tijdens haar leven een ongeloofwaardig aantal bekende mensen, van Freud, Stalin en Ghandi tot Allen Ginsberg, Timothy Leary en Jack Kerouac, waar we verder weinig over vernemen.

In het begin van deel *Mémoires↓20↑00* ligt Eva in coma, nadat ze in het ziekenhuis alle medische apparatuur, waarmee ze was verbonden had uitgeschakeld. Ze wilde er een eind aan maken, omdat ze de geestelijke en lichamelijke aftakeling niet kon verdragen, althans volgens haar jonge vriendin Lucienne Dezee. Eva bewaarde haar hele leven op een computer, die is vastgelopen. Lucienne (Lulu) heeft via e-mail contact met ex-patiënten en kennissen van Eva. Door de contacten van Lulu en haar computernaspeuringen maakt de lezer kennis met een verwarrend metafysisch verhaal, waarin onder anderen de broer van Eva, Frank, die uit de andere eeuw, voortkomt. Is Frank, de fotograaf, als militair bij de slag van Isonzo in 1916 omgekomen of heeft hij zijn dood in scène gezet?

De lezer wordt verder via Lulu geconfronteerd met e-mails van @nonymous. Is dat de fotograaf Frank? Had Frank een zoon of heeft hij het eeuwige leven? In het verhaal, dat de geschiedenis van de twintigste eeuw laat zien aan de hand van oorlogen, maatschappelijke stromingen en technische ontwikkelingen, spelen verder beroemde, iconische foto's, - het rennende verbrande meisje in Vietnam - een onduidelijke rol, evenals engelen. Op het eind van beide boeken is Eva dood. Lulu gaat verder met het dagboek van Eva op haar eigen computer.

En de lezer slaat teleurgesteld, en met een zucht van verlichting, het boek dicht. Het is allemaal veel teveel, teveel, teveel. Hoe pretentie, gebrek aan zelfkritiek, humorloosheid, het vermijden van verhaalkeuzes, *namedropping* en het oneigenlijk gebruik van beroemde foto's de lezer kan opzadelen met quasi-diepzinnige hoogborstige rommel. Vergeet ik nog bijna te vermelden dat de pagina's er buitengewoon onappetijtelijk uitzien. DR

XXe ciel.com 3: http://www.xxeciel.com/mémoires<19>00
XXe ciel.com 4: http://www.xxeciel.com/mémoires<20>00

Yslaire
Oog & Blik 2007
ISBN 978-90-5492-173-8 (deel 3)
ISBN 970-90-5492-174-5 (deel 4)
Prijs €19,95
80/64 pagina's
kleur (hk)

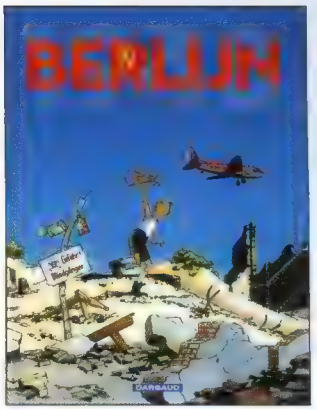

Gegrepen door de materie

Begin jaren 1990 verscheen het album *De zeven dwergen* bij uitgeverij Dupuis. Nu, ruim een decennium later, werpt tekenaar en schrijver **Mark van Oppen** dit verhaal op als uitgangspunt van een – inmiddels bij Dargaud uitgebrachte – trilogie waarvan tegelijkertijd ook het tweede deel is verschenen, *Reinhard de Vos*.

Het voorwoord van **Jean van Hamme** bij de herdruk van het eerste deel maakt duidelijk dat deze grootheid uit de stripwereld gegrepen is door de materie. Dat heeft niet alleen te maken met zijn eigen, nog altijd emotionele herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog maar evenzeer met zijn professionele waardering voor het werk van zijn jongere collega.

En terecht: *De zeven dwergen* is een aansprekend, persoonlijk aandoend verhaal over de bemanning van een Britse bommenwerper die anno 1943 dood zaait onder de inwoners van Berlijn, over een bemanning die – op één man na – de oorlog evenmin overleeft.

In *Reinhard de vos* is Marvano's tekenstijl robuuster geworden. Opnieuw presenteert hij een goedlopend verhaal waarin Berlijn ditmaal niet zozeer vanuit de lucht maar vanaf de grond wordt benaderd.

Het verhaal speelt in 1948, een weinig originele maar nog altijd aantrekkelijke achtergrond. De verdeeldheid van de Koude Oorlog en erfenissen van de nazi-periode tekenen het verhaal waarin de jeugdige mini-nazi Reinhard Kammler en Britse piloot Roy Stuart – inderdaad, de overlevende uit het vorige deel – tegenover elkaar komen te staan. Hoewel een aantal feitelijke uiteenzettingen af en toe de vaart uit het spannende verhaal halen, toont Marvano zich met zijn onverwachte ontknoping een kundig verteller. Dat maakt nieuwsgierig naar de nog te verschijnen afsluiting *Twee koningskinderen*. KR

Berlijn 1: 1943 - De zeven dwergen
Berlijn 2: 1948 - Reinhard de vos

Marvano
Dargaud 2007
ISBN 978-90-6793-943-0 (deel 1)
ISBN 978-90-6793-944-7 (deel 2)
Prijs €13
56/64 pagina's
kleur (hk)

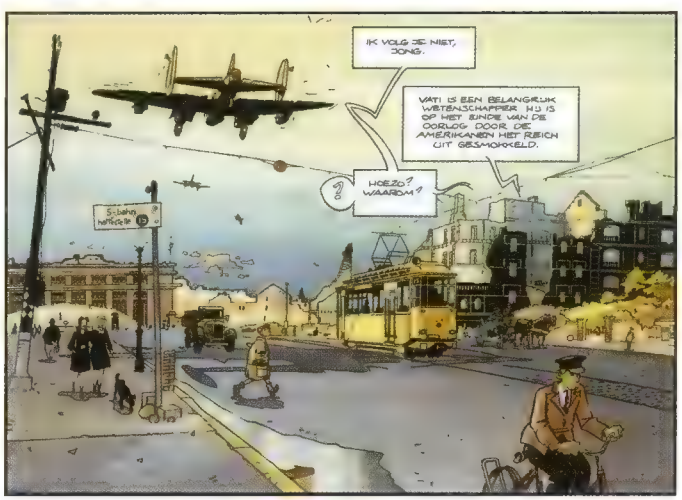
IK VOLG JE NIET, JONG.
VATI IS EEN BELANGRIJK WETENSCHAPPER. HIJ IS OP HET EINDE VAN DE OORLOG DOOR DE AMERIKANEN HET RIJK UIT GESMOKKELD.
HOEZO? WAAROM?

[DE BOVENTOON]

Verrassende historische strip over Nieuw-Nederland

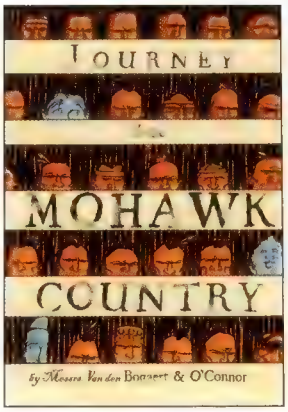

Over de Nederlandse gelukszoekers die in de 17e eeuw naar Amerika trokken, weten we in Nederland eigenlijk bar weinig. Terwijl zij toch met hun Nieuw Amsterdam aan de wieg van New York hebben gestaan. Ook voor veel Amerikanen is het een vergeten episode uit hun geschiedenis. De Amerikaanse auteur T.C. Boyle heeft er nog een prachtige roman aan gewijd - *World's End* - maar een veelgekozen onderwerp in de literatuur is het niet bepaald. Des te verrassender is het dat bij First Second, een Amerikaanse uitgeverij van grafische romans, een uitgave is verschenen die zich in deze pionierstijd afspeelt. Het betreft een verstripping door **George O'Connor** van *The Journal of Harmen Meyndertsz van den Bogaert* uit 1634.

New Yorker O'Connor heeft in de Verenigde Staten succes geboekt met een aantal prentenboeken. Zijn *Journey into Mohawk Country* betekent zijn eerste strippublicatie. Eén van O'Connors passies is geschiedenis en die van de Noord-Amerikaanse Indianen in het bijzonder. Het idee om een historische strip te maken kwam bij hem op tijdens het lezen van *Nieuw Amsterdam – Eiland in het hart van de wereld* van Russel Shorto dat de ontstaansgeschiedenis van New York in beeld brengt. Shorto maakt daarin melding van een dagboek van **Harmen Meyndertsz van den Bogaert**. Deze Nederlander woonde in Fort Oranje (in de nabijheid van de tegenwoordige stad Albany), een kleine militaire buitenpost die zo'n 100 mijl van New Amsterdam lag.

Een korte geschiedenisles: begin 17e eeuw start de West-Indische Compagnie (WIC) met de handelsprovincie Nieuw-Nederland, waarvan Nieuw Amsterdam de belangrijkste nederzetting is. Die is gesitueerd op de plek die de oorspronkelijke Algonquin-bewoners Manhatas - Manhattan-Island noemen. Fort Oranje is in 1624 in gebruik genomen en ligt aan de North River (de huidige Hudson) en van daaruit wordt er met de indianen gehandeld in beverpels. De Nederlanders onderhouden goed contact met de Mohawk, een indianenvolk dat deel uit maakt van de League of the Iroquois. Totdat de handel droogvalt: de indianen zakken niet meer de rivier af om bij het fort handel te drijven. Oorzaak: de Fransen hebben noordelijker van de rivier een aantal handelsposten opgezet die de toevoer van het bont naar het Nederlandse fort afsnijden.

De 23-jarige Van den Bogaert krijgt vervolgens samen met twee maten de opdracht op een handelsmissie te gaan en een nieuw verdrag te sluiten met de Iroquios. Hij houdt een dagboek bij, waarvan de wetenschappers Charles Gehring en William Starna een geannoteerde Engelstalige vertaling hebben gemaakt: *A Journey into Mohawk and Oneida Country - 1634-1635: The Journal of Harmen Meyndertsz van den Bogaert.*

O'Connor voert in zijn stripbewerking deze vertaalde tekst integraal op, net zoals Dick Matena heeft gedaan in zijn verstripping van *De avonden*. Je zou het een *spiritual* kunnen noemen: Van den Bogaert begint en eindigt zijn missie met een lofzang op God. Maar O'Connor permitteert zich in de verbeelding van het reisjournaal van Van den Bogaert de artistieke vrijheid die ervoor zorgt dat de strip niet doodslaat. De tekenaar is bij voorbeeld sterk in expressieve gezichtsuitdrukkingen, geeft de dromen van de jonge Harmen sterk weer en weet de lokale gebruiken van de Indiase stammen treffend in beeld te brengen. Zo oefenen de indianen veldslagen met elkaar, is het eten van bevervlees populair en blijkt het de gewoonte van een medicijnman om een ingenomen brouwsel over te geven op een ziek stamlid. Of de patiënt beter wordt, laten Van den Bogaert en O'Connor in het midden.

De tocht die het drietal jonge Nederlanders onderneemt begint in december 1634 en eindigt in januari 1635. Geen ideaal reisweer dus, want sneeuw en bittere kou, in de tekeningen fraai geaccentueerd door de krachtige inkleuring van Hilary Sycamore. Uiteindelijk kunnen ze zaken doen met Arenias, een belangrijk opperhoofd die O'Connor ook afbeeldt als een super-indiaan.

Journey into Mohawk Country is een puik Amerikaans debuut met een Nederlands tintje. Erg leuk is het glossarium achterin met door Van den Bogaert gehanteerde oud-Hollandse woorden als duffel (dikke wollen stof), el (lengtemaat), morgen (landmaat) en gulden. Jammer toch dat zo weinig Nederlandse stripmakers zich laten inspireren door de eigen geschiedenis. RS

Journey into Mohawk Country

Van den Bogaert & O'Connor
First Second 2006
ISBN 978-1-59643-106-5
Prijs £10.99
144 pagina's
kleur (sk)

[E N V E R D E R]

Arin en het volk van de hunebedbouwers 3: De valse profeet (Wijtsma/Le Roux, Edu'actief). Zo'n beetje nog de enige historische stripserie die Nederland rijk is. De makers leveren opnieuw een spannend en leerzaam avontuur af. Voor de schooljeugd. RS

Arman en Ilva 6: De gifnaaldmoorden (Thé/Hartog van Banda, Sherpa). Prachtige heruitgave van een Nederlandse klassieker. Dit deel bevat een voorwoord van Peter Pontiac. Schande dat de stripwinkels in Nederland er zo weinig mee uitpakken. RS

Arman en Ilva 7: Ea (Thé/Hartog van Banda, Sherpa). Wederom een prachtige heruitgave met statige en tevens zwierige zwart/wit-tekeningen. Ook de extraatjes achterin – interview en schetsen met toelichting – bieden meerwaarde. TdK

Arthur – Een Keltisch epos 7: Peredur de onbevangene (Lereculey/Chauvel, Silvester). Silvester pakt de handschoen op om de reeks Arthur over te nemen van uitgeverij Talent waar eerder al zes delen verschenen. De reeks wordt – desgewenst in schuifbox – in zijn geheel opnieuw uitgebracht. TdK

Bankgeheimen 2.2: De zucht naar geld (Hé/Richelle, Glénat). Geslaagde thrillerreeks over duistere bankzaken. De reeks zal uit acht delen bestaan, waarbij Pierre Wachs en Dominique Hé elk vier albums voltekenen op scenario van Philippe Richelle. RS

De blauwbloezen 51: Een steekje los bij Stark (Lambil/Cauvin, Dupuis). Dit blijft een goede reeks, ook na meer dan vijftig delen. Met opnieuw enkele tot de verbeelding sprekende personages. Zoals kapitein Stark (aanvalleeuh!) die plots zijn menselijke kant toont! Een aardig verhaal, maar nogal uitgerekt. WT

Boot en Van Dijk 10: Villa del Misteri (Sparreboom, Fortmedia). Persoonlijk vond ik het erg grappig vanwege mijn vader die ook Henk Boot heet, maar verder was deze strip nogal voorspelbaar. Ik had meer verwacht van de naamgenoot van mijn vader. DB

De avonturen van Boro – Verslaggever-fotograaf 2: De dame uit Berlijn (Veber/Franck/Vautrin, Casterman). Hongaarse *would-be* fotograaf Boro maakt carrière in Berlijn tijdens de opkomst van het nationaal socialisme. Titel van tweede deel is eigenaardig genoeg identiek aan die van het eerste. DR

Cosa Nostra – Het ware verhaal – Eerste tijdvak – Primum Vivere (1909-1919) 5: Het winnende lot (Le Saëc/Chauvel, Silvester). Tegen een achtergrond van de drooglegging zien we hoe een jonge Frank Costello zijn weg vindt in maffiakringen en succes heeft met een illegale loterij. TdK

Dick Bos 11: Taxi-oorlog + De jacht op Trevors + De pechvogel + De bedreigde filmster (Mazure, Panda). In deze bundel staan de verhalen 41 tot en met 44 uit 1964-1965. Met een voorwoord van ex-bewindsman, flipperkoning en stripliefhebber Gerrit Zalm. RS

De beste verhalen van Donald Duck 132: Donald Duck als limonadekoning (Barks, Sanoma). Langzamerhand raken de Barks-verhalen echt op. In dit voorlopig één-na-laatste album uit de reeks is er daardoor ruimte voor een geïllustreerd verhaal over Oom Dagobert die – in tegenstelling tot de titel – zelf limonadekoning wil zijn. Donald komt amper voor. TdK

Potentiële 'tv-hit'

De strip *Lou!* van **Julien Neel** zou een heel goede televisieserie kunnen zijn. Sterker nog, die is er eigenlijk al - de Amerikaanse serie *Gilmore Girls*. Net als deze serie van Net 5, gaat *Lou!* over de romantische avonturen van een moeder en een dochter.

Moeder is schrijfster van sciencefiction-damesromannetjes. We wisten niet dat ze bestonden, maar vooruit - het levert een aantal leuke grappen op. De dochter is twaalf en in tegenstelling tot de televisieserie, zal ze dat nog wel even blijven. Moeder is verliefd op de nieuwe buurman, Richard. Dochter Lou is verliefd het jongetje Tristan, dat aan de overkant van de straat woont.

In simpel vertelde éénpaginagrappen wordt verteld hoe de beide dames de heren voor zich proberen te winnen, ze weer kwijtraken, toch terugvinden en in het geval van Lou ook nog gevoelens krijgt voor een andere jongen die ze op vakantie bij haar oma ontmoet.

Julien Neel gebruikt voor de strip geen zwarte *outlines*, maar geeft de tekeningen op de computer verschillende kleuren. Daarna wordt het geheel met warme tinten ingekleurd. Het resultaat is een tekenstijl die charmant en modern tegelijkertijd is.

Lou! wordt met vier pagina's per maand voorgepubliceerd in het Franse tijdschrift *Tchô!* Dat ritme komt de strip ten goede. Hoewel er aan het eind van iedere pagina een grapje staat, wordt er in feite een langer verhaal verteld in hoofdstukken van vier pagina's per keer. Aan het eind van het eerste album ben je verslaafd en wil je meteen meer. Gelukkig heeft uitgeverij Glénat in korte tijd drie albums uitgegeven, zodat aan die behoefte meteen voldaan kan worden.

Om terug te komen op de vergelijking met een televisieserie, *Lou!* Zou uitgroeien tot populaire strip in een wereld waarin strips algemeen gelezen worden. Een album als dit zal dus nooit het juiste publiek bereiken als het niet in de gewone boekhandel ligt. Tenzij mensen die dit stukje lezen, besluiten om het cadeau te geven aan hun vriendin of aan hun dochter van negen jaar of ouder. Ze zullen zich daar zeker geen buil aan vallen. GA

Lou! 1: Hartsgeheimen

Neel
Glénat 2007
ISBN 978-90-6969-499-3
Prijs €6,50
48 pagina's
kleur (sk)

Lou 3: Het autobuskerkhof (Neel, Glénat). Verfrissend ogende reeks over het pubermeisje Lou en haar alledaagse problemen. Tragiek èn humor in een grafisch speelse stijl. RS

Meneer Das en Mevrouw Vos 2: Kattenkwaad (Luciani/Tharlett/Dargaud). Grote kinderproblemen verteld in een fabel. Deel één was nog te pruimen, maar deel twee... een vossengezin dat gescheiden is... veel gekker moet het toch niet worden. RS

Merlijn 1: Ham en Tartijn (Munuera/Sfar, Silvester). In het doldwaze universum van Sfar hebben de jonge tovenaarsleerling Merlijn, het betoverde varken Ham en de trol Tartijn snode plannen een prinses te ontvoeren. Dit ontspoort jammerlijk. RB

Monster 1: Herr Doktor Tenima (Urasawa, Kana) Een geweldige manga van de auteur die ons ook *20th Century Boys* heeft gegeven. Merkwaardig dat deze uitgave nu pas in een Nederlandse versie verschijnt, zeker als je bedenkt hoeveel prijzen er al mee in de wacht zijn gesleept. DB

Olga 2: Bestelt een escortclown (Laan, Bee Dee). Twee jaar na het debuutalbum van Farida Laan is er deze nieuwe cartoonbundel. Olga's universum wordt bevolkt door escortclowns, zelfmoordnarcisten en vingerplanten. Bizar? Olga blijft altijd zichzelf: koel doch opdringerig. EC

Plankgas en Plastronneke 4 (Stallaert/Urbanus, Standaard). Éénpaginagrappen en -grollen over twee Vlaamse bijdehante kwajongens. Hun grappen zijn soms kwaadaardig. Ze lijken meer op Max en Moritz van Wilhelm Busch dan op Pietje Bell. Vaak lachen ze het laatst, soms hebben ze pech. EvdH

SAS 3: Missie Cuba (Mutti/Eden/De Villiers). Pulp van de bovenste plank. De seksscènes werken nog steeds op de lachspieren. Of dat nu de bedoeling is?! RS

De schat van de tempel 1: Zij hebben mij uitverkoren (Seigneuret/Makyo/Abécassis, Glénat). Relithriller, een verstripping van de roman van de Franse schrijfster Eliette Abécassis. Eerste deel van judea-christelijk mysterieus verhaal op exotische locaties rond Jerusalem. Middelmatig, vlak getekend. DR

Stoppeltje 2: Het misthuis (Fraipont/Bailly, Dupuis). Pittige pantomimestrip uit de *Ukje*-reeks. Stoppeltje beleeft spannende fantasie-avonturen die qua grafische uitwerking ook interessant zijn voor de ouders van de lezertjes van 3+ voor wie de reeks eigenlijk is bedoeld. RS

Tir Nan Og 1: De exodus (De Cock/Colin, Daedalus). Het aardige onderwerp – Ierse jongeren emigreren naar Amerika en bouwen er een dubieus bestaan op – krijgt een onduidelijke fantasysaus. TdK

De verborgen grenslijn 2: Saba (Parras/Juszezak, Bee Dee). Slotdeel van fraai getekend en gekleurd steampunk-verhaal. Jacht op seriemoordenaar krijgt een onverwachte, maar nog steeds spannende wending. DR

Yakari 33: Het moeras van de angst (Derib/Job, Lombard). Ook in dit deel weten de makers weer interessante wetenswaardigheden uit de natuur(geschiedenis) te mengen met een pakkende verhaallijn. Derib werkt de scenario's van de inmiddels tachtigjarige journalist André Jobin (Job, 1927!) nog steeds even gedreven uit. RS

Ythaq 3: Het geluid van de sterren (Floch/Arleston, L). Eindelijk eens een fantasy-strip die ook leuk is voor de lezer die niet per se in het genre is geïnteresseerd. Heeft wel iets weg van de onderkoelde toon van *Ravian*. RS

Yume 2: De stilte (Paquet, Bries). Tweede deel van een drieluik over de Japanse Yume, die wegens clangeweld naar New York is gevlucht. Elegant getekend, maar de onbalans van het verhaal, soms complex en dan weer clichématig, maakt het moeilijk constant geboeid te blijven. DR

Zwarte trilogie 3: Een buik vol angst (Saoudi/Bonifay/Malet, Casterman). Typisch Frans, existentieel-sarcastisch misdaadverhaal naar roman van Léo Malet, met een schlemiel die zich laat manipuleren. DR

De familie Doorzon 30: De Vinex-factor (De Jager,Standaard). Zolang er hypes als skiën zonder stokken – *Nordic walking* – zijn, en Vinex-wijken bewoners houden, blijft De Jager, op zijn droge, altijd verrassende manier de laatste ontwikkelingen in Nederland op de hak nemen. EvdH

Gutsman Comics 10 (Kriek, Oog & Blik). Yes, na drie jaar weer een nieuwe *Gutsman*! Dat werd tijd. Magnifieke woordloze strip, met ditmaal veel tranen met tuiten, angstzweet, blijdschap én een gastbijdrage van Lamelos. RS

Heldorado 2: Esperar la Muerte (Noé/Morvan/Dragan, Casterman). Vervolg van stijlvol getekend en indrukwekkend gekleurd verhaal van het wel zeer wrede optreden van Conquistadores tegen de Mezo-Amerikaanse stammen. DR

Jan, Jans en de kinderen 40 (Studio Jan Kruis, Sanoma). Jubileumnummer met voortkabbelende avontuurtjes en grappen. Lijkt het nu maar zo of waren ze vroeger echt leuker? TdK

De killer 6: Modus Vivendi (Jacamon/Matz, Casterman). Na vier jaar weer een nieuw deel. Minder hard, meer familieman en nog altijd in zichzelf pratend weet de killer de verleiding van een nieuwe klus niet te weerstaan. Uit het vervolg moet blijken of hij daar verstandig aan heeft gedaan. TdK

De ongelofelijke avonturen van Kobijn 2: Tikkie (Trondheim, Silvester). Op heerlijk knullige wijze proberen Kobijn en Richard een vloek af te wenden. Bijzonder knap hoe Lewis Trondheim van dit verhaal waarin nauwelijks iets gebeurt zo'n vermakelijke strip weet te maken. JM

De ongelofelijke avonturen van Kobijn 3: Walter (Trondheim, Silvester). Parodie op de *Isabelle Avondrood*-strips van Jacques Tardi. Zelf zegt de auteur het treffend op de achterkaft: 'smeuïge feuilletons, gekunstelde intriges en grote monsters'. Onvoorspelbaar, maar iets te veel een invuloefening. Trondheim kan veel leuker! JM

De Kriegels 4: American Home Video (Dhondt/Adriaenssens/De Bel, Standaard). Om onbegrijpelijke redenen populaire jeugdstrip rond de drie zusjes Kriegel in België. Het scenario lekt werkelijk aan alle kanten. Je wordt er kriegel van. RS

→ AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

- ***t/m 23 december*** *Expo 'Marcel Ruijters en Pieter de Poortere', Cultuurcentrum 't Schaliken, Lakenhal, Grote Markt 35, Herentals, België, info: (+32) (0)14-285130*
- ***t/m 31 december*** *Expo 'The History of Latvia in Cartoons' met spotprenten over belangrijke geburtenissen uit de Letse geschiedenis, Koninklijke Bibliotheek, Prins Willem-Alexanderhof 5, 's-Gravenhage, info: (+31) (0)70-3140911 of www.kb.nl*
- ***t/m 5 januari 2008*** *Expo 'Een boekje en een sinaasappel! – De wereld van W.G. van de Hulst (1879-1963)', Het Veluws Museum Nairac, Langstraat 13, Barneveld, info: (+31) (0)342-415666 of www.nairac.nl*
- ***t/m 5 januari 2008*** *Expo '10 Jaar Arcadia – Een decennium in beeld en verhaal', Plaatselijke Openbare Bibliotheek, Leuvensebaan 34, Putte, België, info: (+32) (0)15-760019*
- ***t/m 6 januari 2008*** *Expo 'Asterix en de Romeinen', Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28, Leiden, info: (+31) (0)71-5163164 of www.rmo.nl*
- ***t/m 10 februari 2008*** *Expo 'Verbeelding van de ruimte – Ruimte voor verbeelding', Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Zandstraat 20, Brussel, België, info: (+32) (0)2-2100433 of www.stripmuseum.be*
- ***t/m 17 februari 2008*** *Expo 'Buth, vader van Thomas Pips en andere muizenissen', Kunsthal Sint-Pietersabdij, Sint-Pietersplein 9, Gent, België, info: (+32) (0)9-2439730 of www4.gent.be/spa*
- ***t/m 23 februari 2008*** *Expo 'Kappie in 't museum' met de strips van Bert van der Meij, Katwijks Museum, Voorstraat 46, Katwijk, info: (+31) (0)71-4013047 of www.katwijksmuseum.nl*
- ***t/m 2 maart 2008*** *Expo 'De theorie van de zandkorrel' over 'De duistere steden' van François Schuiten en Benoît Peeters, Autrique-huis, Haachtsesteenweg 266, Brussel, België, info: www.autrique.be*
- ***t/m 15 maart 2008*** *Expo 'Woutertje Pieterse, getekend door Jan Kruis', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 70, Groningen, info: (+31) (0)50-3178470 of www.nederlandsstripmuseum.nl*
- ***t/m 13 april 2008*** *Expo 'Noord ontmoet zuid' met politieke spotprenten van Nico Visscher, Historisch Centrum Het Markiezenhof, Steenbergsestraat 8, Bergen op Zoom, info: (+31) (0)164-277050 of www.markiezenhof.nl*
- ***t/m 18 mei 2008*** *Expo 'De ontdekking – Van strip tot werkelijkheid' over het gelijknamige stripboek van Eric Heuvel, Verzetsmuseum Amsterdam, Plantage Kerklaan 61, Amsterdam, info: (+31) (0)20-6202535 of www.verzetsmuseum.org*
- ***t/m 1 juni 2008*** *Expo 'Geketend getekend – Feit en fictie in stripverhalen', Gevangenismuseum, Oude Gracht 1, Veenhuizen, info: (+31) (0)592-388264 of www.gevangenismuseum.nl*
- ***8 februari t/m 27 april 2008*** *Expo 'Strip en kunst', Singer Laren, Oude Drift 1, Laren, info: (+31) (0)35-5393939 of www.stripenkunst.nl*
- ***10 februari 2008*** *Stripbeurs Nijdrop Opwijk 2008, Zaal Nijdrop, Doortstraat 4, Opwijk, België, info: (+32) (0)52-356165 of www.nijdrop.be*
- ***1 en 2 maart 2008*** *Stripboekenbeurs Rijswijk, Evenementenhal Rijswijk, Volmerlaan 12, Rijswijk, info: www.stripbeurs.com*
- ***7 maart t/m 8 juni 2008*** *Expo 'Superhelden en sjlemielen – Joodse herinnering in de stripkunst', Joods Historisch Museum, Nieuwe Amstelstraat 1, Amsterdam, info: (+31) (0)20-5310310 of www.jhm.nl*
- ***30 maart 2008*** *8e Strips met een hart, Zaal Schijnpoort, Schijnpoortweg 55, Antwerpen, België, info: (+32) (0)3-3254560 of www.stripsmeteenhart.org*
- ***26 april 2008*** *2e Dag van de jeugdhelden, met aandacht voor onder andere Biggles, Arendsoog, Karl May, Hans G.Kresse, Kuifje, De Kameleon, De Smurfen, Bob Evers en Star Trek, Congres- en Partycentrum 't Veerhuis, Nyemonde 4, Nieuwegein, info: www.jeugdhelden.nl*
- ***27 april 2008*** *Grote stripruilbeurs, Stripclub Tafelrond, Zaal KA Redingenhof, Redingenstraat 90, Leuven, België, info: (+32) (0)16-236597 of hendrickxjeanpierre@skynet.be*
- ***27 en 28 september 2008*** *De Stripdagen, Euretco Expo Center, Meidoornkade 24, Houten, info: (+31) (0)6-23718719 of www.stripdagen.nl*

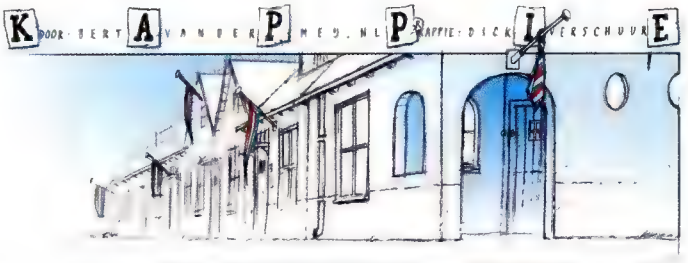

Kappie in Katwijk

Tot en met 23 februari 2008 is een bijzondere tentoonstelling met werk van Bert van der Meij in het Katwijks Museum te bezoeken. De titel *Kappie in 't Museum* dekt niet volledig de lading want er is veel meer werk van deze Katwijkse striptekenaar, schilder en illustrator te zien.

Van der Meij wil op een bijzondere manier de aandacht vestigen op zijn albums en doet dit door ze op kleur in te delen. Zo zijn de wanden ingedeeld in gekleurde banen - groen voor *Jungle*-verhalen, blauw voor *Kappie*-verhalen – en plaatst hij bovenaan die strook een uitvergrote prent als *eyecatcher*. Als de aandacht eenmaal is getrokken zijn daaronder op ooghoogte enkele originelen te zien en daaronder weer een door Van der Meij zelf geschreven toelichting op de strip. Daaraan vast met een touwtje en liggend op een kleine sokkel bevindt zich dan het album zelf. 'Ik wil de bezoeker op deze manier het album intrekken', aldus Van der Meij.

De auteur gaf ook aan verrast te zijn door sommige werken die hij zelf in jaren niet onder ogen had gehad. 'Ik ben bij voorbeeld de *Pinguïn*-verhalen weer eens door gaan nemen en lees ze nu net als de lezer dat vroeger deed; ik kom tot de conclusie dat ik soms wel wat ver ben gegaan en snap niet eens altijd meer de clou. Het was erg leerzaam voor me om er weer eens mee geconfronteerd te worden.'

Behalve prenten, originelen en albums is de ruimte ook opgesierd met bordkartonnen figuren van Van der Meijs strippersonages. Voor het verhaal *Het geheime schilderij van Rembrandt*, gemaakt in het Rembrandtjaar 2006, is een aparte serre ingericht.

ADVERTENTIE

PELLUCIDAR
Strips & Curiosa

Nieuweweg 6, Groningen
dinsdag - vrijdag 11.00-18.00
zaterdag 10.00-17.00
Tel. 050-3684414
Mail pellucidar@planet.nl
Web members.lycos.nl/pellucidar

ADVERTENTIE

Yendor
STRIPWINKEL

Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Tel 010 - 433 17 10
Fax 010 - 411 38 54

Andere strips waarmee je in de expositie kunt kennismaken zijn *Hooglied*, *This Land is my Land*, *De mens Boeroebi* en *De Leidsche Nachtwacht*, een album dat Van der Meij in 2002 maakte.
Dat de expositie de naam *Kappie* draagt, heeft te maken met het feit dat deze strip sinds 2002 wekelijks wordt gepubliceerd in *De Katwijksche Post* en daarmee in ieder geval lokaal een populaire stripfiguur is geworden. Ook werd tijdens de opening van de tentoonstelling het derde deel van *Kappie*, een zeemeeuw die als postbezorger de actualiteit in het dorp becommentarieerd, gepresenteerd. TdK
Meer info: zie agenda.

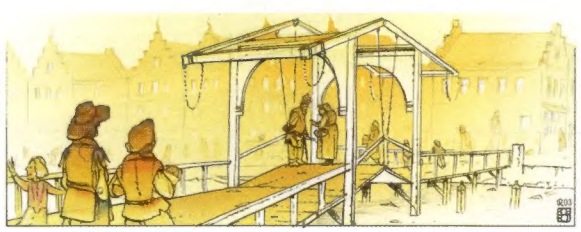

→ WINNEN

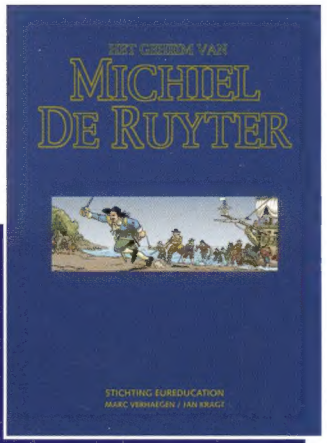

De strip *Het geheim van Michiel de Ruyter* werd in het jaar dat we uitgebreid herdenken dat de zeeheld 400 jaar geleden werd geboren een doorslaand succes. De strip van tekenaar Marc Verhaegen en schrijver Jan Kragt krijgt nu ook een luxe versie. In samenwerking met uitgever Eureducation geven we één luxe exemplaar als hoofdprijs weg en hebben we ook nog tien gewone versies beschikbaar als troostprijs. Dankzij dit jubileumjaar weet vrijwel iedereen dat Michiel de Ruyter in 1607 (op 24 maart) werd geboren in Vlissingen. Maar de vraag is:

Waar en wanneer precies stierf Michiel de Ruyter?

Stuur het antwoord vóór 1 februari 2008 naar
Michiel de Ruyter-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
of naar winnen@stripschrift.nl

Het juiste antwoord in de meest originele 'verpakking' belonen wij met de luxe versie. Andere inzendingen maken kans op één van tien gewone albums. Bij meer dan elf goede oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

Uitslag Doelpunten-prijsvraag Stripschrift 385:
We presenteerden 25 stripdoelpunten en vroegen uit welke stripserie het plaatje afkomstig was, wie daarvan de tekenaar was en beloofden bonuspunten voor de vermelding van het juiste album.

De juiste antwoorden zijn:
1. *Ronnie Hansen 3: De tegenvaller* van Raymond Reding en Françoise Hugues
2. *Joop Klepzeiker: De voetbalstrips* van Eric Schreurs
3. *Suske en Wiske 225: De goalgetter* van Paul Geerts
4. *Luka 9: Voetbal is oorlog* van Gilles Mezzomo
5. *Appie Happie 2*, plaatje uit *De bitterbal is rond* van Dik Bruynesteyn
6. *Honnie Ponnie 1: De voetbalkoning en de kuikentjes* van Marc Wasterlain
7. *Sammy 14: Voetbal is oorlog* van Berck
8. *Spoorstraat voetbalstrip: Stront aan de knikker* van Willem Vleeschouwer
9. *Rob van de Rovers 6: Degradatie* van David Sque
10. *Sjakie 17: Kopzorgen* van John Gillatt
11. *Urbanus 71: Het aangenaaide oor* van Willy Linthout
12. *De Beuk 1: De beuk erin!* van Julio Schiaffino
13. *F.C. De Kampioenen 38: Buffalo Boma* van Hec Leemans
14. *Jimmy Brown 1: Jimmy Brown als voetballer* van Carol Voges
15. *Kick Wilstra 1: De wonder-midvoor* van Henk Sprenger
16. *Paling en Ko 19: WK-Voetbal '78* van Fransisco Ibañez
17. *Nero 156: Kweetnie* van Marc Sleen en Dirk Stallaert
18. *Roel Dijkstra 21: Het mijnenveld* van Marinko
19. *De Macaroni's 7: Microvoetbal* van Dino Attanasio
20. *Dick Gunner 1: Voetbal en kogels* van José Luis Salinas
21. *Knudde 17: Knudde naar Afrika* van Toon van Driel en Raymond Nicholson
22. *Sjors en Sjimmie 27: Sjors en Sjimmie als voetballers* van Frans Piët
23. *Jari 7: Het derde doelpunt* van Raymond Reding
24. *Abe – Hot story van een voetballerina* van Theo van den Boogaard
25. *Leonardo 30: Voetbalgenie* van Turk

De winnaar van een gesigneerde *Appie Happie terug van weggeweest* is zonder enige twijfel **Ron van Loon** (Rotterdam). Van de maximaal te scoren 75 punten wist hij er maar liefst 70 in de wacht te slepen. Hulde en natuurlijk gefeliciteerd!

[SERVICE SPREAD]

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN, FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN... HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

ADHEMAR DOOR WILLIAM VANCE

>WAARHEEN?

Stripwinkel & antiquariaat **Dick Bos** gaat verhuizen. De Rotterdamse winkel, al jarenlang gevestigd aan de Junolaan, moet noodgedwongen – het oude pand wordt gesloopt - een nieuw onderkomen betrekken. Het nieuwe adres wordt Burgemeester Baumannlaan 119a in Rotterdam Overschie. De winkel aan de Junolaan is nog tot en met 31 december geopend. Na twee weken verhuizen en inrichten opent de nieuwe winkel feestelijk op 11 januari 2008. Zie *www.stripwinkeldickbos.nl* voor de meest actuele info.

Ook de jonge stripwinkel **Stripsmagazijn** in Hilversum gaat verkassen. Op 12 januari sluiten de deuren van Bussumerstraat 34 en vanaf 26 januari is deze winkel iets verderop in de dezelfde straat te vinden. Het nieuwe adres, met meer oppervlakte, is Bussumerstraat 51. Ook Stripsmagazijn viert dat op gepaste wijze met een signeersessie op 2 februari. Kijk op *www.stripsmagazijn.nl* voor meer info.

De vereniging Strip Turnhout die het tweejaarlijkse stripfestival organiseert en daarbij de Bronzen Adhemar uitreikt, heeft een nieuwe voorzitter. Karl van den Broeck kan de taak niet meer verenigen met het hoofdredacteurschap van *Knack* en wordt opgevolgd door **Dorian van der Brempt** die directeur is van het Vlaams-Nederlandse Huis de Buren in Brussel en dat tot 2005 van *boek.be* was.

Het **Vlaams Fonds voor de Letteren** (VFL) was weer scheutig met subsidies. Ook aan striptekenaars. Serge Baeken, Randall C., Jeroen Janssen, Brecht Evens, Philip Paquet, Simon Spruyt en Leen van Hulst krijgen geldbedragen die variëren tussen de €1400 en €4500.

ADVERTENTIE

Nederlandse Stripklassiekers
voor de jeugd van toen

TOM POES

Integrale uitgave van de 69 Tom Poes-verhalen uit het weekblad Donald Duck.
De verhalen waren voor velen de eerste kennismaking met de avonturen van Tom Poes en Heer Bommel. Geheel in de originele kleuren gedrukt.
Reeds 19 delen verschenen. Prijs per deel € 59.

Eric de Noorman

Voor het eerst volledig in boekvorm: alle verhalen van Eric en Erwin de Noorman.
Van alle striphelden die in de jaren veertig en vijftig hebben rondgelopen, is Eric de Noorman degene die het meest tot de verbeelding van zijn lezers sprak.
Reeds 22 delen verschenen. Prijs per deel € 52.

DICK BOS

Alle 73 avonturen van Dick Bos in een reeks van 19 luxe banden.
In april 1941 lag in de kiosken een klein boekje met een compleet stripverhaal! En wat voor één! Een met een echte held: judoka-detective Dick Bos!
Reeds 11 delen verschenen. Prijs per deel € 52.

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

ADVERTENTIE

SNOEK

STRIPS, COMICS AND MORE

Snoek Strips is al
25 jaar de speciaalzaak
in Europese strips,
amerikaanse comics,
action figures beelden,
posters en zeefdrukken.
Leuk om te verzamelen of
kado te geven!

1e van Swindenstraat 547
1093 LC Amsterdam
(bij station Muiderpoort/Dappermarkt)

Tel: 020-6684764
Fax: 020-6650469
snoek@snoekstrips.nl

Bezoek onze website:
www.snoekstrips.nl

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

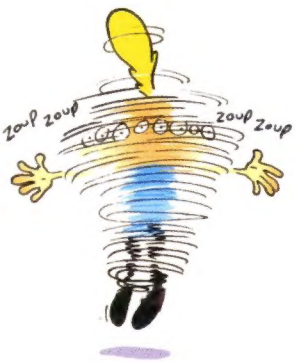

Titeuf is een megasucces. De wereldwijde albumverkoop overstijgt het miljoen en de tekenfilmserie wordt ook in Nederland goed bekeken. Tekenaar Zep heeft dit alles bereikt zonder marktonderzoeken of commerciële planningen; hij beschouwt het succes als volkomen toeval en blijft er zelfs een beetje verlegen onder. Zep is een Zwitser, maar *Titeuf* is internationaal. In Brussel vindt je bij voorbeeld een grote muurschildering van de kleine druktemaker op een pand aan de Bockstaellaan 1 en in Frankrijk bestaat zelfs een leuke serie postzegels rond Titeuf en zijn vriendjes. HW

Land van herkomst:
Frankrijk
Jaar van uitgifte: 2005
Cataloguswaarde: €2,22

ADVERTENTIE

MOOIE PARELS, FIJNE PARELS!

- Kraaienhove 8
  door Willy Lohmann
- Kraaienhove 9
  door Willy Lohmann
- Marco Silvester 4
  door Willy Lohmann
- Vader & Dochter 1
  door Peter de Wit
- Marco Silvester 5
  door Willy Lohmann
- Appie Happie A18/A19
  door Dik Bruynesteyn
- Tobbe 1
  door Dick Matena
- Appie Happie A9/A10
  door Dik Bruynesteyn
- Hermanus 1
  door Herman van Veen/CDM

Cultureel erfgoed voor **€9,95** per deeltje.

Zie ook
www.stripstift.nl

STRIP SCHRIFT

Jaargang 39
Nummer 8 [389]
December 2007

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Dik Rondeltap, Rik Sanders

Medewerkers
Ger Apeldoorn, Olav Beemer, Ben Bits, Ruud Booms, Dave Boot, Peter Breedveld, Esther Captain, Ed Hengeveld, Erik van der Hoeven, Eddie de Jong, Bruno Lemaître, Willard Mans, Michel van Merriënboer, Jeroen Mirck, Kees Ribbens, Erwin Suvaal, Wilco Tuinenburg, Rudy Vrooman, Geert de Weyer, Harry Wibier, René Windig, Olivier Wortel

Omslag
Marc Bourgne

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.

Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €44,00
België €46,50
Other countries €60,50
IBAN NL56 PSTB 0009 3475 90
SWIFT/BIC PSTBNL21
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd.
De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opmemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripstift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie Nederland

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
f 010-4210608
e uitgever@stripstift.nl
w www.stripstift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Distributie België
Pinceel, Leuven
AMP, Brussel

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen € 1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

VANCE IS BACK

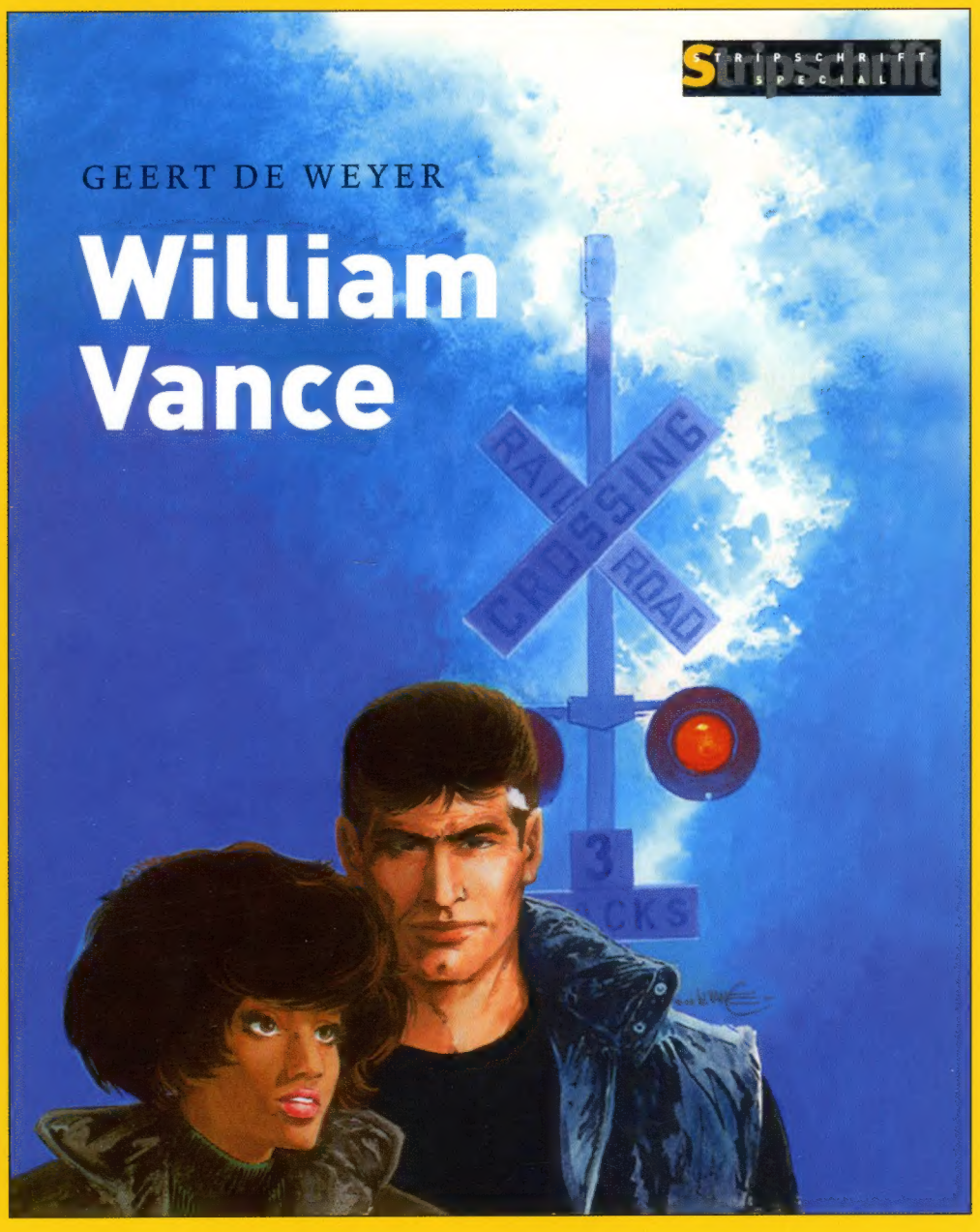

Voor de echte fans is een luxe editie verschenen met een exclusieve genummerde en door William Vance gesigneerde prent.

€ 44,95

ISBN 978-90-74539-11-1

Alleen te bestellen bij de uitgever.

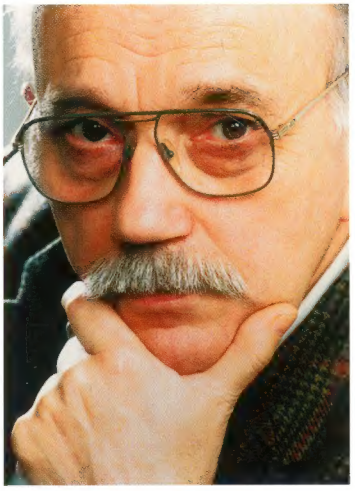

Naar aanleiding van het verschijnen van twee nieuwe delen van de serie

XIII

is de zeer ruim geïllustreerde Stripschrift-special over William Vance weer volop verkrijgbaar in de stripwinkels.

80 pagina's
in kleur en met
harde kaft
door
Geert de Weyer

€ 24,95

ISBN 978-90-74539-10-4

STRIPSTIFT

www.stripstift.nl